

T.C.
POLİS AKADEMİSİ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI GÜVENLİK ANABİLİM DALI

HİZBULLAH TERÖR ÖRGÜTÜNÜN ŞİDDET
EYLEMLERİNİN BETİMSSEL ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İsmail YILDIRIM

Danışman
Doç.Dr. Hüseyin CİNOĞLU

Ankara-2012

T.C.
POLİS AKADEMİSİ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI GÜVENLİK ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TERÖRİZM VE SINIRAŞAN SUÇLAR PROGRAMI

HİZBULLAH TERÖR ÖRGÜTÜNÜN ŞİDDET EYLEMLERİNİN
BETİMSEL ANALİZİ

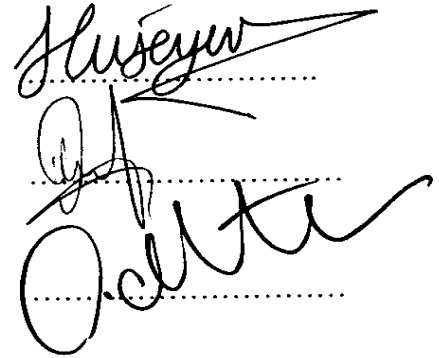
YÜKSEK LİSANS TEZİ
İsmail YILDIRIM

Bu tez 10.8./2012 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği/Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Hüseyin CİNOĞLU

Üye: Yrd.Doç. Dr. M. Alper SÖZER

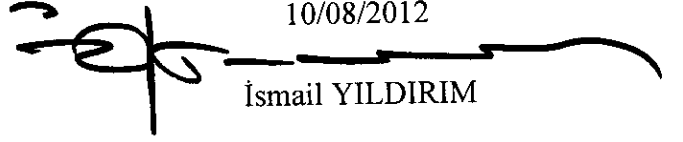
Üye: Yrd. Doç. Dr. Nurullah ALTUN

T.C.
POLİS AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI
GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlardan her seferinde yollama yaparak yararlandığımı belirtir; bunu şerefimle beyan ederim.

Enstitü veya başka herhangi bir mercii tarafından belli bir zamana bağlı kalmaksızın, tezimle ilgili bu beyana aykırı bir durumun tespit edilmesi durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

10/08/2012
İsmail YILDIRIM

ÖNSÖZ

Bu çalışma Hizbullah-İlim terör örgütünün 1991-2001 yılları arasında yapmış olduğu şiddet eylemlerini inceleme ve analizini yapma amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla ulaşılabilen kaynaklardan kayıtlara yansıyan şiddet eylemleri elverişlilik örnekleme yöntemiyle amaca uygun olarak seçilmiş, seçilen eylemler ‘Eylem Sayıları ve Eylem Çeşitleri’, ‘Eylem Sonucuna Göre Eylem Sayısı ve Mağdur Sayısı Dağılımı’, ‘Yıllara Göre Eylem Sayısı ve Tipleri Dağılımı’, ‘İllere Göre Eylem Sayısı ve Tipleri Dağılımı’ ve ‘Mağdur Kimliği Profili’ başlıkları altında incelenmiştir.

Çalışmalarımın her aşamasında bana yol gösteren tez danışmanım, değerli hocam Doç. Dr. Hüseyin CİNOĞLU’na, değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Alper SÖZER’e ve Yrd. Doç. Dr. Nurullah ALTUN’a en içten saygılarımı arz ediyorum.

Ayrıca çalışmalarım esnasında ne zaman ihtiyaç duysam devamlı desteklerini gördüğüm değerli hocalarım ve meslek büyüklerim Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan Ömer DEMİR’e, Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan BAŞIBÜYÜK’e, Dr. Mustafa YAVUZ’a ve Dr. Yavuz KAHYA’ya, devrelerim Şevket KÜMÜŞTAŞ, Serhat UÇAR, Ömer Faruk GÖKÇEK, M. Ali AYDIN’a ve adını burada sayamadığım diğer meslek büyüklerim ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Çalışmamın her aşamasında beni motive eden, bana sabır gösteren ve destek olan sevgili eşim Emine Hanım’a da ayrıca teşekkür ediyorum.

ÖZET

Yıldırım, İsmail, (2012), Hizbullah Terör Örgütü'nün Şiddet Eylemlerinin Betimsel Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hüseyin Cinoğlu, 134 sayfa.

Bu çalışma Türkiye’de faaliyet gösteren dini istismar eden bir terör örgütü olan Hizbullah'ın oluşumunu, gelişimini, yeni dönem olarak anılan 2003 yılı sonrası faaliyetlerini, örgütün şuan ki potansiyelini incelemek ve daha önce çalışılmamış olan örgütün yaptığı şiddet eylemlerinin ‘eylem sayısı’, ‘eylem tipleri’, ‘eylem sonuçları’, ‘yıllara göre eylemlerin dağılımı ve eylem tipleri’, ‘illere göre eylemlerin dağılımı ve eylem tipleri’ ve en son olarak eyleme maruz kalan ‘mağdurların kimliği’ incelenerek araştırma sorularına cevap aranmıştır.

Bu çalışmanın evreni Türkiye’de faaliyet gösteren Hizbullah-İlim terör örgütü tarafından gerçekleştirilen eylemlerdir. Çalışmada kullanılan Hizbullah-İlim terör örgütünün 1991-2001 yılları arasında yaptığı şiddet içerikli eylemleri, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianamesi’nden seçilmiştir. Bu çalışma hazırlanırken ikincil veri analizi yöntemi kullanılmıştır.

Örgütün 1991-2001 yılları arasında kayıtlara yansıyan toplam 264 tane şiddet eylemi bulunmaktadır. Bu eylemler tasnife tabi tutulduğunda 199 silahlı saldırı eylemi, 49 adam kaçırmaya eylemi, 9 bombalama eylemi, 5 dövme eylemi, 2 kundaklama eylemi olduğu anlaşılmaktadır. Örgütün yaptığı şiddet eylemlerine zamansal olarak bakıldığında dikkat çeken husus, örgütün 1992-1994 yılları içerisinde toplam 202 eylem yaptığı anlaşılmaktadır. PKK ve Hizbullah-Menzil terör örgütleri ile hâkimiyet mücadelesi içerisinde olduğu bu yıllar arasında 141 eylemin Hizbullah-Menzil ve PKK terör örgütlerini hedef aldığı görülmektedir. Örgütün yaptığı eylemlere mekânsal olarak bakıldığında ise örgütün Türkiye ve Dünya’da terör örgütlerince örnekleri uygulanan kırsalda mücadelenin tersine, İran Devrimi’nde olduğu gibi nüfusun çok olduğu şehir merkezlerinde faaliyet göstererek ve halkı organize ederek bir halk devrimi gerçekleştirmeyi amaçladıklarını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hizbullah, Dini İstismar Eden Terör Örgütü, Şiddet Eylemi Profili, Cihat, Betimsel Analiz

ABSTRACT

Yildirim, Ismail, (2012), A Descriptive Analysis of Violent Acts of Terrorist Organization Hizballah, MA Dissertation, Supervisor: Associate Prof. Dr. Huseyin Cinoglu, 134 pages.

This study investigated the formation, development, new term activities after 2003 and current potential of Hizballah, which is a terrorist organization of exploiting religion, in Turkey. Besides, the number, types, results, time and place, victims of these violent acts of Hizballah were examined.

The population of this study is the performed acts of Hizballah-Science, which is a terrorist organization of exploiting religion, in Turkey. Violent acts of Hizballah-Ilm performed 1991-2001 were used in this study. Examined violent acts were chosen Diyarbakir High Criminal Court 2009/727 Numbered Decision Indictment. Secondary Data Analysis method was used in preparation process of this study.

Hizballah performed a total of 264 recorded acts of violence 1991-2001. The organization performed 199 armed attacks, 49 kidnapping, 9 bombing, 5 beating, 2 arsons in this period. When subjected to temporal examination remarkable point is 1992-1994, when the organization achieved a total of 202 violent acts. In this period Hizballah-Ilm targeted PKK and Hizballah-Menzil terror organizations due to sovereignty struggle and achieved 141 violent acts. When subjected to spatial examination; the terror organization, contrary to examples of terrorist organizations struggle in the countryside in Turkey and the world, as the Iranian Revolution, to operate in the city centers of population is very high and organize public to perform a revolution.

Key Words: Hizballah, Terrorist Organization Exploiting Religion, Profile of Violent Act, Jihad, Descriptive Analysis

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar	IX
ŞEKİLLER	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE 5

1.1. LİTERATÜR TARAMASI.....	5
1.1.1.Terör ve Terörizm Nedir?.....	5
1.1.2.Dini İstismar Eden Terör Nedir?	7
1.1.3.İslamcılık Nedir?.....	10
1.1.4.Şeriat Nedir?	12
1.1.5.Cihat Nedir?	12

İKİNCİ BÖLÜM

HİZBULLAH TERÖR ÖRGÜTÜ 17

2.1. KURULUŞU VE GELİŞİMİ	17
2.1.1.Hizbullah'ın Türkiye'de Doğuşu, Gelişimini Etkileyen Faktörler	17
2.1.2.Örgütün Amacı	23
2.1.3.Örgütün İdeolojisi ve Stratejisi	25
2.1.4.Grupların Yapılanması	28
2.1.4.1.Liderlik.....	28
2.1.4.2 Şûra.....	29
2.1.4.3.Askerî Kanat.....	30
2.1.4.3.1.Birim Sorumluları	32
2.1.4.3.2.Eylem Timleri	32
2.1.4.4.Siyasî Kanat.....	32
2.1.5.Eleman Temini	33
2.1.6.Örgütün Gelir Kaynakları.....	34
2.1.7.Arşiv ve İstihbarat Çalışmaları	34

2.1.8.Batıya Açılım.....	35
2.1.9.Haberleşme ve İrtibat Şekilleri.....	36
2.2. YENİ DÖNEM.....	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN ŞİDDET EYLEMLERİ	43
3.1. DÜNYA'DAN ÖRNEKLERLE TERÖR ÖRGÜTLERİNİN ŞİDDET EYLEMLERİ	43
3.1.1. Japon Kızıl Ordusu (JKO) (Japonya)	43
3.1.1.1. Örgütün Önemli Eylemleri	43
3.1.2. Aum Shinrikyo (Japonya).....	44
3.1.2.1. Örgütün Önemli Eylemleri	45
3.1.3.Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları (LTTE) (Sri Lanka)	45
3.1.3.1.Örgütün Önemli Eylemleri	46
3.1.4.İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu (IRA) (İNGİLTERE)	47
3.1.4.1.Örgütün Önemli Eylemleri	48
3.1.5.Bask Anayurdu ve Özgürlük (ETA) (İSPANYA).....	49
3.1.5.1.Örgütün Önemli Eylemleri	50
3.1.6.Kolombiya Devrimci Ordusu (FARC) (KOLOMBİYA)	51
3.1.6.1.Örgütün Önemli Eylemleri	52
3.1.7.Aydınlık Yol Terör Örgütü (Sendero Luminoso) (PERU)	53
3.1.7.1.Örgütün Önemli Eylemleri	54
3.1.8.El Kaide	54
3.1.8.1.Örgütün Önemli Eylemleri	57
3.2. TÜRKİYE'DE TERÖR ÖRGÜTLERİNİN ŞİDDET EYLEMLERİ	58
3.2.1. Sağ-Sol Terör Örgütleri	58
3.2.2. Bölücü Terör Örgütleri	61
3.2.2.1. Örgütün Önemli Eylemleri	63
3.2.3.Dini İstismar Eden Terör Örgütleri.....	64
3.2.3.1.Örgütlerin Gerçekleştirdiği Önemli Eylemler.....	65
3.3. HİZBULLAH TERÖR ÖRGÜTÜNÜN ŞİDDET EYLEMLERİ	65
3.3.1. Silahlı Saldırı ve Dövme	66
3.3.2. Bombalı Saldırı ve Kundaklama	67

3.3.3. Adam Kaçırma.....	67
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
METODOLOJİ	69
4.1. GEREÇ VE YÖNTEM.....	69
BEŞİNCİ BÖLÜM	
BULGULAR	72
5.1. EYLEM SAYILARI VE EYLEM ÇEŞİTLERİ	72
5.2. EYLEM SONUCUNA GÖRE EYLEM SAYISI VE MAĞDUR SAYISI DAĞILIMI.....	73
5.3. YILLARA GÖRE EYLEM SAYISI VE TİPLERİ DAĞILIMI	75
5.4. İLLERE GÖRE EYLEM SAYISI VE TİPLERİ DAĞILIMI.....	78
5.5. MAĞDUR KİMLİĞİ PROFİLİ	82
ALTINCI BÖLÜM	
SONUÇ VE ÖNERİLER	89
KAYNAKÇA	98
EKLER.....	105
ÖRGÜTÜN EYLEM KRONOLOJİSİ	105

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DHKP/C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
Dev-Genç	: Devrimci Gençlik
DİSK	: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ETA	: Bask Anayurdu ve Özgürlük
FARC	: Kolombiya Devrimci Ordusu
FK	: Fikir Kulüpleri
FKF	: Fikir Kulüpleri Federasyonu
FKHC	: Filistin Kurtuluş Halk Cephesi
GKK	: Gönüllü Köy Korucusu
IRA	: İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu
IRB	: İrlanda Cumhuriyetçi Kardeşliği
İBDA-C	: İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi
İCB-AFİD	: Hilafet Devleti (İslami Cemaatler Birliği-Anadolu Federe İslam Devleti)
İHÖ	: İslami Hareket Örgütü
JKO	: Japon Kızıl Ordusu
KADEK	: Özgürlük ve Demokrasi Kongresi
KO İP	: Kürdistan Öncü İşçi Partisi
KONGRA GEL	: Kürdistan Halk Kongresi
KUK	: Kürdistan Kurtuluşçular Örgütü
LTTE	: Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları
MİSK	: Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu
MKP	: Maoist Komünist Parti
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
TDKP	: Türkiye Devrimci Komünist Parti
THKO	: Türkiye Halkın Kurtuluş Ordusu
THKP/C	: Türkiye Halkın Kurtuluş Cephesi
TİBO	: Türkiye İntikamcı Bozkurtlar Ordusu
TİİKP	: Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi
TİKB	: Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği

TİT	: Türk İntikam Tugayı
T-KDP	: Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi
TKEP/L	: Türkiye Komünist Emek Partisi/Leninist
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TKPML/TİKKO	:Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninist/ Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
TKSP	: Türkiye Kürdistanı Sosyalist Parti
TYK	: Türk Yıldırım Komandoları
ÜGD	: Ülkücü Gençlik Derneği
ÜİD	: Ülkücü İşçiler Derneği
ÜOD	: Ülkü Ocakları Derneği

TABLÖLAR

	Sayfa
Tablo 1: Eylem Türlerinin Dağılımı.....	72
Tablo 2: Eylem Sonucu Dağılımı.....	74
Tablo 3: Yıllara Göre Eylem Sayılarının Dağılımı	75
Tablo 4: Yıllara Göre Eylem Tipleri Dağılımı.....	77
Tablo 5: İllere Göre Eylem Sayısı Dağılımı.....	78
Tablo 6: İllere Göre Eylem Tipleri ve Sayıları Dağılımı	80
Tablo 7: Mağdurun Kimliğine Göre Eylem Sayısı Dağılımı	82

ŞEKİLLER

Sayfa

Şekil 1: Örgüt Yapılanması.....	28
---------------------------------	----

GİRİŞ

Tarihin her döneminde mevcut devlet düzenlerinin toplumun her kesimini memnun edemediği, toplumu meydana getiren bireylerin bir kısmının istek ve ihtiyaçlarının diğerleri ile çatıştığı görülmüştür. Mevcut devlet düzeninden memnun olmayan toplumun bu kesimi mevcut düzene başkaldırmış ve çoğu zaman şiddeti kullanarak taleplerine ulaşmayı hedeflemişlerdir. Tarihin eski dönemlerinde 'isyan' olarak adlandırılan bu faaliyetler günümüzde ise 'terörist' faaliyetler veya 'terörizm' olarak adlandırılmaktadır. Bundan önce de var olan bundan sonra da var olmaya devam edecek, evrensel bir olgu olan terörizm, kimi zaman meşru bir araç olarak zorba ve baskıcı hükümetlere karşı girişilen bir özgürlük hareketi olarak görülürken, kimi zaman da insanlığı tehdit eden bir araç olarak görülmektedir. Günümüzde, dünyanın değişik bölgelerinde faaliyet gösteren, isimleri, politik amaçları ve eylem biçimleri birbirinden farklı yüzlerce terör hareketine ve örgütüne rastlamak mümkündür. Dolayısıyla terörizm konusu küresel anlamda bir problem olarak görülmektedir.

11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan terör saldırıları, 'terörizm' ve 'terörizmle mücadelede' bir dönüm noktası oluşturmuştur. Küresel bir aktör olan ve bu tarihe kadar kendi topraklarında hiç savaş görmeyen ABD için tam bir şok etkisi yaratmıştır. Binlerce sivilin hayatını kaybettiği bu saldırılar, günümüzde terörizmin boyutlarını gözler önüne sererek, o güne kadar Batılı güçler tarafından ortaya konulan terörizm konusundaki bütün kavramları da değişikliğe uğratmış ve uluslararası terörizm olarak da adlandırılan 'küresel terör' kavramı ortaya çıkmıştır.¹

11 Eylül terörist saldırıları ile din, her zamankinden daha fazla uluslararası sistemi meşgul etmeye başlamış ve bu tarihten sonra yaşanan süreç, dinin küresel etkilerini de gözler önüne sermiştir. 11 Eylül saldırılarından sonra İslam ve terör kavramları batıda sıkça bir arada kullanılmaya başlamış ve günümüzde de hala kullanılmaktadır. Batıda İslam'ın sürekli terörizmle birlikte anılması batı toplumlarında İslamiyet'in terörün kaynağı olduğu ve tüm Müslümanların terörist oldukları yönünde bir önyargı oluşmasına sebep olmuştur. Bunun en önemli sebebi

¹ Mango, Andrew, (2005) *Türkiye'nin Terörle Savaşı*, (Çev. O. Azizoğlu), İstanbul: Doğan Kitap, ss. 103.

ise dini öğretileri istismar ederek radikalleşen ve faaliyetlerini bir takım dini referanslarla meşrulaştırmaya çalışan şiddet ve terör gruplarıdır.

Dünya’da dini istismar eden terör örgütleri mevcut olduğu gibi Türkiye içerisinde de barış ve hoşgörü dini olan İslamı ve onun öğretilerini istismar ederek radikalleşen terör örgütleri varlıklarını devam ettirmektedir. Türkiye’de dini istismar eden terör örgütlerinin amacı “Kemalist rejim” olarak ifade ettikleri demokratik ve laik rejimi yıkarak İslami usullerle yönetilen bir devlet düzeni kurmaktır.

Cumhuriyetten önce Osmanlı Devleti İslami bilimlerin devlet eliyle yaygın bir şekilde öğretildiği, İslam dininin ve İslam âlimlerinin ön planda tutulduğu bir toplum yapısına sahipti.² Ancak Osmanlı Devleti’nin duraklama yıllarından itibaren bozulmaya başlayan sistem işlerliğini kaybetmeye başladı. Özellikle batının Rönesans ve Sanayi Devrimi ile atılım yapmaya başlaması ve batının gelişmelerinin göz ardı edilmesi, bu gelişmelerin geç olarak uygulamaya girmesi veya reddedilmesi Osmanlı Devleti’nin çöküş sürecini hızlandırmış ve bunun sebebi ise devletin yönetim şekli olarak görülmeye başlanmıştır. Cumhuriyetin ilanı ve onu izleyen devrimlerle yeni Türkiye Cumhuriyeti’nde dinin yanlış yorumlanarak her türlü gelişime karşı olan yönü aleyhine bir savaş açılmıştır. Devrimle toplumun her kesimi ve devletin her kademesi devlet eliyle modernleştirilmeye çalışılmış, hatta zorlanmış, gerilemeye neden olan, modernleşmeyi engellediği düşünülen bütün Osmanlı kurumlarının yerlerini yeni alternatifler almış ancak halkta, özellikle dindar kimliğiyle bilinen doğu bölgesinde ayaklanmalara sebebiyet vermiştir.

Her alanda yapıldığı gibi eğitim alanında da devrimler yapılmış Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile Milli Eğitim Bakanlığı kurularak modern eğitim sistemine geçilmiş ancak İslami bilgilerin öğretildiği medreselerin kapatılması ve alternatif bir eğitim sistemi kurulamaması toplumda dini bilgilerin öğretilmesi ve öğrenilmesi konusun da boşluk oluşmasına sebebiyet vermiştir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile kapatılan sayıları 500’e yaklaşan medreselerin yerine 29 yerde İmam Hatip Mektebi açılmış bu sayı her yıl azaltılarak iki yıl içerisinde 20’ye 1926-1927 yılında Kütahya ve İstanbul dışındaki okullar kapatılarak 2’ye kadar düşürülmüş, 1931-1932 yılında

² Çakır, Ruşen, (2009), *Ayet ve Slogan*, İstanbul: Metis Yayınları., ss.21.

ise İmam-hatip mektepleri tamamen kapatılmıştır.³ 1950 yılına gelindiğinde Demokrat Parti iktidarı ile dinin öğretilmesi konusu üzerine durulsa da, medreselerin kaldırılmasıyla geleneksel İslam anlayışının toplumda etkisini yitirmesi ve 1960 yıllarından sonra özellikle Mısır ve Pakistan kökenli yazarların tercüme edilen eserleri Türkiye’de radikal İslami hareketlerin oluşmasına sebep olmuştur. Bu hareketler dünyada o dönemlerde özellikle gençliği etkileyen Marksist hareketlerden etkilenmiş, Marksizm’in silahlı propaganda yöntemiyle iktidarı ele geçirme düşüncesi radikal İslami hareketleri de etkilemiş, özellikle İslam’ın “cihat” vurgusu göz önüne alınarak silahlı hareketlerin oluşturulması için temel bir düşünce sistemi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Türkiye’de özellikle dini hassasiyeti fazla ama dini bilgisi az olan Müslümanlardan bir kısmı bu düşünce sisteminden etkilenmiş, İslami Hareket, İBDA-C, Tevhid/Selam Kudüs ve Hizbullah gibi terör örgütlerinin ortaya çıkması için düşünsel ve uygulama alt yapısını oluşturmuştur. Çalışmamızın da konusunu oluşturan, dini istismar eden bu terör örgütlerinden şüphesiz yaptığı eylemlerle en fazla ismini duyuran örgüt Hizbullah’tır.⁴

Bu çalışma Türkiye’de faaliyet gösteren dini istismar eden bir terör örgütü olan Hizbullah’ın oluşumunu, gelişimini, yeni dönem olarak nitelenen 2003 yılı sonrası faaliyetlerini, örgütün şuan ki potansiyelini incelemek ve daha önce çalışılmamış olan 1991-2001 yılları arasında yapmış olduğu şiddet içerikli *eylemlerin sayısı, eylem tipleri, eylemlerin sonucu, eylemlerin yıllara göre sayısal dağılımı, eylemlerin yapıldığı yere göre sayısal dağılımı, eyleme maruz kalan mağdurların profili* nedir? olan araştırma sorularına cevap aranacaktır.

Hizbullah konusunda bugüne kadar yeterli makale, kitap ve akademik çalışmalar yapılmamıştır. Bu nedenle örgütün yaptığı şiddet eylemleri derinlemesine ve detaylı bir şekilde incelenerek literatürdeki eksiklik giderilmeye çalışılacaktır. Bu çalışmada örgütün resmi olarak tespit edilebilen 264 şiddet eylemi tek tek incelenmiş ve elde edilen veriler bilimsel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın

³Milli Eğitim Bakanlığı, (2012), “İmam Hatip Liselerinin Tarihçesi”, <http://okulweb.meb.gov.tr/61/05/373271/imam%20hatiplerin%20tarihi.htm> (Erişim Tarihi 14.04.2012 saat 21.09).

⁴ Sözer, M.Alper ve Eski, Uğur, (2011), “Dünden Bugüne Hizbullah”, Süleyman Özeren ve Murat Sever (Der.) (2011), *Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, Ankara: Karınca Yayınları, ss.161.

ilk bölümünde ‘Kavramsal Çerçeve’ başlığı altında literatür taraması ortaya konulmaya çalışılmış, terör, terörizm, dini istismar eden terör, İslamcılık nedir soruları cevaplanmaya çalışılmış, dini istismar eden terör örgütlerin sözlüklerinde yer alan, çokça kullandıkları ve istismar ettikleri şeriat, cihat gibi kavramlar açıklanmıştır. Çalışmamızın ‘Hizbullah Terör Örgütü’ başlıklı ikinci bölümünde Hizbullah terör örgütünün kuruluşu ve gelişimi anlatılmış, ayrıca bu bölümde 2003 yılından sonra strateji değiştiren örgütün yeni dönemi, stratejileri, faaliyetleri anlatılmış ve şiddete uzak olduğunu söyleyen yeni yapılanmanın samimi olmadığı belirtilmiştir. Üçüncü bölüm olan ‘Terör Örgütlerinin Şiddet Eylemleri’ başlıklı kısımda Dünya’den ve Türkiye’den örneklerle terör örgütlerinin şiddet eylemleri incelenmeye çalışılmış, dördüncü bölüm olan ‘Metodoloji’ kısmında ise araştırma yöntemi ve veri kaynaklarının analizi metodu paylaşılmıştır. Beşinci bölümde analiz sonuçları ‘Bulgular’ bölüm başlığı altında sunulmuştur. Örgütün yaptığı şiddet eylemleri bu bölümde ‘Eylem Sayıları ve Eylem Çeşitleri’, ‘Eylem Sonucuna Göre Eylem Sayısı ve Mağdur Sayısı Dağılımı’, ‘Yıllara Göre Eylem Sayısı ve Tipleri Dağılımı’, ‘İllere Göre Eylem Sayısı ve Tipleri Dağılımı’ ve ‘Mağdur Kimliği Profili’ olmak üzere beş başlık altında değerlendirilmiştir. En son bölüm olan ‘Sonuç ve Öneriler’ bölümünde ise elde edilen sonuçlar özetlenerek önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. LİTERATÜR TARAMASI

1.1.1. Terör ve Terörizm Nedir?

Günümüzde terör ve terörizm kavramlarını tanımlama çabaları halen devam etmektedir. Ancak akademisyen, yazar, güvenlik görevlileri ve devletler tarafından yüzlerce tanımlı yapılmış olmasına rağmen günümüzde bu terimlerin tanımı ve kapsamı konusunda görüş birliği sağlanamamıştır. Terör, terörizm, terörist ve terör örgütü kavramları hakkındaki tanımlar, genel olarak bakılan tarafın yüklediği anlamı yansıtmaktadır. Bu sebeple de bir tarafa göre vatan haini ya da terörist olan; diğer tarafa göre milli kurtuluş üyesi ya da özgürlük savaşçısı olarak tanımlanabilmektedir.

Bugünkü anlamıyla terör, literatüre 1789 Fransız İhtilali ile birlikte girmiştir. 27 Temmuz 1794 yılında 1400'e yakın kurbanın aynı mahkemede yargılanarak giyotine gönderilmesi ile sonuçlanan, Fransa'yı kana boğan, toplumda korku ve dehşeti hâkim kılan, bu on üç aylık dönem Terör Dönemi “La Terreur” olarak anılmaktadır.⁵

Güzel, Latince “terrere” kökünden gelen terör kelimesini, korkutmak, dehşete düşürmek, korkutup kaçırmak, caydırmak olarak tanımlamıştır. Günümüzde ise buna siyasi bir amaç eklenmektedir. Dolayısıyla siyasi bir amaç ile korku ve dehşet terör eyleminin önemli iki özelliğidir.⁶

Alkan ise Terörü, yıldırma, korkutma ve tedhiş kavramlarıyla tarif etmektedir.⁷ Uyar ise Terörü aşırı korku, aşırı korkuya yol açan durum, yakmaya, yıkmaya, yok etmeye yönelik şiddetli bir kızgınlık ve öfke durumu olarak tanımlamaktadır.⁸

⁵ Tanilli, Server, (1990), *Dünyayı Değiştiren On Yıl: Fransız Devrimi Üstüne (1789-1799)*, Ankara: Say Yayınları, ss. 118.

⁶ Güzel, Cemal, (2002), *Silinen Yüzler Karşısında Terör*, Ankara: Ayraç Yayınevi, ss.15.

⁷ Alkan, Necati, (2002), *Gençlik ve Terörizm*, Ankara: TEMUH Yayınları, ss.11.

⁸ Uyar, Tulga (2008), *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, Ankara: Adalet yayıncılık, ss.6.

Diğer bir tanımda Bal, Terörü herhangi bir amaca ulaşmak için ki bu amaç genel olarak siyasaldır, sivillerin ve devleti temsil eden güvenlik görevlilerinin, propaganda amaçlı ses getirecek eylemlerle öldürülmesi olarak ifade etmiştir.⁹

Bir başka tanımda Türkoğlu, Terörü, siyasi eğilimleri demokratik olmayan yöntemlerle değiştirmek amacıyla düzenlenen ve içerisinde şiddet bulunan eylemler olarak tanımlamaktadır.¹⁰ Terör örgütlerinin amacı mevcut iktidarı yıkıp yerine kendi ideolojilerinde bir devlet kurmaktır. Bu hedef çerçevesinde halk ile devlet arasında ki bağları koparmak ve toplumun devlete olan güven duygusunun yitirilmesini sağlamak amaç edinilmektedir.

Terörizm kavramı ile ilgili tanımlamalara bakıldığında Karamatullah'ın Terörizmi, belirli bir amaca ulaşmak için şiddetin veya tehdidin sistematik olarak kullanılması olarak tanımladığı görülmektedir.¹¹

Ersay ise Terörizmi, belirli bir siyasal hedefe ulaşmak veya siyasal bir davayı yüceltmek amacıyla ve mevcut düzeni değiştirmeye veya kendilerine ait siyasal davaya boyun eğmeye mecbur etmek için başvurulmuş zorlayıcı ve şiddet içeren davranışlar olarak ifade etmektedir.¹²

Diğer bir tanımda Rustemova'nın Terörizmi, genelde zayıf tarafın asimetrik silahı olarak adlandırmakta, teröristlerin geleneksel savaş metotlarını kullanarak devletlerle mücadele edemediklerinden terörizmi kullandıklarını, teröristlerin hedef aldıkları topluma korku aşılayarak, ülkeyi yöneten idarecilere, kendi çıkarlarına uygun politikalar üretmelerine neden olacak kamuoyu oluşturmaları olarak ifade etmektedir.¹³

⁹ Bal, İhsan, (2006), *Terörizm*, Ankara: USAK Yayınevi, ss.8.

¹⁰ Türkoğlu, Mehmet Emin,(2006) *Türkiye’de ki Dini Motifli Terörün Arka Planındaki Nedenler*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, ss.10.

¹¹ Karamatullah, P. Gori, (27-27-28 Mart 2000), *Terörizm ve İnsan Hakları-Nerede Çizgi Çekelim*; I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, ss.194.

¹² Ersay, Hamit, (27-27-28 Mart 2000), *Ulusal Çıkar Aracı Olarak Uluslararası Politikada Terörizm*, içinde; I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, ss.997.

¹³ Rustemova, Saadat, (2006), *“Küresel Terörizm”*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, ss.17.

Rengin ise bir başka tanımda Terörizmi, demokratik yönetimlerde istikrarsızlık oluşturmak suretiyle, şiddet merkezli örgütlü bir korkutma eylemi oluşturmak olarak tanımlamaktadır.¹⁴

Yapılan tanımlamalarda çoğu zaman gözden kaçırılan ve dikkat edilmesi gereken husus terör kavramı ile terörizm kavramı arasındaki farktır. Terör, büyük çaplı korku veren ve bireylerde yılgınlık yaratan bir eylem durumunu ifade ederken; terörizm, siyasal amaçlar için mevcut durumu yasadışı yollardan değiştirmek amacıyla örgütlü, sistemli ve sürekli terör eylemlerini kullanmayı bir yöntem olarak benimsemiş durumudur.¹⁵ Terör, çoğu zaman gayri idari olarak meydana gelebilmektedir. Ancak terörizmden kastedilen, siyasi bir unsur içeren, diğer bir deyişle bir ideolojisi bulunan ve mevcut sistemi şiddet yolu ile yıpratmayı veya değiştirmeyi amaçlayan durumlardır.¹⁶ Genel bir değerlendirme yapıldığında terör, korku ve dehşet durumunu ifade ederken; terörizm ise bu terör durumunun meydana gelmesinde kullanılan strateji ve yöntemi ifade etmektedir.

Terör, birbirinden farklı ülkeleri etkileyen küresel çapta bir tehlike olmuştur. Son yıllarda radikal gruplar milliyetçiliği, etnisiteyi ve aşiretçiliği din ile birleştirmişler ve hedeflerine ulaşmak için terörü kullanmışlardır. Bosna da Sırplar, Hindistan'da Hindu milliyetçiler, Sri Lankada Tamil ve Sinhaliler, İsrail'de Yahudi kökten dinciler, Birleşik Amerika'da aşırılık yanlısı Hristiyanlar, ancak dini terörizmin en yaygın örnekleri İslam inancının ağırlıklı olarak hâkim olduğu Orta Doğu'da görülmektedir.

1.1.2. Dini İstismar Eden Terör Nedir?

Dini inançların insanları birleştirici etkisi olduğu gibi insanlar arasında ötekileştirme ile ayırım yaratarak çatışmaya da sebebiyet verdiği bilinmektedir.¹⁷ Bu nedenle dinin, toplumların iç dinamikleri dikkate alındığında birleştirici etkisinden ve toplumlar arası dış dinamikler dikkate alındığında ise ayrıştırıcı etkisinden söz edilebilir. Dini

¹⁴ Rengin, Gün, (2002), *11 Eylül Sonrasında Başat Tehdidinin Yeni Adı: Uluslar arası Terörizm Olgusu*, Stratejik Analiz, ss.113-119.

¹⁵ Yurtseven, Ömer Alper, (2006), *“Türkiye’de Faaliyet Gösteren Dini Bir Terör Örgütü Olarak Hizbullah”*, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ss.6.

¹⁶ Alkan, (2002), a.g.e. ss.13.

¹⁷ Karlsson, Ingmar, (2005), *Din, Terör ve Hoşgörü* (Çev. Turhan Kayaoğlu), İstanbul: Homer Kitabevi, ss.18.

kimliğini öne çıkaran gruplar, en mükemmelin kendi dinleri olduğunu vurgulama ihtiyacı hissederler. Bu durum farklı dinlerin hatta aynı din içinde farklı mezhep ve inançların olumsuz değerlendirilmesine yol açarken bunlara karşı olumsuz ve sert söylemlerde bulunulmasına neden olmaktadır. Kendi inançlarının doğruluğunu vurgulamak amacıyla yapılan bu hareketler tarih içerisinde toplumsal rahatsızlıklar meydana getirerek, farklı din mensupları arasında tartışma ve çatışmalara neden olmuş bu da dini istismar eden terör hareketlerini ortaya çıkarmıştır.¹⁸

Kirman, dini istismar eden terörü, bir din sistemi içerisinde uç noktalarda yer alan marjinal düşünceler veya inançlar kapsamında, saldırganlık başta olmak üzere bazı davranış biçimlerinin kutsanarak yüceltilmesi neticesinde meydana gelen şiddet ve terör eylemleri olarak tanımlamaktadır.¹⁹

Dini istismar terör örgütleri düşman tanımlamalarını oldukça geniş bir kapsamda yaparlar, onlara göre farklı düşünenler sapkın olarak tanımlanır, düşman olarak adlandırılır ve kabul ettikleri doğrular mensubu oldukları terör örgütünün kabul ettiği doğrulardır. Dini istismar eden terör örgütü mensubunca yapılan her eylem kutsaldır ve bu kutsal değer için gerçekleştirilen şiddet, dinsel bir ayın gibi algılanır. Bu kapsamda amaca ulaşmak için şiddet bir zorunluluktur.²⁰

Dini istismar eden terör örgütleri, aynı dine mensup olmanın sağladığı kolaylıkla diğer terör örgütlerine göre çok geniş alanlara yayılabilmektedir. Örgüt mensupları manevi değerlerin öne çıktığı kesimlerden gelir, din konusundaki yeterli olmayan bilgileri ve günah konusundaki korkuları kendilerine anlatılanları sorgulamadan kabul etmelerine sebebiyet verir.²¹ Dini istismar eden terör örgütü üyeleri, din kurallarının sorgulanmasını ve eleştirilmesini günah saydıklarından, örgüt disiplinine kolay uyum sağlarlar.

Dini istismar eden terör örgütleri, diğer terör örgütleri ile karşılaştırıldığında amaç mücadele edilen sistemin yıkılmasından ziyade, ölümden sonraki hayatın kazanılmasıdır. Allah'ın verdiği canı Allah'ın emirlerini yerine getirmek için, Allah yolunda vermenin gerekliliğine inanmaktadırlar. Bütün dini istismar eden terör

¹⁸ Çaşın, M. Hakkı, (2008), *Uluslararası Terörizm*, Ankara: Nobel Yayınevi, ss.601.

¹⁹ Kirman, Mehmet Ali, (2004), *Din Sosyolojisi Terimler Sözlüğü*, İstanbul: Rağbet Yayınları, ss. 320.

²⁰ Gürbüz, Beyhan, (2008), “*Dini Motifli ve Uluslar arası Bir terör Örgütü Olarak El Kaide*”, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, ss.71.

²¹ A.g.e. ss.71.

gruplarının kıyamet günü ödüllendirileceklerine dair güçlü inançları vardır. Dini istismar eden terör örgütleri mensuplarının aşırı marjinalliklerinin sebebi kendilerine vaat edilen mükâfata olan inançlarıdır. Eylemlerini dinen caiz ve sevap olduğu için yaparlar.²²

Tarihsel süreç incelendiğinde iktidarı elinde bulunduran güçlerin, iktidarlarını korumak, devamını sağlamak ve güçlerine meşruiyet kazandırmak için dini kullanmaktan ve istismar etmekten çekinmediklerini görmekteyiz. Bu bağlamda tarihin her döneminde dini referans alan şiddet ve terör hareketlerine rastlamak mümkündür. Ancak hiçbir semavi din saldırganlık temelleri üzerine kurulmamış, yaşanan çatışmalar ise, din salıklarının, yanlış yorumlamalarından kaynaklanmıştır.²³

Dini istismar eden terörün tarihi ise çok eskilere dayanmaktadır. Tarihte karşımıza çıkan ilk terörist hareket dini bir özellik taşıyan Yahudi ‘Zealots’ (Partizanlar) hareketidir. Partizanlar, M.S. 6’dan 73’e kadar geçen uzun yıllar boyunca Roma hâkimiyetine başkaldırmışlar ve şiddet içeren eylemleri ile Roma yöneticilerini öldürmüşlerdir.²⁴

Bir diğeri ise, M.S. 66-73 yılları arasında Filistin’de bağınaz din adamlarının kurduğu son derece iyi örgütlenmiş bir dini mezhep²⁵ olan ‘Sicarii’dir. Sicariilerin hedefleri, Kudüs’ü Romalılardan kurtarmak ve günahkâr iktidarı ortadan kaldırmaktır. Böylece Tanrının kendilerini kurtaracağına ve mükâfatlandıracağına inanan bu kişiler, kurbanlarını genellikle Filistin’de ve Mısır’da yaşayan Yahudiler arasından seçmişlerdir.²⁶

İslam tarihinde ortaya çıkan ilk din kaynaklı şiddet hareketi ise Hariciler’dir. Sıffin Savaşı sırasında yaşanan Hakem Olayını bahane ederek Hz. Ali’ye karşı bir hareket olan Hariciler, Hz. Ali’yi öldürecek kadar radikalleşen bir din anlayışı yorumlamışlardır. İslam tarihinde ortaya çıkan bir diğer din kaynaklı şiddet hareketi ise Haşhaşiler’dir. Alamut adlı bir kalede Mesihçi anlayışla hareket etmiş olup, Şiiğin bir koludur. Bu grup, Abbasi Hanedanlığı’na karşı cihat ilan etmiş ve suikast

²² Karlsson,(2005), a.g.e ss.181-182.

²³ Zuhayli, Vehbe, (1996), *İslam Hukukunda Savaş*, (Çev. İsmail Bayer) , Erzurum: İhtar Yayıncılık, ss.37.

²⁴ Karlsson, (2005), a.g.e. ss.177.

²⁵ Demirel, Emin, (2002), *Terör*, İstanbul: IQ Yayıncılık, ss.23.

²⁶ Arıboğan, Deniz Ülke,(2003), *Tarihin Sonundan Barışın Sonuna Terörizmi Anlamak ve Anlamlandırmak*, Ankara: Timaş Yayınları, ss. 78.

şeklinde gerçekleştirdikleri eylemlerle Abbasi prenslerinden, devlet adamlarından, komutanlarından ve ulemasından pek çok kişiyi öldürmüşlerdir. Haşhaşiler eylemlerini yaygın olan inanışın aksine haclılara karşı değil, dinden sapmış olarak gördükleri Müslüman yöneticilere karşı yürütmüşlerdir.²⁷

Günümüz radikal hareketlerinin temelini 1920’lerde Mısır’da kurulan İhvan-ı Müslimin (Müslüman Kardeşler) ve Arabistan’da 19. Yüzyılda yayılan Vahhabi–Selefilik anlayışı oluşturur, Orta Doğuda kurulan birçok dini istismar eden terör örgütüne ilham kaynağı olmuştur. Ülkemize de bu radikal hareketlerin birçoğu Orta Doğu’dan ithal edilmiş ve bu fikirler 1970’lerde ve 80’lerde birçok taraftar ve sempatizan toplamıştır. Mevcut düzeni yıkarak yerine şer’i esaslara dayalı bir devlet kurmaya amaçlayan ve bu doğrultuda şiddete başvuran bu örgütlerin başlıcalarını, 1990’lı yıllardan sonra gerçekleştirdiği eylemlerle gündeme gelen Hizbullah, İBDA/C ve faaliyet alanını tüm dünya olarak belirleyen ve Türkiye’de de terör saldırılarında bulunmuş El Kaide terör örgütleri oluşturmaktadır.

1.1.3. İslamcılık Nedir?

İslamcılık, İslam dini mensupları için İslamiyet’in teolojik ve siyasi bir mecburiyet olduğu ve yeryüzünde Allah’ın emirlerine göre bir dünya düzeni kurma zorunluluğudur. İslamcılığı, en geniş anlamda "şu veya bu yolla İslami referansla siyasal katılımında bulunmak"²⁸ olarak, en kısa anlatımda ise "ideolojik İslam"²⁹ olarak tanımlayabiliriz.

Hasan El Benna İslam’ı şu şekilde tanımlanmıştır: “*Biz İslam’ın hayatın tüm yönlerini düzenleyen ona bağlı tüm meseleleri hükme bağlayan onun için katı sert bir düzen emreden her şeyi kuşatan bir kavram olduğuna inanıyoruz*”.³⁰ Dolayısıyla İslamcılık, İslamı sadece ibadetle sınırlı değil, hayatın her kesiminde ekonomik, sosyal ve politik boyutunda da yol gösteren bir yaşam tarzı olarak görmektedir.³¹

²⁷ Gürbüz, (2008), a.g.e. ss.73-74.

²⁸ Aktay, Yasin, (2004), *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce: İslamcılık*, İstanbul: İletişim Yayınları, ss. 17.

²⁹ Türköne, Mümtaz’er, (2003), *Siyasi İdeoloji Olarak İslamcılığın Doğuşu*, Ankara: Lotus Yayınları, ss.15.

³⁰ El Benna, Hasan, (1969), *Kongre Risalesi*, (Çev.Akif Nuri KARCIOĞLU), İstanbul: Dava Yayınları, ss.27.

³¹ Shepard, William E, (1987), *Islam and Ideology: Towards a Typology*, International Journal of Middle East, ss.308.

İslamcılık, ılımlı veya radikal yöntemler kullanarak nihai amacı özellikle Müslüman topraklar olmak üzere bütün dünyayı fethetmeyi amaçlayan ve İslamı bütünsel bir yorumla hayatın her alanına etki etmesi gerektiğini düşünen dini bir ideolojidir.³²

İslamcılık düşüncesinin temelinde, İslam dünyasının bir çöküş içerisinde olmasının sebebi doğru yoldan saparak Allah'ın emirlerine uymamaları yatmaktadır. Yeniden canlanmanın tek koşulu ise İslam'a dönmek Kur'an ve sünnete göre bir hayat yaşamak yani hem kişisel hem de kamusal hayatın Allah'ın emirlerine göre tanzim edilmesidir. Bu ideolojik görüş çerçevesinde köşe taşları; *Çözüm*, İslam'dadır. *Yöntem*, Kur'an ve sünnete dönüşle olacaktır. *Hedef*, Allah'ın vah yettiği hukukla, şeriatla yönetilen bir topluluk oluşturmaktır. Gayri Müslim ya da Müslüman bunlara direnen herkes Allah'ın düşmandır.³³

İslamcılığın tarihsel sürecine bakıldığında, Osmanlı Devleti'nin merkezinde 1870'lerden itibaren güçlenen, 'İttihad-ı İslam' olarak da anılan, esas itibarı ile 20. yüzyılın ortalarında Pakistan ve Mısır'da şekillenen, ideolojik bir kavram olarak tanımlayabiliriz. İslamcılığın, Batı'nın sömürgesi haline gelen Müslüman devletlerin bağımsızlığına kavuşturma amacıyla geliştirilmiş bir siyasal kurtuluş ideolojisi olarak ortaya çıktığı da söylenebilir.³⁴

Hizbullah terör örgütünün manifestosundaki ifadeler İslamcılığı benimsediklerini göstermektedir. Manifesto'da "Sorunların Temel Nedeni İslam'dan Uzaklaşmadır" bölüm başlığı altında "*Netice itibarıyla İslam ümmeti olarak bugün yüz yüze kaldığımız ve yaşadığımız sorun ve sıkıntıların en büyük nedeni, İslam'ın özünden ve hayat bahş eden ilahi nizamından uzaklaşmadır. Bu bağlamda gerek ümmet olarak, gerek ülke olarak, gerekse kavim olarak yaşadığımız sorunların çözümü için İslam'a sarılmaktan ve onu tek çözüm unsuru olarak görmekten başka çare yoktur.*" ifadeleri bu ideolojiyi benimsediklerini göstermektedir.³⁵

³² Mozaffari, Mehdi (2007) "What is islamism? History and Definition of a Concept", Totalitarian Movements and Political Religions, ss.21.

³³ Esposito John,(2002), *İslam Tehdidi Efsanesi*, (Çev. Ömer Baldık, Talip Küçükcan, Prof. Dr. Ali Köse), Ufuk Kitapları, ss.56.

³⁴ Gürbüz, (2008), a.g.e. ss.76.

³⁵ Hizbullah Terör Örgütünün Manifestosu, ss.3, huseynisevda.biz/downloads.php?cat_id=1&file_id=4, (Erişim tarihi 20.02.2012 saat 12.30).

İslamcılık hareketinin anlaşılması için bazı terimlerin anlaşılması gereklidir. İlerleyen bölümlerde bu terimlerden şeriat ve cihat açıklanmaya çalışılacaktır.

1.1.4. Şeriat Nedir?

Şeriat kelimesi, "şe-ra-a" kökünden gelmekte olup türevleriyle birlikte Kur'ân'ın dört ayrı yerinde geçmektedir. Sözlükte "suyolu, bir ırmak veya herhangi bir su kaynağından su içmek ve almak için gidilen yol, doğru yol, Hak din yolu, büyük ve geniş cadde, aydınlık ve ışıık" gibi manalara gelmektedir. İslam dinindeki terimsel anlamı ise "ilâhî emir ve yasaklar toplamı", "Kur'an'ın âyetleri, İslam dininin peygamberi olan Muhammed'in söz ve fiilleri (sünnet/hadis) ve İslâm bilginlerinin görüş birliği içinde bulundukları hususlara dayanan ilâhî kanun"dur.³⁶

Toplumlar için amelî hükümler, emir ve yasaklar anlamına gelen şeriat, bütün ilâhî dinlerde peygamberlerin aracılığıyla gönderilen ortak bir unsurdur. Konu ile Kur'an da: *"Sonra da seni din konusunda bir şeriat sahibi kıldık. Sen ona uy; bilmeyenlerin isteklerine uyma."* (Câsiye, 45/18), *"(Ey ümmetler) Her birinize bir şeriat ve bir yol verdik. Allah dileseydi, sizi tek bir ümmet yapardı..."* (Mâide, 5/48). Bu ayetlere getirilen yorumlarda din, usul ve prensipler, şeriat ise usule göre ortaya konmuş ameli eylem ve davranışların adı olmuştur.³⁷

1.1.5. Cihat Nedir?

İslam dininin en fazla istismar edilen konularından biri Cihat konusudur. Cihat kavramı Arapça "c-h-d" kökünden gelmekte "gayret etmek, didinmek" anlamlarına gelmektedir.³⁸ Cihat ayet ve hadislerde sadece savaş anlamına gelmemekte, aynı zamanda Allah'ın rızasına göre hareket etmeyi, O'nun emir ve yasaklarına uymak anlamlarına da gelmektedir.³⁹

Cihat en geniş anlamında değerlendirildiğinde, *"bir ömür boyu Allah yolunda istikamet içerisinde yaşamak, kulluk şuur ve görevini hakkıyla yapma konusunda ciddi gayret göstermek, nefis ve şeytan ile mücadele etmek, Allah ve Resulünün*

³⁶ Diyanet İşleri Başkanlığı, (2012), "Şeriat", www.diyanet.gov.tr/turkish/dy/DiniBilgilerDetay.aspx?ID=1268 (Erişim tarihi 29.01.2012 saat 12.30).

³⁷ A.g.k.

³⁸ Büyük Laresse Sözlük ve Ansiklopedisi, İstanbul: Milliyet Yayıncılık, C.22 ss.84.

³⁹ Korkmaz, Gürol,(1999), *Terör ve Medya İlişkileri*, Egm Basımevi, Ankara, ss.145.

*koyduğu ölçüleri nefsinde yaşamak ve yansıtmak, İslam'ın güzelliğini diğer insanlara ulaştırmak için dini tebliğ etmek, ilahi mesajı bütün insanlığa duyurmak, İslam ülkesini ve Müslümanları düşmanların her türlü tehlike ve saldırılarına karşı savunmak ve gerekirse, onlarla savaşmak"*⁴⁰ demektir.

Mekke döneminde İslâm'ın tebliğ edilmesi, dinin emir ve yasaklarının uygulanması anlamında kullanılan 'Cihat' kavramı, Medine döneminde ise fiili savaşların yapılmaya başlanması ile 'kıtâl/savaş' anlamını da içermeye başlamıştır. Cihat, Kur'an da otuz bir yerde geçmekte bunun on yedisinde 'savaş/kıtâl' manasında kullanılmakta, geriye kalan on dört kullanımda ise 'dini emirleri yerine getirmek ve dini dil ile yaymayı' ifade etmektedir.⁴¹

Cihat üzerine yazılan makale ve kitaplar incelendiğinde cihat ile savaş kelimelerinin eş anlamlı kullanıldığı görülmekle birlikte, cihat savaştan daha kapsamlıdır. Allah yolunda yapılan savaş da bir cihat olmakla beraber her cihadın savaş olduğu söylenemez.⁴² Uluslararası hukukçulara göre de savaş ve cihat amaçları bakımından birbirinden ayrılır. Savaş bir siyasi hedefin gerçekleştirilmesi amacıyla kuvvet kullanımını ifade ederken, cihat, saldırıyı def etmek, Müslümanları korumak, yöneticilerin zulmünü kaldırmak ve İslam dinine davetin önündeki engelleri bertaraf etmek suretiyle, adalet, iyilik ve fazilet ilkelerini yürürlüğe koymayı amaçlar.⁴³

İslam devletleri hukukunda savaşla ilgili kısımlar cihat ve siyer adı altında düzenlenmiştir. İslam hukukunda savaş, devletler hukukunda anlaşıldığı şekilden farklılık arz etmektedir. Devletlerin birbirleri üzerinde hâkimiyet kurma amacı, İslam'ın savaş anlayışında bulunmamaktadır. Bu nedenle İslam hukukunda savaş, cihat kelimesiyle ifade edilmiştir. Çünkü İslam'da savaşın gayesi, Müslümanlara ve İslam idaresine yönelik düşmanca hareketleri ortadan kaldırmak ve barış için gerekli şartları yerine getirerek, insanların din ve vicdan hürriyetini garanti altına almaktır.

⁴⁰ Korkmaz, (1999), a.g.e. ss.145.

⁴¹ Diyanet İşleri Başkanlığı, (2012) , "Cihâd" , <http://www.diyanet.gov.tr/turkish/dy/DiniBilgilerDetay.aspx?ID=351> (Erişim Tarihi 29.01.2012 saat 12.30).

⁴² Taslaman, Caner ve Kapitan, Tomis, (2007),*Terör'ün ve Cihad'ın Retoriği*, İstanbul: İstanbul Yayınevi, ss.22.

⁴³ Zuhayli, Vehbe, (1996), *İslam Hukukunda Savaş*, (Çev. İsmail BAYER), Erzurum: İhtar Yayıncılık, ss.20.

Günümüz uluslararası hukuku ile karşılaştırıldığında İslami cihadın adil savaş niteliğinde olduğu görülmektedir.⁴⁴

Kur'an ayetleri incelendiğinde savaşın meşruiyeti için bir takım meşru sebepler ortaya koymakta ve savaş anlayışı dört temel şarta dayanmaktadır. Bunlar; zulmü engellemek, dinde ortaya çıkan ya da çıkması muhtemel fitneleri engellemek, İslam davetçilerine yönelik saldırıları engellemek ve yaşanan bölgeyi savunmaktır.⁴⁵

Bu kapsamda, Müslümanların yalnızca Allah adına yapılan savaşlarda mücadeleye katılabileceği ve kendi menfaatleri için savaşamayacakları konusunda ortak bir kanaat olduğu söylenebilir. Ancak asıl sorun; cihadın bir savunma savaşı mı, yoksa diğer dinlerin üyelerine karşı girişilen bir saldırı savaşı mı olduğu konusunda ortaya çıkmaktadır.⁴⁶

Saldırı cihadı, savaşın Müslümanlar tarafından başlatılması iken savunma cihadı ise Müslümanların topraklarını ve kendilerini savunmak amacıyla giriştikleri savaştır. Savunma cihadının gerçekleşmesi için mutlaka bir saldırının ve işgalin bulunması gerekmektedir. Bu durumda cihat etmek her Müslüman'a farzdır.⁴⁷ Ortaya çıkan bu farklı yorumların temelinde, Kur'an ayetlerinin birbirinden bağımsız ve bir bütün olarak incelenmemesinden kaynaklanmaktadır. Birçok İslam âlimi cihatla ilgili Kur'an ayetlerinin bir bütün olarak ele alınması gerektiğini belirtir. Ayetler bütün olarak ele alındığında cihadın, İslam'a savaş açanlara karşı yürütüldüğü görülmektedir.

İslam dini sadece Müslümanlara saldırıda bulunanlara karşı savaşmaya izin vermiştir. Yani savaşın nedeni, Müslüman olmayanlara zorla İslamiyet'in kabul ettirilmesi değildir. Böyle olması durumunda kadın, çocuk, yaşlı, din adamı ayrımı gözetilmeksizin herkesin öldürülmesine izin verilirdi. Aksine Kur'an da, savaşta her yolun mubah olmadığı, aşırılığa kaçılmaması gerektiği konusunda uyarılarda bulunulmuş, kadın, çocuk, din adamı, sakat hatta savaşa katılmayan kişilerin öldürülmesini yasaklanmıştır. Düşmanın barış istemesi durumunda ise savaşa son

⁴⁴ Yaman, Ahmet,(1998), *İslam Devletler Hukukunda Savaş*, İstanbul: Beyan Yayınları, ss. 47-50.

⁴⁵ Zuhayli, (1996), a.g.e. ss.39-41.

⁴⁶ Taslaman ve Kapitan, (2007), a.g.e. ss. 22.

⁴⁷ Qassam, Naem, *Hizbullah Bir Hareketin Anlatılmamış Öyküsü*, (2006), (Çev. Huharrem Tan), İstanbul: Kesit Yayınları, ss.44.

verilerek barış eğilimi gösterilmesi emredilmiştir. ⁴⁸ Ancak bütün bunlara rağmen İslam toplumunda, Kur'an-ı Kerim'in farklı yorumlanmasına bağlı değişik cihat anlayışları ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak dini, siyasi ya da toplumsal baskıya karşı cihadı yürütme hakkı ya da görevi, son yıllarda kutsal ve kutsal olmayan savaşları haklılaştırmak için yaygın bir kullanım alanı kazanmıştır.

Cihad 20. yüzyılın sonu ile 21. yüzyılda, hem direniş ve kurtuluş hareketleri, hem de teröristler tarafından davalarını meşrulaştırmak ve kitleleri harekete geçirmek amacıyla kullanılan ve önemli ölçüde geçerlik kazanan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. ⁴⁹ Kur'an'ın, Allah yolunda mücadele etme emrinden kaynaklanan cihat, İslam tarihi boyunca farklı amaçlarla kullanılmış ve istismar edilmiştir. Özellikle son dönemlerde radikal İslami grupların, küresel bir İslam devrimi yapmak amacıyla cihadı slogan hale getirdikleri görülmektedir. ⁵⁰

Dini istismar eden terör örgütlerinin cihadı yorumu, “*kâfirlere karşı kutsal bir savaştır.*” Bu da onların cihadı, güçlerini birleştirip yasal olarak Hristiyanların elinden topraklarını almak ve Müslümanların sınırlarını genişletmek olarak algılanmakta, İslam dinini yaygınlaştırmaktan öte Müslümanların egemenlik alanını genişletmek olarak yorumlamaktadırlar. ⁵¹

El Kaide örgütünün ikinci lideri Al-Cihat Ayman al-Zevahiri Cihadın amacını: “*Cihadın en önemli amacı bütün İslam topraklarında şeriatı uygulattırmak, İslam halifeliğini kurmak ve İslam'a eski saygınlığını geri kazandırmak*”⁵² olarak açıklamaktadır.

Müslüman Kardeşler örgütü ise Cihadı, dönemlerindeki tanımlamalardan farklı bir şekilde yorumlayarak, ideolojilerinin temel kaynaklarından birini teşkil etmiştir. Örgütün sözlüğünde Cihat, “*teslimiyetçiliği kökünden kazıma, siyasi sessizliği terk ederek, adalet talep etmek üzere zalim yöneticileri korkusuzca ayıplama ve onları düzeltme için ciddi çaba*” olarak tanımlanmıştır. ⁵³

⁴⁸ Gürbüz, (2008) , a.g.k. ss.171.

⁴⁹ Zuhayli, (1996), a.g.k. ss.14.

⁵⁰ Esposito, John L., (2003), *Kutsal Olmayan Savaş İslamcı Terör*, (Çev. Nuray Yılmaz- Ertan Yılmaz), Oğlak Bilimsel Yayıncılık, ss.43-44.

⁵¹ Rustemova,(2006), a.g.k. ss.77.

⁵² A.g.k. ss.66.

⁵³ Yurtseven, (2006), a.g.k. ss.160.

Mısırlı Seyyid Kutub ise cihadın gerekliliği için “Müslüman toplumlar her ne kadar Allah’a ibadet etmekteyseler de benimsedikleri hayat tarzlarıyla Allah’ın çizdiği yoldan ayrılmışlardır. Bazıları laiklik ilkesini bütünüyle benimsemiş, dinin önemini güçlerinin yetebildiği ölçülerde azaltmaya çalışmışlardır. Bir kısmının dindarlığı, sadece lafta kalmakta, eyleme dökülememektedir. Yaşadıkları hayatla telaffuz ettikleri birbirine uymamaktadır. Bu sebeple yapılması gereken; mevcut cahiliye sistemini bütünüyle yok edip, Allah’ın hükmünün egemen olacağı bir toplum kurmaktır. Cahiliye sistemine karşı verilen mücadele iki ayrı seviye de sürdürülmelidir: bireyler kendi kişiliklerinden cahiliye toplumunun tüm özelliklerini uzaklaştırmalıdır. Toplum temelinde verilecek mücadele ise; cihat yoluyla gerçekleştirilmelidir. Şeriatla yönetilen İslami devletleri kurulmalıdır.”⁵⁴ şeklinde ifade etmiştir.

Bu kavramsal açıklamalardan sonra konumuzun temelini oluşturan Hizbullah Terör Örgütünün kuruluşu, gelişimi, ideolojisi ve yapılanması konuları üzerinde durulacaktır.

⁵⁴ A.g.k. ss.51.

İKİNCİ BÖLÜM

HİZBULLAH TERÖR ÖRGÜTÜ

2.1. KURULUŞU VE GELİŞİMİ

2.1.1. Hizbullah'ın Türkiye'de Doğuşu, Gelişimini Etkileyen Faktörler

Türkiye Cumhuriyeti, kurulduktan sonra Anadolu toprakları üzerinde Osmanlı Devleti'nden farklı ve yeni bir yönetim anlayışı ortaya koymuştur. Osmanlı Devletinde var olan eğitim sisteminin yerine Tevhid-i Tedrisat Kanunuyla medreseler kapatılıp yerine Milli Eğitim Bakanlığı vasıtasıyla yeni bir model getirilmiştir.

Medreselerin kaldırılmasıyla geleneksel İslam anlayışının toplumda etkisini yitirmesi ve 1960 yıllarından sonra özellikle Mısır ve Pakistan kökenli yazarların tercüme edilen eserleri yeni kuşak İslami gruplarda faaliyet yürüten kişileri etkilemiştir. Bu hareketler genel olarak radikal İslami hareketler olarak nitelendirilmiştir. Gerek Mısır ve Pakistan'daki İslami düşünürler gerekse Türkiye'deki İslami hareketleri yönlendiren kişi ve şahıslar dünyada o dönemlerde özellikle gençliği etkileyen Marksist hareketlerden ve Marksizimden etkilenmişlerdir. Marksizm'in silahlı propaganda yöntemiyle iktidarı ele geçirme düşüncesi radikal İslami hareketleri de etkilemiş, özellikle İslam'ın "cihat" vurgusu göz önüne alınarak silahlı hareketlerin oluşturulması için temel bir düşünce sistemi oluşturulmaya çalışılmıştır.

1979 yılında Humeyni liderliğinde İran'da yapılan İslam devrimi İslam'ın siyasallaşması açısından dünyada örnek teşkil etmiştir. İran da şah rejiminin yıkılıp yerine Humeyni iktidarının kurulmasıyla bazı İslami hareketlerde de silahlı propaganda yoluyla iktidarı ele geçirme düşüncesi oluşmuştur. Ayrıca Güneydoğuda PKK'nın silahlı propagandayı çok etkili bir yöntem olarak kullanması ve buna bağlı olarak oluşturduğu etki alanı bölgede var olan radikal İslami hareketlerin silahlı eylemlere kalkışmasında da etkili olmuştur. İran İslam devriminden sonra pek çok kişi Türkiye'den İran'a dini, teorik ve askeri eğitim almak için gitmişlerdir. İran da bu

faaliyetleri desteklemiş hatta bu faaliyetler için gizli örgütlenmeler oluşturmuştur. Ayrıca bu kişilere para, silah ve cephane de temin etmiştir. Hizbullah terör örgütü de bu desteklerden fazlasıyla istifade ettirilmiştir. Bu destek örgütün oluşum ve gelişiminde önemli yer tutmuştur.⁵⁵ Bunun aksine örgütün şuan ki lideri İsa Altsoy İ. Bagasi ismiyle kaleme aldığı “Kendi Dilinden Hizbullah ve Mücadele Tarihinden Kısa Kesitler” isimli kitabında örgütün, Lübnan Hizbullah’ı ve İran Devleti ile bir bağlantısının olmadığını ileri sürmektedir.⁵⁶

Hizbullah kelimesi incelendiğinde, Allah’ın yolu, taraftarları, Allah’ın safında yer alanlar, Allah’ın partisi gibi anlamlar taşımakta olup "Hizb" ve "Allah" kelimelerinin birleşmesinden oluşmaktadır. Hizbullah, örgütsel anlamda Allah adına, İslam uğruna gruplaşma olarak da ifade edilebilmektedir. Yakalanan örgüt mensuplarının ifade tutanakları incelendiğinde, kendilerini Allah’ın askerleri olarak da tanımladıkları görülmektedir.⁵⁷

Hizbullah terör örgütünün emniyet güçlerince fark edilmesi; 1 Kasım 1984 tarihinde İstanbul’da bir kuyumcu soygunu sonrasında, soyguna müdahale eden görevlilerle sanıklar arasında çıkan çatışmada faillerden birinin olay mahallinde yakalanması ile yapılan sorgulamada şahsın yasadışı bir örgüt mensubu olduğu, bu örgütün adının Hizbullah olduğu, şahsın soygunu bu örgüt adına yaptığı öğrenilmiş, araştırmalar neticesinde olay ile bağlantılı toplam 13 kişiye daha ulaşılmıştır.⁵⁸ Sanıkların yapılan sorgulamaları sonucunda “*mevcut anayasal düzeni yıkararak yerine İslami esaslara ve Kürt milliyetçiliğine dayanan şeriat devleti kurmak amacıyla silahlı mücadele veren yasadışı bir örgüt mensubu*” oldukları anlaşılmıştır. Soruşturma sonucu örgüt militanlarının örgüte maddi imkân sağlamak amacıyla 1983-1984 yılları arasında İstanbul’da bakkal, market gibi işyerlerinin gasp edilmesi ile oto hırsızlığı gibi yaklaşık 19 adet mala yönelik suç işlendiği tespit edilmiştir.⁵⁹

⁵⁵ U.S. Department of State, Office of the Coordinator for Counterterrorism, *Patterns of Global Terrorism*, U.S. Department of State, W.D.C., April,1994, ss.7.

⁵⁶ Bagasi, İ. (2004), *Kendi Dilinden Hizbullah ve Mücadele Tarihinden Kısa Kesitler*’dan aktaran, Cinoğlu, Hüseyin (2008) *An Analysis of Established Terrorist Identity in Political and Military Wings of Turkish Hizbullah*, North Texas University, Dissertation Prepared for the Degree of PHD, ss. 10.

⁵⁷ Emniyet Genel Müdürlüğü TEMÜH Dairesi Başkanlığı, (2001), *Hizbullah Terör Örgütü*, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü TEMÜH Dairesi Başkanlığı Yayınları, ss.1.

⁵⁸ Bulut, Faik, (2005), *İslamcı Örgütler*, İstanbul: Güniz Yayıncılık., ss.21.

⁵⁹ Akyol, Fuat,(2000), “Hangi Hizbullah”, 22.01.2000 tarihli Aksiyon Dergisi, S. 268, ss.54.

12 Eylül askeri darbesinden sonra özellikle 1980'lerin başında Diyarbakır'da dini neşriyatın satıldığı kitapevlerinde toplanan gruplar Hizbullahi oluşumların temellerini atmışlardır. Radikal dini söylemlerle ortaya çıkan bu grupta Hüseyin Velioğlu, Mansur Güzelsoy, Fidan Güngör, Ekrem Baytap ve Ali Bilici gibi şahıslar ön plana çıkmışlardır. Ortak amaç bir şeriat devleti kurmaktır ancak ayrılıklar baş göstermiştir. Ayrıca liderlik mücadelesi de söz konusu olmuştur. Bu süreçte Ekrem Baytap ve Ali Bilici Batman'da İslami Hareket Örgütü'nün temellerini atmışlardır. Bununla birlikte Hüseyin Velioğlu ile Fidan Güngör arasında ortaya çıkan görüş ayrılıkları neticesinde Fidan Güngör Menzil Kitabevini, Hüseyin Velioğlu ise İlim Kitabevini açarak yollarını ayırmışlardır.⁶⁰ Bu oluşumlar genel itibariyle 1991 tarihine kadar Müslüman Kardeşler örgütünün etkisiyle temel metot olarak kitapevleri ve evlerde düzenlenen 'sohbet toplantıları' yoluyla örgüte eleman kazanma faaliyetleri yürütmüşlerdir. Daha sonraki süreçte ise örgüt, İran Devriminin etkisiyle 'cami faaliyetleri' açılımını gerçekleştirmiş, bu sayede taban kazanma süreci hızlanmıştır.⁶¹

Çalışmamızın konusunu oluşturan Hizbullah-İlim terör örgütünün kurucusu Hüseyin Velioğlu'dur. Hüseyin Velioğlu 1952 yılında Batman Gercüş'te doğmuş, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Maliye Bölümünde okumuştur. İlk zamanlarda 'Durmaz' olan soyadını Velioğlu olarak değiştirmiştir. Mezun olduktan sonra Batman'a dönmüş bölgede İsa Altsoy, Edip Gümüş, İhsan Yeşilirmak, Fidan Güngör ile faaliyet yürütmüştür. Hüseyin Velioğlu, örgüt silahlı faaliyetlere başladıktan ve kendisini bölgede kabul ettirdikten sonra gizli yaşadığı için örgüt mensuplarınca bile yakından tanınmamıştır. Sadece sınırlı sayıda kişinin görüşebildiği haberleşmelerinin çoğunu kurye ve şifreleme yöntemiyle gerçekleştirdiği için hakkında çok az bilgiye ulaşılabilmektedir.⁶²

Hizbullah-İlim terör örgütüncü silahlı faaliyetlere başlandıktan sonra PKK terör örgütüyle yoğun çatışmalar içerisine girdikleri gibi bölgede bir dönem birlikte faaliyet yürüttükleri ve kitapevleri adıyla anılan Menzildar grubuyla da yoğun bir çatışma yaşamışlardır. Cemal Tutar savunmasında örgütün silahlı faaliyetlerini "PKK

⁶⁰ Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianame, a.g.k. ss.58.

⁶¹ Sözer ve Eski, (2011), a.g.k. ss.162-163.

⁶² Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianame, a.g.k. ss.58.

terör örgütü, menzil grubu, devletin güvenlik ve istihbarat güçleri ile yaptıkları mücadele” olarak özetlemiştir.⁶³

1980-1991 yılları arasında örgüt herhangi bir hedefe herhangi bir şiddet eylemi yapmamış, bu süreçte taban ve eleman kazanma çalışmalarına ağırlık vermiştir.⁶⁴ Birinci dönem olarak adlandırılan bu dönemde örgüt “*eğitim, tebliğ (davet), cemaatleşme*” sürecine ağırlık vermiş bölgede faaliyet gösteren diğer gruplarla ve emniyet güçleri ile çatışmaya girmekten sakınılmış, bu dönemde örgüt, örgütsel doktrinin propagandası ile meşgul olmuştur.⁶⁵ 1991-2000 yılları arasındaki ikinci dönem “*Mücadele Dönemi*” olarak adlandırılmaktadır.⁶⁶ Bu dönemde örgüt başta PKK olmak üzere Hizbullah-Menzil, ajan veya hain olarak suçladıkları kendi örgüt mensuplarına ve faaliyetlerine engel olan kişi ve cemaatlere karşı şiddet eylemleri yapmışlardır.

1987 yılına gelindiğinde ise ilk başlarda birlikte hareket eden Hüseyin Velioğlu ve Fidan Güngör arasında anlaşmazlıklar baş göstermeye başlamış, liderlik tartışmaları ve bilhassa hedefe ulaşma yöntemindeki strateji farklılıkları kısa zamanda ayrışmaya ve iki grup olarak yolların ayrılmasına sebep olmuştur. Velioğlu’nun liderliğini yaptığı İlim grubu Fidan Güngör’ün liderliğini yaptığı Menzil grubunun PKK ile işbirliği yapmaktan dolayı “münafıklıkla” suçlanmış ve silahlı eylemlere başlamıştır.⁶⁷ 1993-1994 yıllarında devam eden çatışmalar sonucu 200 kişi hayatını kaybetmiş ve bu süreçte Menzil grubu, İlim grubu karşısında tutunamamış başta Diyarbakır ve Batman olmak üzere etkin olduğu il ve ilçelerden çekilmek ve zorunda kalmışlardır.⁶⁸

Örgütün şuan liderliğini yapan İsa Altsoy *Kendi Dilinden Hizbullah* adlı kitabında Menzil grubu ile başlayan çatışma ile ilgili olarak “*Cemaat aleyhinde sürdürdükleri faaliyetlerinin dozajını daha da arttırarak, fiili saldırı ve silahlı eylemlere yöneldiklerini gözlemledik. Diyarbakır şehir merkezinde, bir günde farklı*

⁶³ A.g.k. ss.59.

⁶⁴ Sozer M.Alper and Sever, Murat, (2011), “Violent Extremism in Terrorist Organizations: The Case of Turkish Hizbullah”, Bal, İhsan, Suleyman Ozeren, Mehmet Alper Sozer (Der.), *Multi-Faceted Approach to Radicalization in Terrorist Organizations*, IOS Press, ss. 23.

⁶⁵ Başbüyük, Oğuzhan, (2008), *Social (Dis)organization and Terror Related Crimes in Turkey*, University of North Texas, Dissertation Prepared for the degree of Doctor Of Philosophy, ss. 35.

⁶⁶ Başbüyük, Oğuzhan, (2008), a.g.e. ss. 35.

⁶⁷ Sözer ve Eski, (2011), ss. 163.

⁶⁸ A.g.k. ss.163.

noktalarda Cemaat mensuplarının önünü kesip gözü dönmüş bir şekilde silahlı, satırlı ve sopalı saldırılarda bulunuyorlardı. Cemaatın faaliyet yürüttüğü camilere gidip cami içinde sürtüşme ve kavga çıkarıyor, cami faaliyetlerinin aksamasına, çocukların ve gençlerin cami faaliyetlerinden uzaklaşmasına sebep oluyorlardı. Ölümle neticelenen bu ilk olay, nifak grubu mensuplarının camiden çıkan Cemaat mensuplarına saldırmaları sonucunda meydana gelmişti. Çıkan bıçaklı ve sopalı bu kavga neticesinde kendilerinden bir kişi ölmüş, Cemaat mensuplarından da birkaç kişi ağır şekilde yaralanmıştı. Yani bu çatışma, kendilerinin yalan bir şekilde propaganda ettikleri ve her tarafa yaydıkları gibi, Cemaatın bu gruba saldırısıyla çıkan bir olay olmadığı gibi, daha önce Cemaat tarafından planlanan bir olay da değildi.”⁶⁹ beyanı ile çatışmaları başlatan tarafın Menzilciler olduğunu iddia etmekte kendilerinin ise bu saldırılara karşı tutumlarını ise “Cemaat, bu grubun adamlarına karşı genel bir saldırı başlatmadı. Bunların silahlı saldırılarını yoğunlaştırdıkları o dönemde Cemaat merkezi, bunların şiddetli saldırılarına maruz kalan Diyarbakır’daki Cemaat mensuplarına gönderdiği bir talimatla, bu grupla çatışmadan kaçınılmasını, eğer zorunlu olarak çatışmaya girilse bile öldürücü darbenin vurulmamasını, Cemaat mensuplarının sadece kendilerini savunma ve can güvenliklerini korumaya çalışmalarını istiyordu.”⁷⁰ İfadesiyle saldırıda bulunan şahıslara karşı kendilerini savunduklarını beyan etmektedir.

Marksist-Leninist ideolojiyi benimseyen PKK, halk desteğini kaybettiğçe şiddetle bölgedeki insanları etkisi altına alma yoluna gitmiştir. Baskı arttıkça da halkın PKK’ya olan düşmanlığı artmıştır. PKK’nın başlangıçta dini göz ardı etmesi ve Marksist bir çıkış yapması da ayrıca bölgedeki insanların uzaklaşmasına sebep olmuştur.⁷¹ PKK terör örgütüne ciddi kayıplar verdiren Hizbullah; bu sayede bölge halkından ciddi destek görmüştür. Bu sayede PKK’dan nefret eden gruplar Hizbullah’a yönelmişlerdir. Hüseyin Velioğlu’nun konu ile ilgili şu ifadesi konuyu destekleyici niteliktedir: “Allah PKK’yı bizim için gönderdi. PKK olmasaydı bizim sayımız hızla artmaz ve tecrübe sahibi olmazdık” şeklinde ifade etmiştir.⁷² Hizbullah, faaliyet gösterdiği bölge ve taban itibarıyla aynı kesime hitap etmesi başından beri

⁶⁹ Bagasi, İ.,(2004), “Kendi Dilinden Hizbullah”, ss. 188-189, http://www.huseynisevda.biz/viewpage.php?page_id=33, (Erişim Tarihi 22.02.2012).

⁷⁰ A.g.k. ss. 190.

⁷¹ Emniyet Genel Müdürlüğü TEMÜH Dairesi Başkanlığı, (2001), a.g.k. ss. 13.

⁷² A.g.k. ss.15.

PKK terör örgütünü bölgedeki en önemli rakibi olarak görmüş ve hâkimiyet mücadelesine girmiştir. PKK ve Hizbullah arasındaki bu çatışmalar sonucunda yüzlerce militan hayatını kaybetmiş, bölgede süreklilik arz eden bir şiddet ortamı oluşmuş ve böylece iki örgütte karşılıklı uyguladıkları şiddetten beslenmişlerdir.⁷³

Örgütün silahlı eylemleri özellikle 1990-1995 yılları arasında yoğun bir şekilde sürmüştür. Bölgede güvenlik güçlerinin operasyonları sonucu silahlı kanat elemanlarının yakalanmasının da etkisiyle örgütçe ‘hicret’ olarak adlandırılan yöntemle örgüt mensupları Güneydoğu Anadolu bölgesi dışındaki illere gönderilmiştir. Bu süreçte örgüt lideri Hüseyin Velioğlu örgüt arşivi ile birlikte sırasıyla Mardin, Tarsus, Konya ve son olarak İstanbul ilinde faaliyetlerini sürdürmüştür.⁷⁴ Örgüt 1995-2000 yılları arasında kendi içerisindeki sızmaları tespit edip ayıklamak amacıyla silahlı ya da kültürel faaliyet yürüten kendi mensuplarını sorgulayıp bir kısmını öldürmüş, bir yandan da Türkiye’deki diğer İslami grupların özellikle lider kadrosunda yer alan şahısları kaçırıp sorguladıktan sonra kendi örgütlerine tabii kılmaya çalışmış, olumsuz cevap aldıklarını ise öldürmüşlerdir. Burada dikkat çeken husus ise örgütün özellikle kendi elemanlarına ve diğer cemaatlara karşı yapmış oldukları eylemleri dünyadaki terör örgütlerin aksine üstlenmediğidir.⁷⁵

Özellikle 1999 yılından sonra polis birimlerinin Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, Ankara, İstanbul gibi illerde dikkatlerini örgüte yönlendirmeleri ve örgütün önde gelen tetikçilerinden A.T’nin Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğüne itirafçı olarak teslim olması, örgütle ilgili bir takım şifrelerin ele geçmesini sağlamıştır. Diyarbakır merkezli ele geçirilen bilgilerin ülkemizin birçok ilini kapsadığı ve yirmi bin sayfa civarında olduğu görülmüştür. Elde edilen bilgilere istihbarat tekniklerinin uygulanması ile yeni delillere ulaşılmış ve elde edilen yeni bilgiler bir havuzda toplanarak düzenli ve planlı operasyonlara başlanmıştır.⁷⁶ Nihayet güvenlik güçlerinin 17 Ocak 2000 tarihinde yaptığı operasyon sonucu örgüt lideri ölü olarak, örgütün iki üst düzey yöneticisi olan Edip Gümüş (Marmara ve Ege Grupları Sorumlusu) ve Cemal Tutar (Askeri kanat Sorumlusu) da sağ olarak ele

⁷³ Sozer and Sever, (2011), a.g.e. ss. 24.

⁷⁴ Sozer and Sever, (2011), a.g.e. ss. 24.

⁷⁵ A.g.e. ss. 24.

⁷⁶ Bal, (2006), a.g.e. ss. 38-41.

geçirilmiştir.⁷⁷ Operasyon sonrasında kısa bir süre boş kalan liderlik koltuğuna sırasıyla Sülhaddin Ürük, Hacı Bayancuk ve son olarak örgütün liderliğini halen yurtdışında yürüten İsa Altsoy geçmiştir.⁷⁸

2000-2002 yılları arasında emniyet güçlerinin yaptığı operasyonlarla 3.366⁷⁹ örgüt mensubu yakalanan örgüt güç kaybetmiş hatta bitme noktasına gelmiştir. Örgüt 2003 yılı sonrasında strateji değiştirerek legal olanda faaliyet yürütmeye başlamıştır. Ancak örgütün kullandığı kavramlar ve hedefleri kapsamında faaliyet yürüten bu kuruluşlara bakıldığında 2000 öncesi tabanının günümüzde de örgütün ana eleman kaynağını oluşturduğunu söylemek mümkündür.⁸⁰ Son dönemde Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılan değişiklik sonucunda örgütün lider kadrosunun serbest bırakılması ve silahlı kanat sorumlusunun geçmişte yapmış oldukları eylemlerden pişman olmadıklarını söylemesi, örgütün gelecekte eylem yapma potansiyeli içerisinde olduğunu göstermektedir.⁸¹

2.1.2. Örgütün Amacı

Örgüt üyelerine ait savunmalardaki ifadeler incelendiğinde Hizbullah terör örgütünün amacının: “Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde İslami esaslara dayalı bir İslam devleti kurmak” olduğu görülmektedir. Nitekim Emin Ekici yargılandığı davada kendisine sorulan soruya “*Hizbullah örgütünün amacı şu an mevcut olan laik, demokratik sistemi yıkarak yerine İslami esaslara dayalı bir devlet kurmaktır. Bu amaca ulaşmak için ilk önce tebliği yapılır, daha sonra bu insanlar silahlı veya silahsız bir şekilde örgütlenerek amacına ulaşır*” şeklinde belirtmiştir.⁸² Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nce yakalanan Hizbullah-İlim mensubu M. Nesih Salamboğa verdiği ifadesinde: “*Şeriatın; önce yaşanan eve, sonra köye, sonra ilçeye, sonra ile sonra Doğu ve Güney Doğu'ya, sonra Türkiye Cumhuriyeti'ne, sonra diğer dünya*

⁷⁷ Cinoğlu, Hüseyin (2008) *An Analysis of Established Terrorist Identity in Political and Military Wings of Turkish Hizbullah*, North Texas University, Dissertation Prepared for the Degree of PHD, ss. 14.

⁷⁸ Özeren, Süleyman, v.d. (2010), “Terör Örgütlerinde Militan Kimlik Profili: Türkiye’de Hizbullah Örneği”, Murat Sever, v.d. (Der.), *Terörün Sosyal Psikolojisi*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları ss. 153.

⁷⁹ Uslu, Emrullah and Cagaptay, Soner, (2005), *Hizbullah in Turkey Revives - Al-Qaeda's Bridge between Europe and Iraq?* <http://www.ict.org.il/apage/5224.php> (Erişim Tarihi 29.07.2012 saat 12.30).

⁸⁰ Özeren, v.d. (2010), a.g.e. ss. 153.

⁸¹ Sozer and Sever, (2011), a.g.e. ss. 24.

⁸² Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianame, a.g.k. ss. 57.

devletlerine getirilmesini amaç edindiklerini”⁸³ belirtmiştir.

Örgütün halen rejimi yıkma amacının bulunduğunu, internet sitesi olan hüseyinisevda.com adresinde Abdullah Hocaoglu adıyla yazılan ‘Dünü ve Bugünüyle 17 Ocak Süreci’ adlı yazı dizisinin 7. yazısı olan ‘Operasyonlarla Birlikte Yürütülen Psikolojik Savaş ve Propagandalar’ başlıklı yazıda “*En kısa bir ifadeyle; Hizbullah cemaatinin varlık sebebi, Kemalist rejimin bizzat kendisidir. Bundan dolayıdır ki Hizbullah mensupları yıllardır mağdur edilmekte, her türlü hukuksuzluğa maruz bırakılmakta ve rejimle mücadele etmektedir.*”⁸⁴ ifadeleri örgütün amacını açıkça göstermektedir.

Ayrıca Örgüt yayınladığı Manifestosunda da rejime karşı olan düşmanlığını açıkça dile getirmektedir. “Laik Rejimin Zulüm Politikaları” başlıklı bölüm altında “*Laik Kemalist rejimin iktidara gelmesiyle İslam’a ve mukaddesatlarına savaş açılmış, İslam, devlet ve toplum hayatından silinmeye çalışılmıştır. Kemalist ideolojinin hâkim olmasından sonra bunun gayri İslami bir istibdat düzeni olduğunu gören ve karşı çıkan Müslüman Kürd ve Türk halkına her türlü zulüm yapılmış, katliamlara maruz bırakılmış, yerleri yurtları yakılıp yıkılmış, malları talan edilmiş, pek çok öncü ve âlimleri İstiklal Mahkemeleri kararıyla darağaçlarında asılmış, yurtlarından sürülmüş ve daha nice zulüm ve baskılara maruz bırakılmışlardır.*”⁸⁵ ifadeleri örgütün rejime olan düşmanlığını açıkça ifade etmektedir.

Örgütün şuan ki lideri konumundaki ve örgütü Almanya’dan⁸⁶ yöneten İsa Altsoy kitabında Hizbullah’ın bölücü bir örgüt olmadığını, Türkiye’deki mevcut seküler (dinsel olmayan) yönetim sistemini kaldırarak yerine Şeriatla yönetilen bir İslam Devleti kurmayı hedeflediklerini belirtmektedir.⁸⁷ Buna ek olarak Örgüt manifestosunda, “*Hizbullah Cemaatinin Hedefi*” bölüm başlığı altında “*İslami mücadelede ulaşılmak istenen hedef; Müslüman fert, Müslüman aile, Müslüman*

⁸³ Avcı, Gültekin, (2008), *Entrikalar Ağında Kürt Buhramı, Öcalan-PKK-Hizbullah-Devlet-ABD*, İstanbul: Metropol Yayınları, ss.43.

⁸⁴ Hocaoglu, Abdullah, (2012), “Dünü ve Bugünüyle 17 Ocak Süreci”, <http://huseynisevda.com>, (Erişim Tarihi: 03.01.2012 saat 21.38).

⁸⁵ Hizbullah Terör Örgütü Manifestosu ss. 4.

⁸⁶ Uslu, Emrullah,(2007) *From Local Hizbollah to Global Terror: Militant Islam in Turkey*, Middle East Policy, Vol. XIV, No. 1, Spring 2007.

⁸⁷ Bagasi, İ. (2004), *Kendi Dilinden Hizbullah ve Mücadele Tarihinden Kısa Kesitler*’dan aktaran, Cinoğlu, Hüseyin (2008), ss. 11.

*toplum ve nihayet İslam'ın toplumsal hâkimiyeti ve İslami hükümetin tesisidir. Bu mücadele neticesinde tüm insanların tevhid inancını kabul etmeleri arzu edilmekle ve bunun için tebliğ ve davet yapılmakla beraber, aslolan İslami hâkimiyeti sağlamaktır.*⁸⁸” ifadesiyle İslami bir hükümet tesis etmek istediğini beyan etmektedir.

2.1.3. Örgütün İdeolojisi ve Stratejisi

Örgüt, İran ve Humeyni devrimini “takip edilecek stratejide bir model” olarak benimsemiş, fikri temelde ise genel olarak Mısır'daki Müslüman Kardeşler örgütünden etkilenmiştir.⁸⁹

İran Devrimi örgüt için bir başarı hikâyesi ve pratik bir model olmasına rağmen örgütün ideolojik olarak İran'a karşı mesafeli olduğu bilinmektedir. Örgüt lideri Velioğlu'nun İran'a karşı mesafeli olmasında, İran'ın Şii mezhebini örgüt üzerinden Türkiye'ye transfer etmek isteği ve bölge halkının Şafi mezhebine mensup olması ile birlikte bu konuda tutucu olması etkili olmuştur.⁹⁰

Örgüt eylem ve stratejisi gereği herhangi bir dini referansa ihtiyaç duyduğunda ayırım gözetmeksizin çeşitli mezhepte İslam düşünürlerinin eserlerini kendi ideolojisine uygun şekilde yorumlamıştır. Örgüt için önemli olan yapılacak eylemlere dini bir referans bulmak olduğu için Mısırlı yazarların kitapları yoğun olarak kullanılsa da farklı kişilere ait eserler de okunmaktadır.⁹¹

Hizbullah terör örgütünün amacı, Türkiye'deki mevcut laik devlet düzenini ortadan kaldırarak, İran Devriminden ilham aldığı katı İslami kuralların olduğu bir İslam devleti kurmaktır.⁹² Hizbullah mevcut devlet düzenini yıkarak yerine şer'i esaslara dayanan teokratik bir din devleti kurma amacını üç aşamada gerçekleştirmeyi benimsemiştir. Bu aşamalar “*tebliğ, cemaat ve cihat*”tır.

Tebliğ, örgüt stratejisinin gereklerine göre çeşitli yolları kullanarak halk arasında propaganda faaliyetleri yürüttükten sonra hedef şahısları sözde İslam Davası

⁸⁸ A.g.k. ss. 6.

⁸⁹ Özeren ve Sözer (2010), a.g.e. ss.154.

⁹⁰ A.g.e. ss. 154-155.

⁹¹ A.g.e. ss. 155.

⁹² Özeren, Suleyman, (2004), “Turkish Hizballah: A Case Study of Radical Terrorism”, <http://www.turkishweekly.net/article/28/turkish-hizballah-a-case-study-of-radical-terrorism.html>, (Erisim Tarihi: 06.03.2012 saat 22.00).

amacıyla kurulan bu örgüte kazandırmaktır.⁹³ Tebliğ genel olarak; örgütün amacını ve bu amaç için oluşturulan stratejileri hem örgüt içindekilere hem de henüz örgüte katılmamış olan herkese anlatarak kabul ettirmektir. Tebliğ dönemi yeterli sayıya ulaşabilmek için açık ve gizli tebliğ dönemlerini içermektedir. Gizli tebliğ; halka tebliğ görevi yapacak olan kadronun yetiştirilmesi dönemini kapsamaktadır. Açık tebliğ döneminde ise; yetiştirilen bu kadroların halka açık tebliğ yaparak hareketin tabanının genişletilmesi hedeflenir. Bu stratejilerin örnek alındığı dönem ise gizli tebliğ için İslamiyet'in ilk dönemi olan Mekke Dönemi ve açık tebliğ için ise Medine Dönemi'dir.⁹⁴

Cemaat, kelimesi belli bir yönde hedeflenmiş bir grubu işaret eder. Hizbullah'ın cemaatten kastettiği tebliğ yoluyla kazanılmış topluluktur. Örgüt bu aşamada, yasadışı bu harekete katılmış olan insan topluluklarının yetiştirilmesini, örgüte bağlılıklarının artırılmasını, sayısal olarak çoğalmayı ve ortak bir düşünce yapısının oluşturulmasını amaçlamaktadır. Örgüt bu aşamada cemaat kavramını; hem daha az dikkat çekmek hem de cemaat kelimesinin sözlük anlamı olan birleşme, bir arada bulunma gibi anlamlarından faydalanarak üye sayısını artırma ve çoğalmayı amaçlamıştır.⁹⁵

Cihat, genel manasıyla İslami anlayışa göre insanların kendilerini ıslah etmelerine, kendi nefisleriyle mücadele etmelerini kapsar. Özel manada ise cihat terimi; İslam'a girmediği gibi Allah'ın otoritesi altında yaşamayı da kabul etmeyip aynı zamanda Müslümanlara yönelik cebir, şiddet ve silahlı mücadele yürüten ve İslam dairesi içinde yer almayan topluluklara yönelik olarak yürütülecek mecbur kalınmış silahlı faaliyetlerin tümünü kapsar. Bu kapsam içerisinde herkesin İslam'ı kabul etmesi diye bir şart yoktur. İslam'ı kabul etmeyenler de, İslam'ın engin hoşgörüsü altında inanç ve ibadetlerini serbestçe sürdüreceklerdir.⁹⁶

Hizbullah terör örgütünün terminolojisinde cihat kavramında hoşgörü söz konusu değildir. Hizbullahçılara göre bir yer ya Dar'ul İslam'dır yahut da Dar'ul Harb'tir. Dolayısıyla Hizbullah bayrağını dalgalanmadığı her yerde cihat yapılabilir.

⁹³ Bulut, Faik ve Faraç, Mehmet,(1999), *Kod Adı: Hizbullah*, İstanbul: Ozan Yayıncılık, ss.94.

⁹⁴ Yurtseven, (2006), a.g.k. ss.87.

⁹⁵ Çiçek, Hikmet,(2000), *Hangi Hizbullah*, İstanbul: Kaynak Yayınları, ss.56.

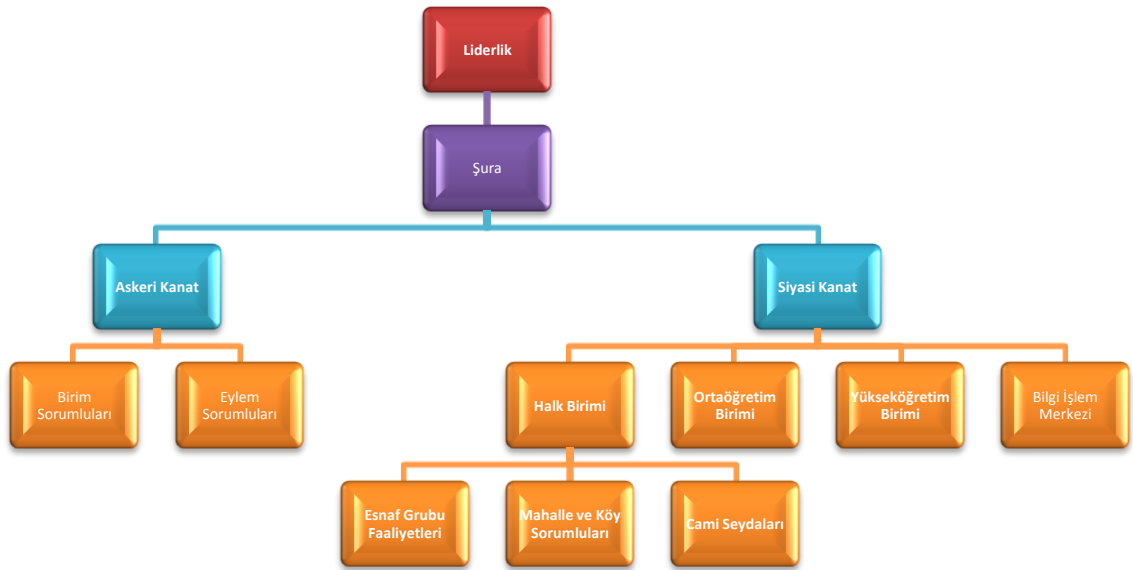
⁹⁶ Emniyet Genel Müdürlüğü İ.D.B., (1996) *Hizbullah Örgütleri İlim-Menzil*, Ankara: EGM İDB Yayınları, ss.31.

Bu noktada örgüt şiddetin her türlüüne başvurmadan çekinmemiş, insanlığa sığmayacak infazlar gerçekleştirmiştir. Hatta güvenlik güçlerine konuşmamak için intihara dahi yönelmiştir. 17 Ocak 2000 tarihinde yapılan Beykoz Operasyonuna kadar örgüt, artık cihat aşamasına geldiğine inanmaktaydı. Silahların depolanması, kaçırılan iş adamlarından alınan büyük meblağda paralar, her türlü ekonomik anlamdaki birikim bunu göstermekteydi; ancak Beykoz'da örgüt arşivinin polisin eline geçmesi ile yapılan baskınlar örgüte büyük darbe vurmuş, dağılan örgüt mecburen tekrar tebliğ-cemaat aşamasına dönerek eleman kazanımı için çalışmalarına başlamıştır.⁹⁷

⁹⁷ A.g.k. ss.32

2.1.4. Grupların Yapılanması

Şekil 1: Örgüt Yapılanması

Kaynak: Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianamesi

2.1.4.1. Liderlik

Lider, örgütsel çalışmaları, örgütün hedeflerini belirler ve örgütün tamamını bağlayacak kararları alır ve bu kararları uygulatır. İslami bilgi donanımı yüksek olan “Âlîm” sıfatına uygun en üst düzey yöneticidir. Siyasi Lider olarak da bilinen bu lider, kararlar alırken diğer üst düzey örgüt üyelerinden oluşan bir grupla (Şura) istişare (doğru karar vermek için yapılan görüşme) yapar. Ancak sünnette görülen istişarenin tersine liderin her zaman bu şuranın kararlarına uymadığı görülmektedir.⁹⁸

⁹⁸ Bulut ve Faraç,(1999), a.g.e. ss.93.

Siyasi liderin yanında bir de dini liderin varlığından söz edilebilir, ‘Dini Lider’ örgütün siyasi yapılanmasında siyasi lider gibi bir etkinliğe sahip olmasa da örgütün manevi yönden şekillenmesinde etkilidir.⁹⁹

Yasadışı örgütün liderliğini Hüseyin Velioğlu yapmaktaydı. Örgütte dini lider, siyasi lider şeklinde bir ayrıma gitmemiş, bütün yetkileri ve uluslararası bağlantıları kendinde toplamıştır. En küçük sorunlardan genel problemlere kadar her şeye müdahale etmiştir.¹⁰⁰

17 Ocak 2000 tarihinde İstanbul Beykoz’da bulunan hücre evine güvenlik kuvvetlerince yapılan operasyonda; Hüseyin Velioğlu ölü olarak ele geçirilmiştir.¹⁰¹ Operasyon sonrasında kısa bir süre boş kalan liderlik koltuğuna sırasıyla Sülhaddin Ürük, Hacı Bayancuk ve son olarak örgütün liderliğini halen yurtdışında yürüten İsa Altsoy geçmiştir.¹⁰²

2.1.4.2. Şûra

Şûrayı örgütün önde gelen isimlerinin oluşturduğu bir çeşit merkez komite olarak değerlendirmek mümkündür. Örgütle ilgili alınacak kararların istişare edilerek karara bağlandığı mekanizma olarak faaliyetini yürütmektedir. Şûrada kaç tane üye bulunduğu konusu ise bilinmemektedir.¹⁰³

Askerî ve siyasî kanat faaliyetleri şûrada alınan kararlar çerçevesinde yürütülmektedir. Örgütün üst şûra heyetinin yanı sıra her ilde alt şûralar oluşturulmuş o ildeki örgütsel faaliyetler bu şûra tarafından yönlendirilmiştir. Şûra’ya Hüseyin Velioğlu başkanlık ederdi. Şûra da yer alan mensuplara her ne kadar konu ve yapılacak çalışmalar ile bilgi verilse de sonuçta yapılacak her türlü faaliyet ve çalışma ile ilgili son kararı Hüseyin Velioğlu kendisi verirdi.¹⁰⁴

Şûranın varlığı, örgüt mensupları üzerinde yapılan faaliyet ve gerçekleştirilen eylemlerin ulemalar tarafından sanki din adına tartışılarak, birlikte kararlaştırılmış

⁹⁹ Faraç, Mehmet, (2002) *Hizbullah'ın Kanlı Yolculuğu*, İstanbul: Güniz Yayıncılık, ss.20.

¹⁰⁰ Altuğ, Yılmaz, (1992) *Terörizm Dünü, Bugünü ve Yarını*, Ankara: İçişleri Bakanlığı Yayınları, ss.48.

¹⁰¹ Akyol, Fuat, “*Hangi Hizbullah*”,(2000), 22.01.2000 tarihli Aksiyon Dergisi.

¹⁰² Özeren, Süleyman, v.d. (2010), ss. 153.

¹⁰³ Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianame, a.g.k. ss.63.

¹⁰⁴ A.g.k. ss.63.

görüntüsünün verilmesi ve böylelikle örgüt elemanlarının verilen emirlere itaatlerinde etkinlik sağlaması amaçlanmaktadır.¹⁰⁵

Şûranın, terör örgütünün yapılanmasına uygun olarak askerî ve siyasî kanat olmak üzere ikiye ayrıldığı görülmektedir.

2.1.4.3. Askeri Kanat

Örgütsel faaliyetlerin hiyerarşik yapı içinde silahlı eyleme yönelik faaliyetlerle ilgili görevleri üstlenen silahlı birimdir. Eyleme yönelik çalışmalarını yürüten Askerî kanat sorumlusu, üst şûranın bir üyesi olduğu gibi, her ilde o ille ilgili silahlı faaliyetleri alt şûraya bağlı olarak yürüten askerî kanat il birim sorumluları bulunmaktadır.¹⁰⁶

Silahlı faaliyetlerde tecrübeli olan örgütte, aynı eylem grubu içerisinde faaliyet gösterenler sadece birbirlerini tanımakta, diğer grupları tanımamaktadır. Bu amaçla, kendilerine uygun bir sistematik geliştirmişlerdir.¹⁰⁷

Örgütün değerlendirmesinden geçmemiş ve kendisini ispat etmemiş hiçbir şahıs genel olarak bu kanattaki faaliyetlere alınmamakta, birtakım denemelerle şahıslara eylem talimatı verilmekte ve başarı durumuna göre eylemlere devam ettirilmektedir.¹⁰⁸ Ancak bazen bu durumun istisnalarının olduğu, Askeri kanatta bulunan militanların terör örgütlerinde görülen geleneksel radikalleşme, militanlaşma sürecinin farklı olduğu görülmektedir. Örgüt elemanlarının bir yakını eğer PKK tarafından öldürülmüş ise şahsın kişilik özellikleri incelendiğinde sert ve psikopat özellikler taşıyorsa eleman yetiştirme ve militanlaştırma süreci olan cami veya ev derslerine tabi tutulmadan doğrudan silahlı kanada alınmaktadır.¹⁰⁹

Örgüt militanlarının yazmış olduğu özgeçmiş raporlarından hareketle yapılan bir çalışmada militanların *“ailelerinin ekonomik durumu, eğitim durumu, işsizlik durumu, “hicret” durumu, kaç yıldır örgüt mensubu olduğu, örgüte katılma yaşı, şiddet eylemine katılım durumu ve örgüte girişinde akraba veya yakın çevresinin*

¹⁰⁵ Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcılığınca 2000/143 hazırlık sayılı, 24.05.2000 tarihli Hizbullah İddianamesi, ss.51.

¹⁰⁶ Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianame, a.g.k. ss.64.

¹⁰⁷ A.g.k. ss.64.

¹⁰⁸ Faraç, (2002), a.g.e, ss.102.

¹⁰⁹ Sözer ve Eski, (2011), a.g.k., ss.178-179.

etkisi” başlıkları altında incelemeler yapılmış, bu incelemeye göre militanların %48,7 sinin “hicret” etmediği anlaşılrken %27.2’sinin ise iki veya ikiden daha fazla yer değıştirdiğı anlaşılmaktadır. Militanların ekonomik durumları analiz edildiğinde ise militanlardan %26.9’u ekonomik durumunu iyi olarak belirtirken %56.6’sı orta gelirli olarak belirtmektedir. İşsizlik durumlarına bakıldığında ise %57.4’ünün işsiz (öğrenciler işsiz olarak kategorize edilmiştir) olduğı anlaşılmaktadır. Eğitim durumlarına bakıldığında ise militanların %1.1’inin okur-yazar olmadığı, %19.3’ünün ilkokul, %22.9’unun orta öğretim, %50.2’sinin lise mezunu ve %6.5’inin ise üniversite mezunu olduğı anlaşılmaktadır. Örgüte girişinde akraba veya yakın çevresinin etkisi durumu incelendiğinde %73.8’inin akraba veya yakın çevresinin etkisiyle örgüte katıldığı görülmektedir. Şiddet eylemine katılım durumu ise %76.9 oranındadır. Örgüte katılma yaş ortalaması 18 iken örgütte bulunma süresi ortalaması ise 9 yıl olarak anlaşılmaktadır.¹¹⁰

Örgüt elemanlarının yazmış olduğı özgeçmiş raporları ve mektuplar (notlar) incelenerek yapılan benzer bir çalışmada, örgüt elemanlarından örgüte girmeden önce dini inancını yüksek olarak tanımlayanların silahlı kanatta yer alma oranının %5 gibi az bir oranda olduğı görülürken, dini inancını az olarak tanımlayan elemanların ise silahlı kanatta yer olma oranının ise %46 olduğunu görmekteyiz. Bu da örgüt mensuplarının radikalleşme sürecinde dini inancını az veya hiç olarak tanımlayanların orta veya yüksek olarak tanımlayanlara göre radikalleşme sürecine daha meyilli olduğunu göstermektedir.¹¹¹ Bu durumu destekleyen bir diğerk çalışmada ise Hizbullah terör örgütü ile mücadele eden uygulayıcıların ifadelerinden anlaşıldığı üzere: *“Yani din adına adam öldürüyor, öldürecek seviyede dindar hissediyor kendisini ama soruyorsunuz İslam’ın beş şartı nedir diye doğru düzgün cevap veremediğı gibi, Fatıha Suresini bile doğru okuyamıyor.”* silahlı kanadın dini bilgisinin zayıf hatta hiç olmadığı görülmektedir.¹¹²

Askerî kanat da birim sorumluları ve eylem timleri olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

¹¹⁰ Sozer and Sever, (2011), a.g.e. ss. 27-30.

¹¹¹ Demir, Oguzhan Omer, Basibuyuk, Oguzhan ve Karakus, Onder (2011), “Social Environment, Individual Characteristics, Religion, and Radicalization: The Case of Turkish Hizbullah”, Bal, İhsan, Suleyman Ozeren, Mehmet Alper Sozer (Der.), *Multi-Faceted Approach to Radicalization in Terrorist Organizations*, IOS Press, ss. 59.

¹¹² Sözer ve Eski, (2011), a.g.k. ss.179.

2.1.4.3.1. Birim Sorumluları

İldeki askerî kanat sorumlusuna bağlı olarak faaliyet yürütmektedirler. Kendilerine bağlı eylem grupları mevcuttur. Askerî kanat sorumlusundan aldıkları eylem talimatlarını kendi gruplarına icra ettirmektedirler. Her birim sorumlusuna bağlı olarak çalışan 1 ile 3 arasında değişen eylem grubu olduğu görülmektedir.¹¹³

2.1.4.3.2. Eylem Timleri

Askerî kanat sistemiğini oluşturan zincirin son halkasıdır. Birim sorumlularına bağlı olarak faaliyet gösterirler ve aldıkları eylem talimatlarını yerine getirirler. Eylem timlerinin 2 ile 6 arasında değişen eleman sayısına sahip olduğu görülmektedir.¹¹⁴

2.1.4.4. Siyasi Kanat

Örgütün eleman kazanımına ve tebliğ çalışmalarına yönelik faaliyetlerini yürüten birimdir. Aynı zamanda askeri kanat dışındaki örgütlenmeyi ifade etmektedir.¹¹⁵ Siyasî kanat sorumlusu, üst şûra içerisinde yer almaktadır. Siyasî kanat sorumluları, örgütün propaganda ve halkla ilişkiler gibi konularında da örgütsel faaliyetleri organize etmektedir.¹¹⁶

Siyasi kanat sorumlularının hiyerarşik olarak altında örgütsel propaganda ve eleman temininden sorumlu birimler bulunmaktadır. Bu birimler: ‘Yükseköğretim Birimi’, ‘Ortaöğretim Birimi’ ve ‘Halk Birimi’dir.

Yükseköğretim Birimi, yüksekokullarda yürütülen faaliyetlerle ilgili çalışmaların yapıldığı, tebliğ ağırlıklı birimdir. Üniversitelere birer sorumlu atanmakla birlikte bu sorumlulara bağlı olarak çalışan fakülte ve bölüm sorumluları da olduğu görülebilmektedir. Özellikle son dönemlerde üniversite gençliğinden örgüte eleman kazanımının artmasında bu birimin etkisinin büyük olduğu görülmektedir.¹¹⁷

¹¹³ Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianame, a.g.k. ss. 64.

¹¹⁴ A.g.k. ss. 64.

¹¹⁵ Özeren, Suleyman, (2004) “Turkish Hizballah: A Case Study of Radical Terrorism”, <http://www.turkishweekly.net/article/28/turkish-hizballah-a-case-study-of-radical-terrorism.html>, (Erisim Tarihi: 06.03.2012 saat 22.00).

¹¹⁶ Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianame, a.g.k. ss. 64.

¹¹⁷ A.g.k. ss. 64.

Ortaöğretim Birimi, Orta dereceli okullarda yürütülen faaliyetleri organize etmektedir. Faaliyet gösterilen her okulda bir sorumlu mevcuttur.¹¹⁸

Halk Birimi, Toplum içerisinde genellikle camilerde, köy ve mahallelerde yürütülen çalışmaları organize eden birimdir.¹¹⁹ Bu birimin hiyerarşik olarak altında “*camî birimi, köy ve mahalle birimi ve esnaf grubu birimi*” yer almaktadır.

Bilgi İşlem Merkezi, Bölgelerden gelen dokümanların bölgelere göre tasnifinin yapıldığı en önemli örgüt evlerinden birisidir, deşifre olmamış güvenilir bir örgüt mensubu veya yakını üzerine tapusu yapılır. Dokümanlar: cami-okul faaliyetleri, ziyaret raporları, olay-haber, istek-sorun, istenilen-yapılan, malî raporlar, gözaltı raporları, askerî işler (örgüt liderine gitmesi gereken notlar açılmadan aktarılır),günlükler şeklinde tasnif edilir.¹²⁰

2.1.5. Eleman Temini

Eleman temininde özellikle kitapevleri, camiler, okullar ile arkadaş ve aile çevrelerine öncelik verilmiştir.

Kitapevleri örgütün başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Örgüt, sattığı dini kitapları alan okuyucuyla diyalog arayışına girmekte, kendi ideolojilerine uygun kitaplar sattıkları gibi, bu alım satım ve kitabın içeriği gibi konular söz konusu olduğu zaman bilhassa örgütte hitabeti iyi olanlar, kitap almaya gelen kimselere karşı propaganda yoluna gitmektedir. Ayrıca kitapevleri yer yer örgüt elemanlarının bulunduğu, tebliğ yaptığı yerler olarak da kullanılmıştır.¹²¹

Camilerdeki faaliyetler de benzerlik göstermektedir. Camilerde seydalar ve diğer sorumlular haftalık veya aylık durum değerlendirmesi yaparak kendi görüşlerine yatkın olduğunu düşündükleri kimselere tebliğ yapmaktadırlar. Zaten büyük ölçüde camiler örgütün elinde olduğundan hutbe vs. söz konusu olduğunda şeriatın şart olduğuna dair vaazlardan çekinmemektedirler. Şahıslarla Kur'an dersi, hafızlık vs. dersleri bahanesiyle yakınlık kurmak amaçlanmaktadır.¹²²

¹¹⁸ A.g.k. ss. 64.

¹¹⁹ A.g.k. ss. 64.

¹²⁰ A.g.k. ss. 66.

¹²¹ Çitlioğlu, Ercan, (2001), *Tahran Ankara Hattında Hizbullah*, Ankara: Ümit yayıncılık, ss. 70

¹²² Faraç, Mehmet, (2001), “Camilerde Örgütlenme Sürüyor”,
<http://www.mehmetfarac.com/belgeb.asp?select=159>, (Erisim Tarihi: 06.03.2012 saat 22.30).

Okullardaki elemanlar da cami yapılanmasında olduğu şekilde bir okuldan sorumlu olmaktadır. Okullarda yüksek okul ve orta öğretim olarak iki yapılanma mevcuttur. Her sınıfın bir sorumlusu olduğu gibi her okulun bir içeriden bir de dışarıdan sorumluları vardır. Okullarda da camilerde olduğu gibi karşı çıkan okul yönetimi ve öğretmenler örgütçe tehdit edilmiş hatta öldürülmüştür.¹²³

Arkadaş ve aile çevresi de eleman temininde büyük rol oynamaktadır. Genellikle aile fertlerine ve yakın arkadaşlara duyulan güvenle girilen terör örgütünün gerçek yüzünü anlamak örgüte yeni katılanlar için zor hatta imkânsızdır. Her örgüt mensubu vermiş olduğu raporda örgütün aradığı tarzda elemanın akrabaları veya arkadaşları çevresi içerisinde var olup olmadığını bildirmektedir.¹²⁴

2.1.6. Örgütün Gelir Kaynakları

Örgütün ana gelir kaynakları; yapılan bağışlar ve zekât adı altında toplanan paralardan oluşmaktadır. Her örgüt mensubu aylık gelirin %10'unu örgüte bağışlamak zorundadır. Bununla birlikte örgüt geniş istihbarat ağı sayesinde kimden ne kadar zekât alınabileceğini bildiği için, örgüte yakınlık duyanlardan normal yollarla para, mal, otomobil vs. bağışı alınırken; kimilerinden de zekât adı altında zorla para alındığı görülmüştür. Köylerde hasatın bir kısmının, şehirlerde taksit, dolmuş, market işletmek suretiyle gelir elde edildiği de saptanmıştır. PKK'dan ötürü ekilmeyen boş araziler ekilmiş, ciddi bir gelir elde edilmiştir. Ayrıca örgüt kaçırdığı işadamlarından da fidyeler almıştır. Camilerden toplanan paralar; PKK'ya ait ganimet mallar, kurban derilerinden elde edilen paralar gelir listesine kaydedilmiştir.¹²⁵

2.1.7. Arşiv ve İstihbarat Çalışmaları

Hizbullah terör örgütü ülkemizde bugüne kadar faaliyet yürüten terör örgütleri içerisinde en kapsamlı ve gizli çalışmayı yürüten örgüttür. Örgüt, kuruluşundan bu yana bölge ve merkez arşivleri olmak üzere her türlü bilgi ve belgenin arşivlemesini yapmıştır. Merkez arşivi doğrudan liderin kontrolünde olup merkez arşiv Hüseyin Velioğlu denetiminde Mardin'de villa tipi bir evde iken; batıya açılımla birlikte

¹²³ Çitlioğlu, (2001), a.g.e. ss.316.

¹²⁴ A.g.e. ss.316.

¹²⁵ Emniyet Genel Müdürlüğü TEMÜH Dairesi Başkanlığı, (2001), a.g.k. ss.55.

İstanbul'a geçmiştir. Polisin İstanbul Beykoz'da 17 Ocak tarihinde yaptığı operasyondaki söz konusu villa merkez arşivdir.¹²⁶

Örgütün bütün birimleri her çalışmayı kaydetmiş ve haftanın belli günlerinde üst sorumlulara aktarmışlardır. Notun niteliğine göre bilgiler değerlendirilir ve bilgisayar ortamına dökülecek şekilde çizelgelere aktarılır. Bahse konu bu kayıtlar genelde bir sorumlunun bulunduğu evdedir. İl sorumlusunun kontrolünde olan bu evlerde olası bir baskında notların ve belgelerin imhası için düzenekler mevcuttur.¹²⁷

Elde edilen arşivlerde örgütün ülkemiz için ne kadar tehlikeli bir boyuta geldiğini göstermiştir. Bu arşivlerde; ilin askeri haritaları, şehir cezaevi krokileri, emniyet binaları, MİT binaları krokileri, askeri-polis telsiz kodları, frekansları, güzergâhları, çeşitli kurum ve kuruluşlara ait bilgiler, bu yerlerde çalışan personelin açık kimlikleri-sicilleri, NATO tesislerine ait bilgisayar kod ve şifreleri ile PKK terör örgütüne ait birçok bilgi bulunmuştur.¹²⁸

İstihbarat çalışmaları incelendiğinde ise örgütün her mensubunun bir istihbarat elemanı olduğunu görmekteyiz. Her eleman kendi görevi içerisindeki faaliyetleri çerçevesinde örgüte ayrıntılı rapor vermektedir. Örgüt mensubu öğrenciyse okulla ve sınıfıyla; öğretmense okulla ve çevresiyle; kamu görevlisi ise kurumuyla; cami elemanıysa cemaatle; esnafsa diğer esnaflarla ilgili bilgileri örgüte aktarır. Ayrıca her örgüt mensubu kendi aile ve akrabalarının durumlarıyla ilgili bilgileri de üstlerine aktarırlar. Bu şekilde en gözde istihbarat teşkilatlarını dahi gölgede bırakacak bir istihbarat ağı karşımıza çıkar. Ayrıca bu sayede örgüt içi oto-kontrol de sağlanmış olur.¹²⁹

2.1.8. Batıya Açılım

PKK ve Hizbullah-Menzil grubu ile çatışan örgüt emniyet yetkililerin de dikkatini üzerine çekmiş, operasyon yapılması gerekli olan silahlı bir terör örgütü olduğu kabul edilmiştir. Güvenlik güçlerinin yapmış oldukları operasyonlarla köşeye sıkışan

¹²⁶ A.g.e. ss.55.

¹²⁷ Küçükakkaya, Zuhuri, (2003) *Türkiye'de Terör ve Terörün Gelişimi*, Polis Dergisi sayı 34, Ankara, ss.23.

¹²⁸ Emniyet Genel Müdürlüğü TEMÜH Daire Başkanlığı Terörle Mücadele ve İstihbarat kurs notları, hizmete özel sayısı, ss.136.

¹²⁹ Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı Hizbullah Ana Dava İddianamesi, 24.05.2000/2000-143.

örgüt 1999 yıllarından sonra bu baskıdan kurtulmak için bir strateji geliştirmiştir. Bu yeni stratejinin adı örgüt içinde “*hicret*” olarak adlandırılmış ve İslamiyet’in kuruluş yıllarını anımsatarak, örgüt mensuplarını bu şekilde ikna etme amaçlanmıştır.¹³⁰

Batıya ve diğer illere açılımda cemaat aşamasındaki örgütsel faaliyetlerin tüm Türkiye’ye yayılması amaçlanmıştır. Bu amaçla öncelikle Doğu ve Güneydoğu’ndan göç eden vatandaşlarımızın yoğun olarak bulunduğu Adana, Mersin, İstanbul, İzmir, Bursa gibi iller tercih edilmiştir.¹³¹ “Varoş” diye tabir edilen kesimlerin bulunduğu mahallelere başlangıçta Kürt kimliği kullanılarak yerleşilmiştir. Doğu ve Güneydoğu’da yoğunlaştırılan operasyonlar, pek çok militanın aranır duruma düşmesi, yeni gelir kaynakları elde etme ihtiyacı ve taban kazanma gerekliliği batıya açılımı zorunlu kılmıştır. Batıya açılım için askeri kanattan birimler oluşturulmuş, gözlem ve raporlarla çeşitli değerlendirmeler yapılarak açılım sağlanmıştır.

Batıya açılımla birlikte örgütün büyümesi teknik imkânları kullanma zorunluluğu getirmiş; dolayısıyla örgüt daha kolay deşifre olmuştur.

2.1.9. Haberleşme ve İrtibat Şekilleri

Takibi mümkün olan her türlü teknik cihazın kullanılması yasak olduğundan haberleşmede esas alınan kurye kullanılmasıdır. Bütün irtibatlar kuryeler aracılığıyla sağlanır. Kuryelerin taşıdığı örgütsel notlar “pelür” kâğıtlara yazılır. Burada amaç yakalanma durumunda bu kâğıtların imhasının kolay olmasıdır. Konu kişisel ve bizzat örgüt merkezine kimsenin haberi olmadan ulaşması gereken bir konu ise hazırlanan mesajın üzerine “C” ibaresi yazılır. Bu not sadece merkezde açılabilir.¹³²

Her görevli şahıs, hazırladığı örgütsel notu sorumlusuna hiyerarşik sıraya göre iletir. Böylece notlardaki konular önem sırasına göre dikkate alınır. Notların iletilmesi haftalık veya aylık dönemlerde yapılır. Ayrıca bu intikaller yapılırken takibe alınma ihtimalinin azaltılması amacıyla hafta tatilleri, bayram tatilleri, nöbet değişim saatleri de göz önünde bulundurularak, bu zaman aralığında yapılmasına dikkat edilir. Örgütsel buluşmalar önceden belirlenmiş yerlerde yapılmakla birlikte,

¹³⁰ Mütercimler, Erol, (2000) *21.Yüzyıl ve Türkiye*, İstanbul: Güncel Yayıncılık, ss.54.

¹³¹ Erdost, Muzaffer İlhan,(2012), “Laiklik, Dinin Siyasallaşması ve Şiddet”, Türkiye İnsan Hakları Kurumu internet sayfası, http://www.tihak.org/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=1, (Erişim Tarihi: 07.03.2012 saat. 19.49).

¹³² Emniyet Genel Müdürlüğü TEMÜH Dairesi Başkanlığı, (2001), a.g.k. ss.157.

olumsuz bir durumun oluşabileceği düşünülerek her buluşmanın bir yedek buluşması da vardır.¹³³

2.2. YENİ DÖNEM

Polisin, 17 Ocak 2000 tarihinde İstanbul Beykoz'da gerçekleştirdiği operasyonla örgütün lideri Hüseyin Velioğlu ölü, iki üst düzey yönetici ise sağ olarak ele geçirilmiştir. Bu operasyon neticesinde örgütün arşivine ulaşan polis operasyonlarla örgütü köşeye sıkıştırarak lider kadro ve askeri kanattaki militanların pek çoğunu adalete teslim etmiştir. Örgüt çökme noktasına gelmişken 2003 yılından itibaren örgütün strateji değiştirerek legal alandaki faaliyetlere kaydığı ve taban kazanmaya başladığı görülmektedir.¹³⁴

Örgütün son dönemde isminin gündeme gelmesi Hz. Muhammed'e hakaret içeren karikatür kriziyle 12 Şubat 2006'da Diyarbakır'da yapılan protesto mitingiyle olmuşsa da örgütün Hüseyin Velioğlu öldükten sonraki toparlanma süreci 2003 yılına kadar gitmektedir. Geçmişte örgütün “*doğrudan tebliğ*” yani birebir insanlarla iletişime geçerek anlatma metodunu terk ederek yerine 2003 yılından itibaren gazete, dergi, poliklinik, dernek, vakıf, dersane, internet siteleri, öğrenci yurtları kurarak diğer cemaatleri taklit etmek suretiyle “*dolaylı tebliğ*” metodunu kullanmaya başladığı görülmektedir.¹³⁵

Yeni dönemde örgütün yurtdışı yapılanması önem kazanmıştır. 2000 yılında İstanbul'da yapılan operasyondan sonra örgüt arşivinin ele geçirilmesi ile örgüte Türkiye genelinde operasyonların artırılması ile Avrupa ülkelerine kaçan üst düzey örgüt mensupları, yurt dışı yapılanmasını güçlendirmiş ve faaliyetlerini artırmıştır. Örgütün yurt dışı yapılanması, Türkiye vatandaşlarının yoğun olarak bulunduğu Almanya, Hollanda, Fransa, Avusturya ve İsviçre gibi ülkelerde faaliyet göstermekte, Türkiye'deki faaliyetleri için finansman sağlamaktadır.¹³⁶

Örgütün taktiksel değişim çerçevesinde, geçmişte yaptığı ve 2000 sonrası operasyonlarla gün yüzüne çıkartılan cinayetler ve mezar evler vahşetinin izlerini ve negatif imajını silmeye çalışmaktadır. Bunun için de yurtiçinde ve yurtdışında

¹³³ A.g.k. ss.157.

¹³⁴ Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM, (2008), ss.23.

¹³⁵ Sözer ve Eski, (2011), a.g.k. ss.192.

¹³⁶ A.g.k ss.191-192.

dernekler açarak kurban organizasyonları yapılmakta, çeşitli afetlerde zarar görenlere yardım kampanyaları düzenlenmekte, İslamiyet'e saldırı içeren herhangi bir konu da geniş katılımlı toplantı ve gösterilerle protesto mitingleri düzenlenmekte, Kutlu doğum haftası organizasyonları yapılmaktadır.¹³⁷

Örgütün 2003 yılı sonrası yaptığı faaliyetlerden dikkat çekici olan bir diğeri ise örgütün dernekler çerçevesinde legal alana kayarak faaliyet göstermesidir. Mustazaf-der ismi altında illerde şubeler açan örgüte yapılan denetimler sonucunda yüklü miktarda para cezalarının kesilmesi veya kapatılması sonucunda, tek bir dernek ismi altında toplanmaktansa ayrı ayrı isimlerle dernek kurma stratejisine gidilmesine yol açmıştır.¹³⁸ Bu derneklerin bilinenleri Mustazaf-Der, Muhtaçlarla Dayanışma Derneği, Umut-DER, Bilge-DER, Toplumsal Dayanışma ve Şura Derneği, Anadolu İlim Derneği, Şefkat Eli Derneği, Sason Rahmet Pınarı Derneği, Beşiri Hizmet Derneği, İkra Eğitim Derneği, Semere-DER, Sevgi-DER, Hür-DER, Akid-DER, İlim-DER, Sahabe-DER, Cami-DER, Köy-DER, Sağ-Çev-DER'dir. Bu derneklerin faaliyet gösterdiği illere bakıldığında örgütün önceki döneminde faaliyet gösterdiği illerin yanı sıra Ağrı, Bingöl, Bursa, İzmir, Siirt gibi illerde¹³⁹ de faaliyete başladığı görülmektedir.

Örgütün deşifre edilme sürecinden sonra emniyet güçlerinin sıkı takibi sebebiyle cami faaliyetlerinden uzak kalmak zorunda kalan örgüt dernek faaliyetlerini kullanarak insanlara ulaşmayı ve bu şekilde eleman kazanmayı hedeflemektedir. Derneklerin yaptığı faaliyetler incelendiğinde, Batman Mustazaf-Der Başkanı Abdurrahman Cens bu faaliyetlerini şu şekilde belirtiyor: *"Bizim çok farklı komisyonlarımız var. Örnek veriyorum, mesela sulh ve uzlaşi komisyonumuz var. Buna müracaat eden kan davalı taraflar var. Eşiyle problemlili insanlar var, çocuğuyla problemlili insanlar var. Alacak verecek meseleleri var. Bunların bir uzlaşmaya varması için bize müracaat ediyorlar. Bizler bir karşılık beklemeden ücret almadan elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Bizim fıkıh komisyonumuz vardır. Taziye komisyonumuz vardır. Ziyaret komisyonumuz vardır. İlim araştırma*

¹³⁷ Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM,(2008), a.g.k. ss.23.

¹³⁸ Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM,(2009), *Dini İstismar Eden Terör Örgütleri ile Mücadelede Önleme Stratejileri Çalıştayı Değerlendirme Raporu II*, ss.17.

¹³⁹ Göksu,Göksel, (2011), "Hizbullah Varlığını Nasıl Yürütüyor?"

<http://www.cnnturk.com/2011/yasam/diger/01/17/hizbullah.kendine.siyasi.arenada.yer.ariyor/603459.0/index.html> (Erişim tarihi: 28.03.2012 saat 21.03).

komisyonumuz vardır. Biz insanlığın bütün sorunlarının çözümünü İslam'ın öğretilerinde buluyoruz. Bunu şöyle anlamayalım, ben Müslüman'ım demekle sorunlar hallolmuyor. İslami bir yaşam yaşamak. Bir ilacı cebinizde taşımakla nasıl olmuyorsa siz İslam'ın güzel ahlakını yaşamadan çözüme ulaşamazsınız, sıkıntıdan kurtulamazsınız. Bizim dernek olarak en büyük amacımız. İslam'ın tanınması, İslam'ın yaşanması, İslam'ın anlaşılması.”¹⁴⁰ Birçok alanda faaliyet yaparak eleman kazanmayı amaçlayan örgütün, dernek faaliyetlerinde dikkat çeken bir diğer husus ise birçok konu da Türk hukuk sisteminin alanına giren konularda devleti yok sayan örgüt, vatandaşa devletin çözemediği sorunlarda sözde “İslami usullere uygun” çözümlerde bulunarak bölgede kendini devlet yerine koymaktadır.

Örgüt bağlantılı derneklerin faaliyet alanlarındaki benzer sosyal yardımlaşma ve dayanışma dernek ve vakıflarına karşı olumsuz yaklaşımda bulunmakta, bu organizasyonları devlet yanlısı olarak suçlamaktadır. Ancak şimdiye kadar bu derneklere karşı herhangi bir şiddet eylemi yapılmadığı görülmektedir.¹⁴¹ Bunun sebebi ise örgütün bunun örgütü 2000 yılı öncesine getireceği düşüncesi ile strateji gereği yapmadığıdır. Çünkü bölgede takdir edilen faaliyetlere imza atan bu derneklere karşı yapılacak herhangi bir eylem, örgütün tıpkı geçmişte cemaatlara yaptığı eylemler gibi toplumdan ve tabanından ciddi tepki alacağı, şuan için örgütün çatışmadan beslenecek bir yapıda olmadığı düşünülmektedir.

Örgütün yeni dönemindeki strateji değişikliklerinden bir diğeri ise, daha önce örgüt tarafından kullanılmamış olan iletişim araçlarının kullanılmasıdır.¹⁴² İletişim araçlarının kullanılmasının sebebi, küreselleşen dünyada kitle iletişim araçlarının insanlarca yaygın olarak kullanılmaya başlanması ve örgütün bu sayede herkese ulaşabilmeyi ve tabanını genişletmeyi amaçlamasıdır. Bu strateji kapsamında örgütün yeni dönemde internet sitelerinin olduğu, gazete, dergi gibi yayınlar çıkardığı görülmektedir. Bu iletişim araçları; haftalık tirajı 40 bin civarında olan Doğruhaber adlı haftalık gazete, 2004 yılı itibarıyla faaliyetlerine başlayan İnzar isimli aylık dergi, Çağrı FM, İlk-Ha Haber Ajansı bunlara örnek olarak verilebilir. Örgütün ayrıca Özlem Ajans, Dua, Uhuvvet, İnzar ve İkra kitapevleri ile geçmişte

¹⁴⁰ A.g.k.

¹⁴¹ Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM, (2008), *Dini İstismar Eden Terör Örgütleri ile Mücadelede Önleme Stratejileri Çalıştayı Değerlendirme Raporu I*, a.g.k. ss.25.

¹⁴² Sözer ve Eski, (2011), a.g.k. ss.193.

olduğu kitapevi faaliyetleri ile de eleman kazanmaya çalıştığı görülmekte, bununla birlikte gençleri üniversiteye hazırlayan İntegral Dersanesi'nin de bu kapsamda kullanıldığı bilinmektedir.¹⁴³

Yeni dönemde örgütte yaşanan değişimlerden bir diğeri ise örgüt aleyhinde ortaya atılan iddialara karşı basın-yayın organları ve kendilerine ait internet siteleri ile cevap vermesidir.¹⁴⁴

Örgütün yeni dönemde propaganda faaliyetlerinde kullandığı kelimeler dini kavramları ve söylemleri içermektedir. Örgüt kendisini 'mustazaf' (ezilenler, sömürülenler, masumlar), içinde bulundukları hareketi ise 'ezilenler hareketi' olarak tanımlamaktadırlar. Örneğin bu kelimeyi Mustazaf-der isimli dernekte görmekteyiz. Kendisinden olmayanları ise 'müstekbir' (ezen, sömüren, büyük taslayan manalarına gelen Kur'ani bir kavram) olarak tanımlamaktadırlar. Önceki dönemde kendisini 'Hizbullah', kendisinden olmayanı 'hizbuş-şeytan' olarak tanımlayan örgütün kavramları sadece yumuşatarak farklı şekilde ifade ettiğini görüyoruz. Ayrıca mustazaf kelimesini İran devrimini yapan grubun kullandığı da göz önüne alındığında kullanılan kelimenin özenle seçildiği görülmektedir.¹⁴⁵

2003 sonrası taban kazanma faaliyetlerine hız veren ve büyümeye başlayan örgütün bayanlara yönelik faaliyetlerinin artması dikkat çekicidir. Bayanlara özel ders grupları oluşturarak aktif bir bayan kolu oluşturulması hedeflenmektedir.¹⁴⁶

Örgüt, propaganda faaliyetlerinde "İslami" kimliğiyle birlikte hitap ettiği kesimin etnik yapısı olan 'Kürt' kimliğini de ön planda tutmaktadır. Örgütün yaptığı mitinglerde konuşmacıların Kürtçeyi tercih ettiği, Kutlu Doğum organizasyonlarında mevlit ve kasidelerin Kürtçe söylendiği, Basın ve yayın organlarınca propaganda amaçlı basılan CD ve kitapların Kürtçe olmasına ve Kürt milliyetçiliğine vurgu yapılmasına dikkat edilmektedir.¹⁴⁷

¹⁴³ Göksu, Göksel, (2011), "Hizbullah Kendine Siyasi Arenada Yer Arıyor" <http://www.cnnturk.com/2011/yasam/diger/01/17/hizbullah.kendine.siyasi.arenada.yer.ariyor/603459.0/index.html> (20.01.2011, 10:26:40) (Erişim Tarihi: 28.03.2012 saat 21.03).

¹⁴⁴ Sözer ve Eski, (2011), a.g.k. ss.194.

¹⁴⁵ Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM,(2008), a.g.k. ss.24.

¹⁴⁶ Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM,(2008), a.g.k. ss.17.

¹⁴⁷ Sözer ve Eski, (2011), a.g.k. ss.194.

Örgütün yürüttüğü faaliyetleri incelendiğinde, örgütün yeni dönemde henüz şiddet eylemleriyle yeniden gündeme gelmek istemediği bilinmektedir. 2006, 2007 ve 2009 yıllarında Hizbullah ve PKK arasında kavgalar olmasına rağmen, örgütün elemanlarına kesinlikle eylemsel bir cevap verilmemesi konusunda talimatının olduğu bilinmektedir. Ancak örgüt her ne kadar şiddete başvurmasa da örgütün yaptığı toplantı ve mitinglerde düşmana karşı direnmeyi öven ayet ve hadisler kullanılarak örgüt mensuplarına ve sempatizanlarına mücadeleye hazır olun mesajı verilmektedir.¹⁴⁸

Örgütün silahlarını bırakmamış olması da yeni dönem için samimi olmadığını göstermektedir. Batman Mustazaf-Der başkanına örgütün silahı bir alternatif olarak görüp-görmemesi konusunda ki soruya cevabı *“insan gelecek her şeylere gebe, insan bilemiyor onu. Fakat eskiden silahı eline alırken bir düşünüyor idiye bu sefer en az on düşünecektir. Çünkü silahın bölge halkına fayda getirmediği görülüyor. Çünkü amaç olarak genellikle ülkenin dindarlaşmasına yönelik bir çalışma var. Yani halkın dindarlaşması isteniyor. Ama bu ikna yöntemiyle, anlatma yöntemiyle isteniyor, şiddetle değil.”*¹⁴⁹ ifadeleri her şeyi anlatmaya yetiyor. Örgüt silahları bırakmadığı ve geçmişiyle yüzleşmek yerine yaptıklarını gerekçelendirme çabasına girdiği sürece samimi olmadıkları herkes tarafından aşikârdır.

Örgütün yayınladığı Manifestosunda da şiddetten uzak olmadığı kullanılan ifadelerden anlaşılmaktadır. Örneğin Manifestonun 4. maddesinde *“Hizbullah Cemaati; ‘Emr-i bil maruf ve nehy-i anilmünker’ görevini fert ve cemaat bazında güç ve imkânına göre yerine getirmekle kendisini sorumlu bilir. İ’layi kelimetullah doğrultusunda yürütülen tüm faaliyetleri cihad olarak kabul eder ve bu kapsamda değerlendirir.”* şeklinde, 5.maddesinde: *“Hizbullah Cemaati; içinde bulunduğu ortam ve şartları gözeterek, faaliyetlerinde ihtiyaç duyduğu ve çağın gerektirdiği her türlü meşru vasıtayı kullanır. İslami hedeflere ancak meşru vasıtalarla ulaşılması gerektiğine inanır. Gayri İslami yol ve vasitalara tevessül etmez. Hedef, yol ve yöntemlerinde nebevi çizgiyi esas alır.”* İfadesiyle ve son olarak 10. Maddesinde *“ Hizbullah Cemaati; İslami ilke ve değerlerden taviz vermez. İslami*

¹⁴⁸ Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM,(2008), a.g.k. ss.24.

¹⁴⁹Göksu,Göksel, (2011), “Gonca Kuriş Neden Öldürüldü”, <http://www.cnnturk.com/2011/yasam/diger/01/20/gonca.kuris.neden.olduruldu/603876.0/index.html> (20.01.2011 15:07:13) (Erişim Tarihi: 28.03.2012 saat 21.03).

mukaddesatlara yönelik saldırılara güç ve imkânları nispetinde karşı durur. İslami akide ve değerlerin korunması, Hizbullah Cemaatinin kuruluşundaki temel amaç ve gayelerdendir.”¹⁵⁰ ifadeleri genel olarak değerlendirildiğinde örgüt, benimsedikleri yaşam tarzının devletin ve toplumun her kesiminde uygulanabilmesi için, kendi güç ve imkânları doğrultusunda yerine getirileceğini ve bu amaçla yürütülecek tüm faaliyetleri cihad olarak gördüğünü; faaliyetlerinde ihtiyaç duyduğu her türlü meşru vasıtayı kullanabileceklerini ifade etmektedirler. İfadeler her ne kadar açıkça şiddeti temsil etmese de parçalar birleştiğinde büyük resmi görmek mümkün olmaktadır. Dolayısıyla genel bir değerlendirme yapıldığında örgütün şiddetten uzak olmadığı, şartlar oluştuğunda şiddeti ve silahı kullanacakları görülmektedir. Eğer iddia ettikleri gibi şiddet ve terörden uzaksalar bu durumu fiilen göstermeleri gerekmektedir.

Örgütün son dönemde ise kendisine siyasi arenada yer aramaya çalıştığı görülmektedir.¹⁵¹ Örgüt dernek faaliyetlerinde samimi olduğunu ve şiddetten uzak olduğunu ne kamuoyuna ne de devlet nezdinde ki kurumlara ikna etmiş durumda değildir. Çünkü dernekler altında yapılan birçok illegal faaliyet emniyet güçlerince tespit edilmekte ve dernekler kapatılmaktadır bu da bu oluşumun samimi olmadığını ve legal alanda hareket ederek örgütün illegal faaliyetlerini gizlemeye çalıştığını göstermektedir.

Derneklerin kapatılmasından sonraki süreçte Diyarbakır ve İstanbul’da düzenlenen “Ahde Vefa” mitingleriyle örgüt yeni oluşum için görücüye çıkmıştır. Dernek olarak çalışmak yeterli hukuki güvence sağlamamakta olduğu için örgüt partileşerek faaliyetlerine devam etmek istemektedir.¹⁵² Ancak örgüt kamuoyunda ki malum Hizbulvahşet imajından dolayı yapılan mitinglerde istediği kalabalıklara ulaşamamıştır.

¹⁵⁰ Hizbullah Terör Örgütü Manifestosu, ss. 9.

¹⁵¹ Çakır, Ruşen, (2012), “Hizbullah yolunu arıyor” , <http://haber.gazetevatan.com/hizbullah-yolunu-ariyor/454066/4/Haber>. (Erişim Tarihi: 30.07.2012 saat 12.00).

¹⁵² Taşgetiren, Ahmet, (2012) “Hizbullah Yeniden”, <http://gundem.bugun.com.tr/hizbullah-yeniden-194027-makalesi.aspx>, (Erişim Tarihi: 30.07.2012 saat 12.24).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN ŞİDDET EYLEMLERİ

3.1. DÜNYA'DAN ÖRNEKLERLE TERÖR ÖRGÜTLERİNİN ŞİDDET EYLEMLERİ

Hizbullah-İlim terör örgütünün yaptığı şiddet eylemleri incelenmeden önce dünyadan ve Türkiye'den seçilen örneklerle terör örgütlerinin yaptığı şiddet eylemleri incelenmeye çalışılacaktır.

3.1.1. Japon Kızıl Ordusu (JKO) (Japonya)

JKO, 1960'lı yıllarda aşırı sol görüşlü bir öğrenci grubunun anti-emperyalizm, bağımsızlık ve devrim düşünceleriyle örgütlenmesi ile ortaya çıkmıştır. Marksist-Leninist bir ideolojiye sahip olan örgütün hedefi ise Amerikan emperyalizmini ve Japon monarşisini bir devrim yaparak ortadan kaldırmak ve yerine Marksizm'in öngörülerine uygun Japonya Halk Cumhuriyetini kurmaktır.¹⁵³ Örgütün 1972-1990 yılları arasında eylemler incelendiğinde, 'silahlı ve bombalı saldırı eylemi' , 'uçak ve gemi kaçırma eylemi' , 'rehine alma eylemi' gibi ses getirici eylemler gerçekleştirdiği görülmektedir.

3.1.1.1. Örgütün Önemli Eylemleri

Japon Kızıl Ordusu, 1972 yılında ilk eylemini Tel-Aviv'deki Lod Havaalanı'na el bombaları ve makineli silahlarla saldırarak gerçekleştirmiştir. Bu saldırı sonucunda 24 kişi ölmüş, 78 kişi ise yaralanmıştır. Eylem Asya kökenli bir örgütün Filistin milliyetçiliği adına Orta Doğu'da yaptığı ilk eylemdir, bu eylemle Marksist düşünce temelli olan Filistin Kurtuluş Halk Cephesi (FKHC) ve JKO'nun eylemsel ve amaçsal birlikteliği gerçekleşmiştir.¹⁵⁴

Örgütün ses getiren diğer bir önemli eylemi ise Lod Havaalanı saldırısı sonucunda ömür boyu hapse çarptırılan bir üyesinin serbest bırakılmasını sağlamak

¹⁵³ Sözer M.Alper ve Elmas, M.Salih, (2009), "Terörle Mücadele Farklı Bir Yaklaşım: Japonya Örneği", İhsan Bal ve Özeren, Süleyman (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara:Usak Yayınları ss. 19-21.

¹⁵⁴ A.g.e. ss. 22-23.

amacıyla 1973 yılında Tokya'dan Paris'e giden Japon havayollarına ait bir yolcu uçağı kaçırılarak Libya'ya indirilmiş, uçaktaki rehineler serbest bırakıldıktan sonra uçak patlayıcılarla imha edilmiştir.¹⁵⁵

JKO birçok farklı ülke de eylem yapmıştır. Bu ülkelerden biri olan Singapur'da 1974 yılında FKHC ve JKO birlikte Shell Petrol Şirketi'ne ait rafinerideki bir depo havaya uçurulmuş ve akabinde şirkete ait gemiyi kaçıran eylemciler Singapur Hükümeti'nden güvenli geçiş için uçak istemişlerdir.¹⁵⁶

Shell Petrol Şirketi'ne yapılan bu eylemden bir hafta sonra JKO ile bağlantılı beş FHKC örgütü mensubu Kuveyt'teki Japon Büyükelçiliği'ne saldırı düzenleyerek büyükelçi de dâhil toplam 10 elçilik görevlisini rehin almışlar ve istedikleri ülkeye güvenli geçişlerinin sağlanmasını istemişlerdir.¹⁵⁷

3.1.2. Aum Shinrikyo (Japonya)

1987 yılında kurulan örgütün, Japonya'daki dini motifli grupların dünyayı yorumlayış biçimleri ile Japon kültüründeki ve hikâyelerindeki dünyanın sonu, kıyamet günü, ölümlerin dirilmesi gibi konulardan etkilendiği görülmektedir. Örgütün ideolojisi farklı dinlerin öğretilerinin bir araya getirilerek yorumlanması ile oluşturulmuştur. Temelde Budist felsefeyi benimseyen örgütün ideolojisi, Hristiyanlık, Hinduizm, Şintoizm ve XVI. yüzyılda yaşamış Nostradamus kehanetleri çerçevesinde şekillenmiştir. Örgütün temel felsefesinde kötülüklerden kurtulmada en iyi yöntemin onu yok etmek olduğu inancı vardır ve bu mantığa göre kötülük hiç bu kadar dünyaya hâkim olamamıştır, bu sebeple de artık dünyanın yok olma zamanı gelmiştir. Bu nedenle örgüt öldürdüğü insanlara iyilik yaptığını düşünmekte, ölen insanları dünyanın bu kötü durumundan kurtardıklarına inanmaktadırlar.¹⁵⁸

Örgütün yaptığı eylemlere bakıldığında, biyolojik ve hastalık yapıcı patojenleri kullanarak büyük kitleleri tehdit edici eylemler gerçekleştirmişlerdir.

¹⁵⁵ A.g.e. ss. 23.

¹⁵⁶ A.g.e. ss. 23.

¹⁵⁷ A.g.e. ss. 23.

¹⁵⁸ A.g.e. ss. 26-28.

3.1.2.1. Örgütün Önemli Eylemleri

Aum, biyolojik silahlar kullanarak geniş kitleleri tehdit eden ilk örgüttür. Örgüt en önemli eylemlerini ürettikleri zehirli kimyasal veya biyolojik bileşenlerle yapmıştır. Örgütün hedefinde Japonya Kraliyet Ailesi ve Amerikan üsleri olmakla birlikte bu hedeflere yönelik yapılan birçok eylem girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.¹⁵⁹

Örgüt, 1994'te Japonya'da meydana gelen diğer esrarengiz kimyasal kazalardan da sorumlu tutulmaktadır. Biyolojik maddeler kullanarak yaptığı terörist saldırılar başarısızlıkla sonuçlanmıştır.¹⁶⁰

Örgütün uluslar arası arenada ismini duyurduğu ilk eylem 20 Mart 1995 yılında Tokyo metrosuna yaptığı sarin gazlı saldırıdır. Saldırı sonucunda 12 kişi ölmüş, 5500 kişi ise yaralanmıştır.¹⁶¹

3.1.3. Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları (LTTE) (Sri Lanka)

Dünyanın en iyi organize olmuş, disiplinli ve tehlikeli terör örgütü olarak bilinen Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları 1976 yılında kurulmuş, 1983 yılından itibaren terör saldırılarına başlayan örgüt yaklaşık 75.000 kişinin ölümüne ve daha fazlasının yaralanmasına sebep olmuştur. Tamil anayurdu (*Eelam*) saydıkları Sri Lanka'nın kuzey ve doğu vilayetlerinde halk savaşı ile şiddet ve terörü kullanarak bağımsız, sosyalist bir Tamil devleti kurmayı amaçlayan örgütün ideolojisi, kuruluşunda Marksist-Leninist bir temele sahip olsada günümüzde aşırı milliyetçi ve etnik ayrılıkçı lider güdümlü bir örgüt olması sebebiyle tek bir kalıp içerisinde tanımlamak mümkün değildir.

Örgütün şiddet eylemleri gerçekleştirdiği süre içerisinde en önemli eylem türleri, 'toplu sivil katliamlar', 'üst düzey suikastlar', 'intihar saldırıları', 'bombalama eylemleri' ve 'deniz ve hava unsurlu eylemlerdir'.¹⁶²

¹⁵⁹ A.g.e. ss. 30.

¹⁶⁰ Wikipedia, (2012), "Aum Şinrikyo", http://tr.wikipedia.org/wiki/Aum_%C5%9Einrikyo (Erişim Tarihi 20.04.2012 saat 12.26).

¹⁶¹ Sözer ve Elmas, (2009), ss. 30-31.

¹⁶² Yılmaz Ömer, (2009), "Aslan'ın Kaplanla Mücadelesi: Sri Lanka ve Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları (LTTE) Terör Örgütü", İhsan Bal ve Özeren, Süleyman (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara:Usak Yayınları ss. 67-68.

3.1.3.1. Örgütün Önemli Eylemleri

Tamil Kaplanları, Tamil milliyetçilik hareketinde tek söz sahibi olabilmek için, Tamilleri bastırma ve kendi saflarına katabilme amacıyla Tamil siyasetçilerini ve güvenlik güçlerine ihbarda bulunan Tamilleri hedef almıştır. Örgütün ilk başarılı suikastı 1975 yılında Tamil kökenli hükümet yanlısı Jaffna Belediye Başkanı olan siyasetçiye yaptıkları eylemdir.¹⁶³

Bu tip eylemlere 1977-1983 yılları arasında devam eden örgüt 11 Tamil siyasetçiyi, 13 muhbiri ve önde gelen 16 Tamil sivili öldürmüştür.¹⁶⁴ Tamilliler arasında söz sahibi olabilmek adına Tamil kökenli örgüt veya siyasi liderlere eylem yaparak diğer Tamil hareketlerini kendi safına çeken Tamil Kaplanları, ilerleyen dönemde Sri Lanka'nın nüfus olarak %74'ünü oluşturan Sinhala kökeni siyasetçi, devlet adamı ve üst düzey güvenlik görevlilerini hedef olan suikastlara başlamıştır. 2 Mart 1991 tarihinde eski bir general olan Sri Lanka Devlet Bakanı'nı suikast sonucu öldürmüşlerdir.¹⁶⁵

Örgütün dünya kamuoyuna bomba gibi düşen bir diğer eylemi ise 22 Mayıs 1991 yılında Hindistan Başbakanı Rajiv Gandhi suikastıdır. Rajiv Gandhi, Sri Lanka'dan 31 Mart 1990 yılında çektiği barış gücü birliklerini Sri Lanka Hükümeti ile Tamil Kaplanları arasındaki barış görüşmelerinin olumsuz sonuçlanması üzerine, ülke sınırlarının güvenliği için barış birliklerini tekrar gönderme kararını dile getirdiği bir dönemde, intihar saldırısı sonucunda öldürülmüştür. Örgüt benzer bir eylemle iki yıl sonra 1 Mayıs 1993 tarihinde ise Sri Lanka Devlet Başkanı'nı öldürmüştür. Yapılan bir araştırmaya göre LTTE Ekim 2000 yılı itibarıyla 168 intihar saldırısı düzenlemiştir.¹⁶⁶

Sri Lanka'nın kuzey ve doğu bölgelerini anavatanları olarak kabul eden Tamil Kaplanları terör örgütünün aşırı milliyetçi ideolojisi ve bu kapsamda gerçekleştirdiği eylemlerden bölgede yaşayan diğer Sri Lankalı siviller olumsuz etkilenmiş, 30 Kasım 1984 yılında Vavuniya bölgesinde Kent Farm yerleşim

¹⁶³ Karaağaçlı, Abbas, (2009), "Sri Lanka ve Tamil Kaplanları", Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi, http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=1805:-sri-lanka-ve-tamil-kaplanlar-&catid=177:analizler-hindistan (Erişim Tarihi 20.04.2012 saat 17.48)

¹⁶⁴ Yılmaz, (2009), a.g.e. ss.82.

¹⁶⁵ Özdaş, Oğuz, (2010), "Tamil Kaplanları ve terörle Mücadelenin Zaferi", <http://www.turksam.org.tr/yazdir1929.html> (Erişim Tarihi 20.04.2012 saat 18.12)

¹⁶⁶ Yılmaz Ömer, (2009), a.g.e. ss.82-86.

merkezinde 49 Sinhala sivilin katledilmesi ile başlayan süreç 14 Mayıs 1985 yılında Sri Maha Bodhi isimli tapınağı basarak 146 kişiyi katletmiş, 1987-1988 yılları arasında ise Müslümanlara karşı 34 toplu kıyım saldırısı gerçekleştirilmiştir. Bu eylemelere benzer saldırılarla Sinhala ve Müslüman köylerini hedef alan örgüt geniş çaplı bombalama ve silahlı saldırılarla sivilleri hedef almaktan çekinmemiştir.¹⁶⁷

Örgütün dikkat çeken bir diğer eylem çeşidi ise; 2007 Mart ayında ÇEK yapımı Zlin-143 model iki pervaneli uçakla Sri Lanka Ordusuna ait bir Havva üssüne ilk hava saldırısını gerçekleştirmiştir. Aynı yıl nisan ayı içerisinde ise bir petrol tesisini hava gücüyle bombalayan örgüt, ekim ayında bir başka askeri havaalanını bombalayarak Sri Lanka Ordusuna ait 8 hava aracını imha etmiştir.¹⁶⁸

3.1.4. İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu (IRA) (İNGİLTERE)

İrlanda'nın bağımsızlık mücadelesi sorunu 1600 yıllara kadar dayanmaktadır. İrlandalılar çeşitli zamanlarda ayaklanmalarına rağmen başarılı olamamışlardır. 1845-48 yılları arasında yaşanan kıtlık İrlandalılar için hayatta kalma mücadelesine dönüşmüş fakir İrlandalıların birçoğu hayatını yitirirken, hayatta kalabilenler ise dünyanın çeşitli yerlerine özellikle de ABD'ye göç etmişlerdir. İrlanda'dan ABD'ye göçen bu İrlandalılar 1857 yılında New York'ta İrlanda Cumhuriyetçi Kardeşliği (IRB) örgütünü kurarak İrlanda'nın özerk yönetimi için silahlı mücadelenin gerekliliğini savunmuşlardır. IRB örgütü İrlanda'nın bağımsız yönetimi için 1870-1916 yılları arasında bombalama ve suikast eylemleri düzenlemiştir.¹⁶⁹

İngiltere'nin I. Dünya Savaşı nedeniyle bütün gücünü Almanya ile mücadelede kullanması İrlanda da gücün kimin elinde olacağı konusunu ortaya çıkarmış İngiltere yanlısı Birlikçi Protestanlar ve bağımsızlık isteyen Katolik İrlandalılar silahlanmaya başlamışlardır. Böyle bir ortamdan faydalanmak isteyen IRB örgütü, 1916 yılında Dublin'de ayaklanmış ve önemli kazanımlar elde ederek şehrin önemli bölgelerini ele geçirmişlerdir. İngiltere böyle bir dönemde bu ayaklanmayı büyük bir ihanet görerek topçu birlikleri ile isyancıları teslim olmaya

¹⁶⁷ A.g.e. ss. 82-86.

¹⁶⁸ Yılmaz, Ömer, (2007), General Overview of April and May 2007, COE-DAT Newsletter, Vol.1, No.2, ss. 3-11.

¹⁶⁹ Özeren Süleyman ve Demirci, Süleyman, (2009), "İngiltere'nin Ayrılıkçı IRA ve Dine Karşı Terörle Mücadele Politikası", İhsan Bal ve Özeren, Süleyman (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara:Usak Yayınları ss. 175-177.

zorlamıştır. İngiliz komutana gönderilen teslim olma şartlarını bildirir mektupta ayaklanmanın lideri olan Patrick Pearse kendisini İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu (IRA) Başkomutanı olarak tanıtmıştır. IRB artık kendisini bir ordu olarak tanımlamıştır.¹⁷⁰

1921 yılına kadar eylemlerine devam eden IRA'nın hedefinde ise Birlikçi Protestanlar ve bölgede yaşayan İngiliz güvenlik güçleri ve İngiliz toplumu vardı. 1922 yılında İngiltere ve İrlanda arasında imzalanan anlaşma ile güneyde İrlanda'ya bağımsızlık verilirken kuzey için İrlanda ile barışçıl bir entegrasyon sağlanana kadar İngiltere'nin kontrolünde kalması kararlaştırılmıştır. Anlaşma IRA dışında diğer İrlandalılarca kabul görmüştür.¹⁷¹

IRA örgütü içindeki ideolojik açıdan ayrışmalar 1969 yılında kanlı mezhep çatışmaları ile ortaya çıkmıştır. IRA örgütü kendisini 1919-1921 yıllarında İngiltere'ye karşı bağımsızlık mücadelesi veren İrlanda Cumhuriyet Ordusu'nun bir devamı olarak görmüş, kurulduğu 1969 yılından itibaren birleşik ve bağımsız sosyalist İrlanda Cumhuriyetini kurmayı hedeflemiştir.¹⁷²

3.1.4.1. Örgütün Önemli Eylemleri

IRA terör örgütü döneme göre eylem stratejini belirlemiş ve şartlara göre farklı taktikler uygulamıştır. Örgüt tarafından kullanılan eylem türleri, İngiliz askerlerine ve Ulster Kraliyet polisine yönelik keskin nişancılarla silahlı veya araçla ya da bir yere bırakılan bombalarla yapılan saldırılardır. Belirli dönemlerde sivilleri hedef alan eylemler de gerçekleştiren örgütün bu tip eylemlerdeki amacı fazla can kaybına yol açacak eylemler yapabileceği mesajını vermektir.¹⁷³

1972 yılında örgütün en ses getiren eylemi Kanlı Cuma olarak anılacak olan Belfast şehir merkezinde yapmış olduğu, bombalama eylemidir. Bu eylemde 22 farklı yerde bombalar patlamış ve 9 kişi hayatını kaybetmiştir.¹⁷⁴

¹⁷⁰ A.g.e. ss.177-178.

¹⁷¹ A.g.e. ss. 178.

¹⁷² A.g.e. ss. 184.

¹⁷³ Wikipedia, (2012), "Irish Republican Army", http://en.wikipedia.org/wiki/Irish_Republican_Army (Erişim Tarihi 21.04.2012 saat 17.20).

¹⁷⁴ Wikipedia, (2012), "Kanlı Cuma (1972)", [http://tr.wikipedia.org/wiki/Kanlı_Cuma_\(1972\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Kanlı_Cuma_(1972)) (Erişim Tarihi 21.04.2012 saat 17.28).

1978 yılında Kuzey İrlanda'nın kırsal kesiminde İngiliz askeri konvoyuna yapılan bombalı saldırıda 18 İngiliz askeri ölmüştür. Aynı yıl bir bombalı saldırıda kraliyet ailesinden bir prens hayatını kaybetmiştir.¹⁷⁵

1984 yılına gelindiğinde ise IRA, İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher'a suikast girişiminde bulunmuş, bu eylem sonucunda 5 kişi hayatını kaybetmiştir.¹⁷⁶

IRA'nın terörist eylemlerinin hedefinde İngiliz ekonomisi açısından önemli olan otel, alış-veriş merkezi gibi yerlerde bulunmaktadır. 1992 yılında Baltık Borsasına düzenlenen bombalı saldırıda 2 kişi ölmüş, 1.2 milyar dolarlı ekonomik kayba sebep olmuştur.

1969-1998 yılları arasında Kuzey İrlanda bağlantılı terör olayları nedeniyle 3.500'den fazla insan hayatını kaybetmiştir.¹⁷⁷

3.1.5. Bask Anayurdu ve Özgürlük (ETA) (İSPANYA)

İspanya'da 1939 yılında sona eren iç savaştan galip çıkan Franco, iç savaş boyunca karşısında olan Basklılara, (Bask dilini konuşan, ülkenin Fransa sınırına yakın bölgelerinde yaşayan, yaklaşık 2.3 milyon nüfusa sahip etnik yapı) Komünizm ve Ateizmle birlikte bölgeciliğe karşı da büyük bir savaş başlatmıştır. Baskça dâhil bölgesel diller yasaklanmış, bölgesel liderler idam edilmiş veya sürgün edilmiştir. Diktatörlük rejimi ile artarak devam eden baskılar, dil yasağı ve ağır vergi yükümlülükleri bölgede toplumsal rahatsızlıklara neden olmuştur.¹⁷⁸

Diktatörlüğün yeni uygulamaları ile artan rahatsızlıklar sonucu 31 Temmuz 1959 yılında Bask Anayurdu ve Özgürlük (ETA) adlı örgüt kurulmuştur. İlk başlarda terör eylemlerine başvurmeyen bu örgüt yasaklanan Bask dili ve kültürünü öğretmek amacıyla gizli dil okulları açma faaliyetleri ile ilgileniyordu. 1960-1970 yılları arasında bölgede yaşanan ikinci sanayileşme süreci ile bölgeye yönelik hızlı göç

¹⁷⁵ Özeren ve Demirci, (2009), a.g.e. ss. 190.

¹⁷⁶ Ataman, Muhittin, (2004), "Kuzey İrlanda: Bir Etnik ve Dini Milliyetçilik Sorunu", Kemal İnât v.d. (Der.), *Dünya Çatışma Bölgeleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, ss. 214.

¹⁷⁷ Özeren ve Demirci, (2009), a.g.e. ss. 190.

¹⁷⁸ Şimşek, Yılmaz, (2009), "İspanya'nın Terörle Mücadelesinde ETA Örneği", İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara:Usak Yayınları, ss. 249-250.

akımı başlamış ve bununla birlikte bölge halkında milliyetçilik duygularının ön plana çıkmıştır.¹⁷⁹

Bask milliyetçiliğinin süreç içerisinde artması, bağımsızlık düşüncesinin yayılmasına ve Marksist ideolojinin etkisiyle de şiddet eylemlerinin gerekliliğine inanılmıştır. Böylece örgüt, Marksist ideolojiyi ayrılıkçı milliyetçilikle birleştirerek bağımsızlık mücadelesi için eylemler yapmaya başlamıştır.¹⁸⁰

Kuruluşundan itibaren ‘bombalama eylemi’, ‘silahlı saldırılar’, ‘adam kaçırmalar’ ve ‘suikastlar’ yapan örgüt 800’den fazla kişinin ölümünden sorumlu tutulmaktadır.

3.1.5.1. Örgütün Önemli Eylemleri

ETA ilk başlarda sadece banka soygunları ile yetinmiş ancak zaman içerisinde asker, polis ve üst düzey bürokratlara yönelik yaptığı eylemlerle dikkat çekmiştir. Örgütün hedef listesinde zamanla adalet mensupları, eğitimciler, yazarlar, gazeteciler ve hatta siviller yer almıştır.¹⁸¹

1973 yılında yaptığı ses getirici eylemlerinden biri Franco’nun halefi pozisyonundaki Amiral Luis Carrero Blanco’ya aracına bomba koyularak yapılan suikasttır.¹⁸²

Örgütün sivillere yönelik yaptığı eylemlerden en dikkat çekici olanı, 1987 yılında Barselona’da bir süpermarkette gerçekleştirdikleri bombalı eylem olmuştur. Bu eylem sonucunda 21 sivil hayatını kaybetmiştir.¹⁸³

1989 yılında ETA liderinin yakalanması ile örgütün deşifre edilme süreci başlamıştır. Militanlarının yakalanması ile güç kaybeden örgüt etkinliğini yitirmediğini göstermek amacıyla, geliştirdiği strateji gereği hedefine yargıçları, Basklı politikacıları, akademisyenleri, iş adamlarını ve gazetecileri koymuş ve bu süreçte bu strateji gereği pek çok eylem gerçekleştirilmiştir. Ancak 1997 yılında

¹⁷⁹ A.g.e. ss. 250-251.

¹⁸⁰ A.g.e. ss. 251.

¹⁸¹ A.g.e. ss. 255.

¹⁸² Şimşek Yılmaz, (2009), “İspanya Terör Örgütü ETA’nın Profil Analizi”, <http://www.usakgundem.com/ders-notu/7/%C4%B0spanyol-ter%C3%B6r-%C3%B6rg%C3%BCt%C3%BC-eta%E2%80%99n%C4%B1n-profil-analizi.html> (Erişim Tarihi 21.04.2012 saat 19.40).

¹⁸³ Şimşek, Yılmaz, (2009), a.g.e. ss. 258.

Basklı yerel bir siyasetçi olan Miguel Angel Blanco'nun öldürülmesi güç kaybeden örgüt için yeniden toparlanma ve İspanya hükümeti ile işbirliğine açık olan siyasetçilere bir gözdağı olmuştur.¹⁸⁴

1998 yılında yapılan ateşkes ETA'nın 1999 yılında yaptığı bombalama eylemi ile sona ermiştir. Bu tarihten sonra örgüt stratejisinde de değişikliğe giderek uluslar arası alanda ses getirecek hedeflere yönelmiş, bu hedefler kişilerden ziyade kurumlar olmaya başlamıştır. Bask bölgesi dâhil bütün İspanya'da turistik merkezler, havaalanları ve alışveriş merkezleri gibi halkın yoğun olarak bulunduğu yerlerde bombalama eylemlerine başlayan örgüt 1999-2001 yılları arasında gerçekleştirdiği eylemler sonucunda 35 kişinin hayatını kaybetmesine neden olmuştur.¹⁸⁵

3.1.6. Kolombiya Devrimci Ordusu (FARC) (KOLOMBİYA)

Büyük Kolombiya'nın 1830 yılında parçalanmasıyla Kolombiya (Panama ile birlikte), Ekvator ve Venezüella bağımsız devletler olarak kurulmuştur. İlk kez bu dönemde başlayan muhafazakâr ve sol parti oluşumları 19. y.y.da silahlı çatışmalara neden olmuş ve ülkede iç savaş başlamış, bu iç savaş sonucunda yaklaşık 120.000 kişi hayatını kaybetmiştir.¹⁸⁶

1945-1946 yılları arasında devlet başkanı olan Alberto Lleras Camargo solcular ile muhafazakârları bir araya getirme çabalarından sonuç alamamış, 1948 yılında başlayan ve 5 yıl süren iç savaş neticesinde 250.000 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu iç savaş 13 Haziran 1953 tarihinde General Gustavo Rojas Pinilla'nın yaptığı askeri darbe ile sona ermiştir. Başlangıçta iyi karşılanan devrim, özgürlüklerin yavaş yavaş kaldırılması ile hem solcuları hem de muhafazakârları rahatsız etmiştir. Pinilla 1957 yılında iki cephenin beraber hareket etmesi ile devrilmiş ve yerine Ulusal Cephe hükümeti kurulmuştur.¹⁸⁷

Kolombiya'da 1958-78 yılları arasında dikkat çeken dönemin belirgin özelliği sefalet nedeniyle köylülerin yasadışı çeteler oluşturmasıdır. Kolombiya yönetimi ise

¹⁸⁴ Öztürk, Ümit, (2004), "Bask Bölgesi: İspanya'da Ayrılcılık Sorunu", Kemal İnat v.d. (Der.), *Dünya Çatışma Bölgeleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, ss. 226.

¹⁸⁵ A.g.e. ss. 227.

¹⁸⁶ Dinleyici, Ezgi Çiler, (2004), "Kolombiya: Uyuşturucu ve İç Savaş Arasında", Kemal İnat v.d. (Der.), *Dünya Çatışma Bölgeleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, ss. 476.

¹⁸⁷ A.g.e. ss. 477.

bu çetelere karşı sert politikalar izlemiş ve dönemin hükümeti tarafından gerçekleştirilen 12 kanlı baskın neticesinde köylüler işgal ettikleri toprakları savunmaya başlamışlardır. Komünist Parti'nin desteğiyle birkaç köylü grubu tarafından kurulan FARC ilerleyen yıllarda Kolombiya'nın en etkili gerilla grubu haline gelmiştir.¹⁸⁸

1964 yılında Kolombiya Komünist Partisi'nin silahlı kanadı olarak kurulan ve Kolombiya'daki en büyük ve en iyi teçhizatlara sahip örgüt olarak bilinen Kolombiya Devrimci Ordusu (FARC)'nın temel ideolojisi Marksist Leninist bir rejim kurmaktır.¹⁸⁹

Örgüt illegal uyuşturucu tacirlerinden topladığı vergilerin etkisi ve hükümetlerden destek alamayan halkın desteği ile hızla büyümüş ve 9.000 ile 12.000 kişi arasındaki silahlı güce ulaşmıştır.¹⁹⁰ Örgüt 'bombalı araç saldırıları', 'mayınlama', 'cinayetler', 'havan saldırıları', 'adam kaçırma', 'haraç alma', 'uçak kaçırma', 'politikacı, asker ve sivillere karşı suikast eylemleri', ekonomik değeri olan hedeflere karşı 'bombalama ve kundaklama' gibi eylem çeşitlerine sahiptir.

3.1.6.1. Örgütün Önemli Eylemleri

Örgütün Kolombiya polisine ve askerine yönelik 1990-1997 yılları arasında düzenlediği eylemler sonucunda 4.600'den fazla emniyet görevlisi yaşamını yitirmiştir. Bu eylemlerden en kanlı ve dikkat çekici olan 1996 yılında Guaviare'deki askeri üsse düzenlenen saldırıdır, bu saldırı 3 hafta sürmüş ve 130 Kolombiya askeri hayatını kaybetmiştir.¹⁹¹

Caquetá'da 2006 yılında sivillere yönelik yapılan silahlı saldırıda, sivillerin bulunduğu toplu taşıma aracı örgüt mensuplarınca taranmış, saldırı 9 kişinin ölümü 15 kişinin ise yaralanması ile sonuçlanmıştır.¹⁹²

Örgüt özellikle fidye amaçlı adam kaçırma eylemleri ile Kolombiya'da adını duyurmuştur. Hedefler arasında özellikle toprak zenginleri ve iş adamları yer

¹⁸⁸ A.g.e. ss. 477.

¹⁸⁹ Köseli, Mutlu ve Yaşar, Murat (2009), "Uyuşturucu, Terör ve FARC: Kolombiya'nın (Narko)terörle Mücadelesi", İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kutaya, Terörle Mücadele*, Ankara:Usak Yayınları ss. 323.

¹⁹⁰ A.g.k. ss. 323.

¹⁹¹ A.g.e. ss. 328.

¹⁹² A.g.e. ss. 329.

almaktadır. Bunun yanı sıra turistler, polis, asker, ulusal ve uluslararası devlet görevlileri de hedefler arasındadır. 2006 yılında 10 kereste tüccarını kaçırp öldüren örgütün, son yıllarda ise sadece zenginleri değil düşük gelir düzeyine sahip işbirlikçi veya FARC düşmanı olarak suçladıkları şahısları da kaçırdığı görülmüştür.¹⁹³

Bombalama eylemlerini oldukça sık kullanan örgüt, 7 Şubat 2003 yılında Bogata'da yaptıkları 200 kilonun üzerindeki bombalı saldırıda 25 kişi ölmüş, 160 kişi ise yaralanmıştır. Örgütün ülkedeki ekonomik değeri olan tesislere de bombalı saldırılar düzenlediği görülmektedir. 11 Ağustos 2006'da iki adet elektrik aktarım tesisine bombalı saldırıda bulunan örgüt 18 yerleşim yerinin uzun süre elektriksiz kalmasına neden olmuştur.¹⁹⁴

FARC uçak kaçırma eylemleri de gerçekleştirmiştir. 2002 yılında gerçekleştirdiği bir uçak kaçırma eyleminde bir senatörün de bulunduğu yolcular rehin alınmıştır.¹⁹⁵

3.1.7. Aydınlık Yol Terör Örgütü (Sendero Luminoso) (PERU)

Aydınlık Yol terör örgütünün kökleri 1928 yılında kurulan Peru Sosyalist Partisi'ne dayanmakta ise de örgütün asıl kuruluşu 1960'larda örgüt mensuplarınca "Başkan Guzmán" olarak bilinen Profesör Manuel Rubén Abimael Guzmán Reynoso tarafından gerçekleştirilmiştir. Örgüt, en aktif olduğu dönem olan 1980-1992 yılları arasında son yüzyılın en kanlı terör örgütleri arasında yerini almıştır.¹⁹⁶

Aydınlık Yol terör örgütü dönemindeki diğer Latin Amerika ülkelerindeki terör örgütlerinden farklı olarak Maoist bir ideolojiyi benimsemiştir. Örgütün ideolojik temelini, çiftçilerin siyasi olarak örgütlenmesi ile ayaklanması stratejisi oluşturmaktadır.¹⁹⁷

Örgüt, 1970'li yıllarda daha çok örgüt içi eğitimlere hız verirken, 1980 yılı başında Merkez Komite toplantısında silahlı mücadeleye başlama kararı almıştır.

¹⁹³ Wikipedia, (2012), "Revolutionary Armed Forces of Colombia", http://en.wikipedia.org/wiki/Revolutionary_Armed_Forces_of_Colombia (Erişim Tarihi 21.04.2012 saat 21.05).

¹⁹⁴ Köseli ve Yaşar (2009), a.g.e. ss. 330-331.

¹⁹⁵ A.g.e. ss. 330.

¹⁹⁶ Kayaoğlu Mustafa ve Başbüyük, Oğuzhan, (2009), "Aydınlık Yol'un Karanlık Yüzü: Bölücü Terörle Mücadelede Peru Örneği", İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara:Usak Yayınları ss. 354-355.

¹⁹⁷ A.g.e. ss. 355-356.

Örgütün benimsemiş olduğu Maoist ideoloji doğrultusunda sayısal olarak az olan grubun her türlü şiddet, baskı ve yıldırma yöntemlerini kullanarak ülkedeki çoğunluğu bastırması ve ülke yönetimini ele geçirmesi hedeflenmektedir. 1980'lerden Guzmán'ın yakalandığı 1992 yılına kadar örgüt tarafından gerçekleştirilen 'bombalama eylemleri', 'katliamlar' ve 'suikastlar' neticesinde 70.000 yakın insanın öldüğü bilinmektedir.¹⁹⁸

3.1.7.1. Örgütün Önemli Eylemleri

Örgüt saldırılarının çoğunu kırsal alanda ve ormanlık bölgelerde gerçekleştirmiştir. Bu saldırılardaki stratejik amaç hem kırsalda yaşayan insanların kendilerine karşı direniş göstermelerini engellemek hem de kırsaldaki mahrumiyeti kullanarak bu kesimlerde yaşayan insanlara devletin zayıf yönlerini göstermek böylece örgüte güven duymalarını sağlamaktır.¹⁹⁹

Örgüt daha çok Maoist soykırım politikalarını izlemiştir. Bu nedenle toplu katliamlar gerçekleştirilmiştir. Örgüt bu saldırılarda ilkel silahlar kullanmış, örneğin tüm kasaba bir araya toplanarak taşlanarak, yakılarak veya palalarla vahşice doğranarak öldürülmüştür.²⁰⁰

3.1.8. El Kaide

Suudi Arabistanlı milyarder terörist, Usame Bin Muhammed Bin Awad Bin Ladin, namı diğer Usame Bin Ladin, Ortadoğu'nun en büyük müteahhitlerinden biri olan Muhammed Awad Bin Ladin'in 54 çocuğundan 17. olarak 1957 yılında Suudi Arabistan'da dünyaya gelmiştir. Ladin ailesinin kökleri her ne kadar Yemen'e dayansa da, Suudi Arabistan'ın en saygın ailelerinden biri olarak adını inşaat sektöründeki başarıları ile duyurmuştur.²⁰¹

¹⁹⁸ A.g.e. ss. 356-359.

¹⁹⁹ Bilim Araştırma Vakfı, (2012), "Aydınlık Yol'un Kanlı Bilançosu", http://www.bilimarastirmavakfi.org/Dinler_teroru_lanetler/Dinler_teroru_lanetler02.html (Erişim Tarihi 22.04.2012 saat 13.55).

²⁰⁰ Kayaoğlu ve Başbüyük, (2009), a.g.e. ss. 359.

²⁰¹ Robert Fisk, (2001), "Usame Bin Ladin Terörün Babası mı?", Metin Sever ve Ebru Kılıç (Der.), *Düşmanını Arayan Savaş* İstanbul: Everest Yayınları, ss. 121.

Bütün zenginliğine ve kudretine rağmen muhafazakâr yaşantısından ödün vermeyen Muhammed Awad Bin Ladin, ömrü boyunca 11 kadınla evlenmiş, 54 çocuk sahibi olmuş ve çocuklarının hepsini Vahhabi geleneğine göre yetiştirmiştir.²⁰²

Usame Bin Ladin, liseyi bitirdikten sonra işletme ve inşaat mühendisliği okumak üzere Cidde'ye gitmiştir. İlginç olan, diğer kardeşleri Batılı üniversiteleri bitirip çoğunlukla Batılı bir hayat tarzı benimserken, Usame'nin hep Suudi Arabistan'da olması ve İslami bir yerde okumayı tercih etmesidir.²⁰³

Usame Bin Ladin, İslami bir atmosferin hâkim olduğu Cidde'deki Kral Abdülaziz Üniversitesi'nde eğitim almış ve bu Üniversitede tanıştığı hocası Abdullah Azzam'dan ve Müslüman Kardeşler teşkilatının fikirlerinden çok etkilenmiştir.²⁰⁴ Üniversitede okuduğu yıllar, radikal İslami hareketlerin yükselişe geçtiği döneme rastlayan Ladin, İslam dünyasında yaşanan gelişmeler nedeniyle dini dünya görüşü, Suudi Arabistan'ın resmi dini olan Vahhabilikten, Mısırlı ideolog Seyyid Kutub'un militan cihat ideolojisinden ve 1970'lerde yayılmaya başlayan devrimci İslam'dan oldukça etkilenmiştir.²⁰⁵

Arkadaşlarının vasıtasıyla tanıştığı Müslüman Kardeşler Örgütü üyelerinin söyledikleri her şeyi benimseyen Ladin, bu örgüt sayesinde radikal bir İslamcı haline gelmiştir. 1979 yılında Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgal etmesiyle birlikte Usame Bin Ladin'e de mücadele edebileceği bir alan açılmıştır.²⁰⁶

Bin Ladin Üniversitedeyken hocası olan ve fikirlerinden çok etkilendiği Müslüman Kardeşler örgütü lideri Abdullah Azzam'la 1988'e kadar birlikte hareket etmesine rağmen kendisine ait bir örgüt kurmak amacıyla Abdullah Azzam ile olan ilişkisini kesmiş ve El Kaide örgütünü bu yılda kurmuştur. Abdullah Azzam ve iki oğlunun bombalı bir saldırı sonrası öldürülmesi sonucunda, Abdullah Azzam ile Bin

²⁰² Gürbüz, (2008), a.g.e. ss. 131.

²⁰³ A.g.e. ss. 132.

²⁰⁴ Demirel, (2002), a.g.e. ss.26.

²⁰⁵ Esposito, (2003), a.g.e. ss. 19.

²⁰⁶ Gürbüz, (2008), a.g.e. ss. 134.

Ladin'in birlikte kurdukları MAK'ın (Maktab al Khidamat) bütün varlığı ve elemanları da El Kaide örgütüne geçmiştir.²⁰⁷

1988 yılında Sovyetler'in Afganistan çıkartılması ile Afgan savaşında savaşan gönüllü mücahitler evlerine dönmüştür. Bu durumu büyük bir kayıp olarak gören Bin Ladin daha çok yapılacak iş olduğunu düşünmektedir. Afganistan'da bu süreç yaşanırken henüz "küresel cihada" başlamamış olan Ladin Suudi Arabistan'a geri dönmüştür.²⁰⁸

1990 yılında Kuveyt'in Irak tarafından işgal edilmesi ABD'nin bu işgale müdahale etmek üzere Suudi Arabistan topraklarını kullanmasını protesto eden Ladin 1991 yılında ülkeden sınır dışı edilmiştir. Bunun üzerine Pakistan üzerinden Sudan'a geçmiştir. Faaliyetlerine burada devam eden Bin Ladin 1992-1995 yılları arasında Sırpların Bosna-Hersek Müslümanlarına karşı saldırılarına benzer durumlarla mücadelenin düzenli orduyla hatta gerilla savaşları ile mümkün olmayacağı kanaatindedir. Günümüz asimetrik mücadelesinde hücre tipi yapılanmalarla daha az hiyerarşi ve dolayısıyla daha esnek bir yapılanma içerisinde olması gerektiği düşüncesi içerisinde. Sudan uluslar arası baskılara dayanamayarak Bin Ladin'i ülkeden sınır dışı etmek zorunda kalmıştır. Bin Ladin böylece uzun bir süreden sonra El Kaide'nin merkezini Afganistan'a taşımak zorunda kalmıştır.²⁰⁹

Örgütün amacı, Batı olarak adlandırılabilen bütün oluşumlar başta olmak üzere Müslüman olmayan unsurlardan, Müslüman ülkelerin arındırılmasıdır. İsrail'in yeryüzünden silinmesi ve Müslüman ülkelerde Batı yandaşı hükümetlerin devrilerek yerlerine dini kurallara göre ülkeyi yönetecek idarecilerin getirilmesi diğer amaçlar arasındadır.²¹⁰

Örgüt hedefine ulaşabilmek amacıyla esnek, hiyerarşiden uzak ve merkeze zayıf bağlarla bağlı mobil birimlerden oluşmakta, bu sayede her hücre hedef seçimini, kullanılacak metodu ve saldırı zamanını kendisi belirleyebilmektedir. Bu

²⁰⁷ Cinoğlu, Hüseyin ve Özeren, Süleyman (2009), "ABD'nin Yeni Terörle Mücadele Konsepti: Savaş Yerine Uyumlu İşbirliği mi?", İhsan Bal ve Özeren, Süleyman (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kutaya, Terörle Mücadele*, Ankara:Usak Yayınları ss. 287-289.

²⁰⁸ A.g.e. ss. 288-289.

²⁰⁹ A.g.e. ss. 290.

²¹⁰ A.g.e. ss. 291.

yapılanma ise örgütün güvenlik görevlileri tarafından deşifre edilmesini zorlaştırmakta hatta imkânsız kılmaktadır.²¹¹

3.1.8.1. Örgütün Önemli Eylemleri

El kaide ilk saldırısını 1992 yılında Yemen'in Aden şehrinde bulunan Movenpick Otel'i'nden Somali'deki görev yerlerine gidecek olan Amerikan askerlerine yönelik gerçekleştirmiştir. Bu saldırıda bomba kullanan örgüt Amerikan askerlerinin bu otelde kalmaması sebebiyle hedefine ulaşamamış ancak iki sivil bu saldırıda hayatını kaybetmiştir.²¹²

Bir diğer bombalı saldırı ise 1993 yılında New York'ta bulunan Dünya Ticaret Merkezi'ni hedef almıştır. Yarım ton patlayıcının kullanıldığı saldırı sonucunda bina ciddi zarar görmezken, 6 kişi ölmüş, 1.042 kişi ise yaralanmıştır. Saldırı sonucunda meydana gelen maddi zarar ise yaklaşık 300 milyon ABD doları olarak tespit edilmiştir.²¹³

1998 yılında Darüsselam (Tanzanya) ve Nairobi'de (Kenya) bulunan Amerikan Büyükelçiliklerinde meydana gelen eşzamanlı patlamalar sonucunda 301 insan hayatını kaybetmiş, 5.000 kişiye yakın kişi ise yaralanmıştır.²¹⁴

Ekim 2000'de ise Yemen'de bulunan U.S.S. Cole isimli Amerikan savaş gemisine örgüt mensuplarınca bomba yüklü bir botla saldırı düzenlenmiş bu saldırı sonucunda 17 Amerikan denizcisi ölürken, 39 kişi de yaralanmıştır.²¹⁵

11 Eylül 2001 tarihinde, El Kaide teröristleri tarafından eş zamanlı dört uçağın kaçırılması ve bu uçaklardan ikisinin Dünya Ticaret Merkezi'ni hedef alması eylemi gerçekleştirilmiştir. Bu eylem neticesinde Dünya Ticaret Merkezine ait iki bina yerle bir olmuş, yaklaşık 3000 kişi hayatını yitirmiştir.²¹⁶ Bu eylem neticesinde ABD terörizme karşı topyekün savaş ilan etmiştir.

Türkiye, İspanya ve İngiltere'de de El Kaide ile bağlantılı gruplarca eylemler gerçekleştirilmiştir. İstanbul'da 15 ve 20 Kasım 2003 tarihlerinde bomba yüklü

²¹¹ A.g.e. ss. 291.

²¹² A.g.e. ss. 292.

²¹³ Gürbüz, (2008), a.g.e. ss. 140.

²¹⁴ Cinoğlu ve Özeren, (2009), a.g.e. ss. 293.

²¹⁵ Gürbüz, (2008), a.g.e. ss. 145.

²¹⁶ Cinoğlu ve Özeren, (2009), a.g.e. ss. 293.

kamyonlarla iki sinagog, İngiliz Konsoloslugu ve HSBC Bankası'na El Kaide Mensuplarınca saldırı düzenlenmiştir. İntihar bombacılarının bomba yüklü kamyonlarla gerçekleştirdiği saldırılar sonucunda 57 kişi hayatını kaybetmiş, 700'e yakın kişi ise yaralanmıştır. 11 Mart 2004 tarihinde Madrid'de metroda meydana gelen intihar bombacısı saldırısı sonucunda 191 kişi hayatını kaybetmiş, 1.755 kişi ise yaralanmıştır. Bir başka intihar bombacısı ile yapılan eylem ise, 7 Temmuz 2005 tarihinde Londra'da toplu taşıma sistemini kullanan sivilleri hedef almış, bu saldırı sonucunda 52 kişi ölmüş, 700 civarında insan yaralanmıştır.²¹⁷

3.2. TÜRKİYE'DE TERÖR ÖRGÜTLERİNİN ŞİDDET EYLEMLERİ

Türkiye'de terörizm faaliyetleri 1970'li yıllarda başlayan sağ-sol terör, 1980'li yıllardan sonra ülke gündemine giren bölücü terör ve 1990'lı yıllardan itibaren etkin olmaya başlayan dini istismar eden terör olarak sınıflandırılabilir.

3.2.1. Sağ-Sol Terör Örgütleri

Türkiye'de terörün gelişimi aşırı sol örgütlenmelerle başlamıştır. Türkiye'de aşırı sol bir anlayışla kurulan ilk örgüt 1920 yılında kurulan Türkiye Komünist Partisi (TKP)'dir. 1925 yılında Takrir-i Sükûn Kanunuyla yasadışı bir örgüt haline alan TKP 1960'lı yıllara kadar dönemin tek organize gücü olmuş fakat fazla gelişme imkânı bulamamıştır.²¹⁸

1961 anayasasının hak ve özgürlükleri genişletmesi ile Marks'ın, Lenin'in, Mao'nun, Tito'nun ve Che Guevera'nın eserlerinin Türkçeye tercüme edilmesi ile Türkiye'de Marksist-Leninist faaliyetlerin alt yapısı güçlenmiştir. Bu eserler 1970'li yıllardan sonra başlayacak olan terör faaliyetlerinin ideolojik alt yapısını oluşturmuştur.²¹⁹

1961 Anayasasının getirmiş olduğu geniş hak ve özgürlüklerden en iyi şekilde yararlanan sol örgütler siyasi parti, işçi sendikaları, öğrenci ve öğretmen kuruluşlarıyla hızla örgütlenmeye başlamıştır. 1961 yılında Türkiye İşçi Partisi kurulmuş bunu ise Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) takip etmiş,

²¹⁷ A.g.e. ss. 293-294.

²¹⁸ Alkan, Necati, (2009), "Türkiye'nin Terörizmle Mücadele Deneyimi", İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara:Usak Yayınları ss. 111-112.

²¹⁹ A.g.e. ss. 112.

1963 yılında Fikir Kulüpleri (FK) kurulmuş daha sonra 1965 yılında Fikir Kulüpleri Federasyonu'na (FKF) dönüşmüştür. FKF, 1969 yılında Olağanüstü Kurultayında Devrimci Gençlik (Dev-Genç) adını almıştır.

Dev-Genç ihtilalci metotlarla örgütlenerek üniversitelerde işgal konseyleri kurmuş her konuyu istismar eden bildiri ve demeçlerle gençliğin ilgisini çekmeye çalışmıştır. 1965-1966 yıllarında masum öğrenci istekleri ile başlayan eylemler, devletin baskılı ve katı tutumunun etkisi ile ayrıca örgütlerin kamuoyuna daha güçlü olduklarını göstermek amacıyla şiddet ve terör eylemlerine başlamalarına neden olmuştur. Bu süreç yaşanırken Dev-Genç'in içerisinde fikir ayrılıkları baş göstermiş ve bölünmeler meydana gelmiştir. Bunun sonucunda Mahir Çayan ve arkadaşları Türkiye Halkın Kurtuluş Cephesi (THKP/C) terör örgütünü, Doğu Perinçek ve arkadaşları Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP) terör örgütünü, Deniz Gezmiş de Yusuf İnan ve Yusuf Aslan ile birlikte Türkiye Halkın Kurtuluş Ordusu (THKO) terör örgütünü kurmuşlardır.²²⁰

Bu örgütler 1970 yılından itibaren gasp, soygun ve adam kaçırmaya gibi eylemlere yönelmiş, özellikle büyük şehirlerde can ve mal güvenliğini tehdit etmeye başlamışlardır. İsrail Başkonsolosu Efraim Elrom'un 8 Mayıs 1971 de kaçırlması ve öldürülmesi, işadamlarından Talip Aksoy ve Mete As'ın fidye amaçlı kaçırlması Mahir Çayan ve arkadaşlarının gerçekleştirdiği ses getirici eylemler arasında yerini almıştır.²²¹

Sağ gruplarda 1973 yılından itibaren hızlı bir şekilde legal alanda örgütlenmeye başlamış, ülkücü ve akıncı grupları kurarak gençlik örgütlenmeleri, sol örgütlerle silahlı mücadeleye başlamıştır. Sağ örgütler gördükleri siyasi desteğin de etkisiyle kendilerini devletin tek sahibi ve koruyucusu olarak görmüşler, 1980 askeri darbesine kadar sol örgütlere karşı silahlı faaliyetlerde bulunmuşlardır.²²² Bu süreçte Ülkü Ocakları Derneği (ÜOD), Ülkücü Gençlik Derneği (ÜGD), Ülkücü İşçiler Derneği (ÜİD), Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu (MİSK) isimli legal örgütlenmeler kurulmuştur. Bunun yanı sıra Türk İntikam Tugayı (TİT), Türkiye İntikamcı Bozkurtlar Ordusu (TİBO), Türk Yıldırım Komandoları (TYK) gibi illegal

²²⁰ A.g.e. ss. 113.

²²¹ A.g.e. ss. 113.

²²² A.g.e. ss. 114.

örgüt isimleri ortaya çıkmıştır. Ancak bunlar örgütlenme değil eylemler sonrasında kullanılan isimler olmuştur.²²³

12 Mart Muhtırası'ndan sonra terör örgütlerine yapılan operasyonlarla ülkede huzur ve güvenlik ortamı sağlanmış olsa da, 18 Mayıs 1974 tarihinde dönemin hükümeti tarafından genel af ile terör örgütü mensupları serbest bırakılmış, genel af ile serbest kalan örgüt mensupları daha bilinçli ve planlı bir şekilde faaliyetlerine tekrar başlamışlar ve böylece sağ ve sol örgütlerin çatışma süreci başlamış, bu silahlı çatışmaların sonucunda 5.000 aşkın genç yaşamını yitirmiştir.²²⁴

1978-1979 yılları arasında ülkede artan sağ ve sol terör faaliyetleri neticesinde her iki kesimden de kamuoyunca bilinen politikacı, gazeteci ve yazarlar öldürülmüştür. Türkiye'nin sağ ve sol olarak ikiye bölünmesi ve kardeş kavgasına sürüklenmesi ile birlikte 1979 yılında sıkıyönetim ilan edilmiştir. Ancak terör olaylarının engellenememesi üzerine 12 Eylül 1980 tarihinde asker, bir darbe ile sivil yönetime el koymuştur. Sol örgütler askeri darbe sonrasında uzun süre kendilerini toparlayamazken, devletin koruyuculuğuna yaptıklarına inanan sağ örgütler ise liderleri ile birlikte cezaevine konularak büyük darbe almışlardır.²²⁵

Sol terör örgütleri 1988 yılından sonra tekrar eski eylem gücüne ulaşabilmek için öğrenci derneklerinde faaliyetlerine başlamıştır. Bu toparlanma sürecinden sonra sol örgütlerden TDKP, TKEP/L, TİKB ve Dev-Sol birleşerek DHKP/C ismini, TKPML/TİKKO ise MKP ismini alarak eylemlerine tekrar başlamıştır.²²⁶

Sol örgütler 1988 yılından sonra toplumun önde gelen isimlerine ses getirici suikast ve silahlı saldırı eylemleri de düzenledikleri görülmektedir. Örneğin:

“Emekli Korgeneral İsmail Selen'in Ankara'da, Bölge Jandarma Komutanı Tuğgeneral Temel Cingöz'ün Adana'da öldürülmesi, Temmuz 1991'de örgütün eski üyelerinden Paşa Güven'in Fransa'da öldürülmesi, Ağustos 1991'de Türk-İngiliz ortak kuruluşu olan bir sigorta şirketinin Genel Müdür Yardımcısı Andrew Blake'in İstanbul Esentepe'de uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürülmesi, Ekim 1991'de eski MİT müsteşarı ve İstanbul eski 1.Ordu Komutanı Emekli Orgeneral Adnan Ersöz'ün Göztepe'deki evinde uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürülmesi, Aralık 1991'de İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Şakir Koç ve

²²³ A.g.e. ss. 114.

²²⁴ A.g.e. ss. 115.

²²⁵ A.g.e. ss. 116.

²²⁶ A.g.e. ss. 117.

korumalığını yapan şoförü Vedat Dilmaç'ın öldürülmesi, Şubat 1992'de Cumhuriyet Başsavcısı Nural Uçurum'un silahlı saldırı sonucu ağır yaralanması, Mart 1992'de Ankara'da bir polis memurunun öldürülmesi, Mayıs 1992'de DYP İstanbul İl Başkanı Muhsin Divan'ın yaralanması, İstanbul Şişli'de bir kahvehanede oturan gasp bürosunda görevli 5 polis memurunun öldürülmesi, Temmuz 1992'de İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün Cağaloğlu'ndaki binasına roketli saldırı düzenlenmesi ve Emekli Oramiral Kemal Kayacan'ın öldürülmesi, 9 Ocak 1996'da Özdemir Sabancı'nın DHKP/C militanları tarafından Sabancı Merkezi'nde uğradığı silahlı saldırıda Toyotasa Genel Müdürü Haluk Görgün ve sekreter Nilgün Hasefe ile birlikte yaşamını yitirmesi”²²⁷

gibi eylemleri üstlenmişlerdir.

3.2.2. Bölücü Terör Örgütleri

Türkiye’de bölücülük faaliyetlerini 1800’lü yıllara dayandırmak mümkündür. Bu dönemdeki bölücülük faaliyetlerine bakıldığında Kürtçülük isyanlarının dış kaynaklı kışkırtmalar sebebiyle yaşandığı görülmektedir. 1806-1912 yılları arasında 12 isyan yaşanmış bu isyanlar büyümeden önlenmiştir. Cumhuriyet döneminde ise 1924-1940 yılları arasında 25 isyan yaşanmıştır. 1950’lerden sonra Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki aşiret ileri gelenleri Molla Mustafa Barzani’ye olan hayranlıkları dolayısıyla “Kürt Milliyetçiliği” görüşleri benimseyen Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (T-KDP) çatısı altında örgütlenirken, üniversite okuyan bölge gençliği ise Marksist-Leninist örgütler olan TİP, FKF, Dev-Genç gibi örgütler içerisinde yer almışlardır.²²⁸

Türkiye’de bölücü örgütlerin ideolojik zeminini Marksist-Leninist ideoloji oluşturmuştur. Marksist-Leninist ideoloji ile bu alanda faaliyet yürüten örgütler (TKSP, RNK, KUK, KOİP, KAWA günümüzde herhangi bir faaliyetleri bulunmamakta ve PKK) “sömürge tezi”ni gündeme getirmektedirler.²²⁹

1974 yılında Abdullah Öcalan tarafından kurulan PKK, Türkiye’nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesini de içine alacak şekilde Suriye, İran ve Irak toprakları üzerinde Marksist-Leninist ideolojiye sahip bağımsız birleşik bir Kürdistan devleti kurmayı amaçlamaktadır. Yedi kişilik çekirdek bir kadro ile faaliyetlerine başlayan

²²⁷ Wikipedia, (2012), “Devrimci sol”, http://tr.wikipedia.org/wiki/Devrimci_Sol (Erişim Tarihi 23.04.2012 saat 10.15).

²²⁸ Alkan, (2009, a.g.e. ss. 118-119.

²²⁹ A.g.e. ss. 119.

örgüt, 1990 yılına gelindiğinde 12.000 kişilik silahlı militan gücüne sahip, kadroları için yeterli finansmanı temin edebilen ve Ortadoğu’da tanınan bir örgüt olmayı başarmıştır.²³⁰

1992 tarihinden itibaren ‘alan hâkimiyeti’ stratejisi belirlenerek PKK ile mücadele için Özel Kuvvetler, Jandarma ve Polis Özel Harekât timleri kurulmuş, bu profesyonel birliklerin yaptığı operasyonlarla alan hâkimiyetini yitiren örgüt 1996 yılından itibaren diğer sol örgütlerle anlaşarak Karadeniz kırsalına açılmaya çalışmış ancak başarılı olamamış, bu defa çaresizliğin eylemi olan intihar saldırılarına başvurarak içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulmaya çalışmıştır.²³¹

1998 yılına gelindiğinde Türkiye’nin Suriye’ye uyguladığı baskılar ile ülkeden çıkarılmak zorunda kalan Öcalan, Suriye’den ayrıldıktan sonra Yunanistan üzerinden Rusya’ya geçmiş burada barınamayacağını anlaması üzerine İtalya’ya geçmiş ve siyasi sığınma talebinde bulunmuştur. Türkiye’nin uluslararası alanda yaptığı girişimlerle İtalya’dan çıkarılan Öcalan, Yunanistan üzerinden Kenya’ya geçmiş, burada yakalanarak 16 Şubat 1999 tarihinde Türkiye’ye getirilmiştir.²³²

PKK, Öcalan yakalandıktan sonra örgütsel çöküşü engelleyebilmek amacıyla çeşitli kongreler düzenlemiş, 8. Kongresinde önce ismini Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (KADEK), daha sonra ise Kürdistan Halk Kongresi (KONGRA GEL) olarak değiştirmiştir.²³³

PKK’nın gerçekleştirdiği eylemler incelendiğinde, kırsalda veya şehir merkezlerinde güvenlik güçlerini hedef alan, silahlı veya bombalı saldırı, mayınlama eylemi, intihar bombacısı eylemleri, sivillere yönelik yol kesme eylemleri, evlerini, bahçelerini kundaklama, hayvanlarını telef etme, il, ilçe, köy ve mezralara baskınlar, gönüllü koy koruyucularına (GKK) baskın, kaçırmaya, pusuya düşürme eylemleri, il ve ilçe merkezlerinde süreklilik arz eden bombalama eylemleri olduğu görülmektedir.²³⁴

²³⁰ Özdağ, Ümit, (2007), *Türk Ordusu’nun PKK Operasyonları*, İstanbul: Pegasus Yayınları, ss.108

²³¹ Alkan, (2009), a.g.e. ss. 121-122.

²³² A.g.e. ss. 122.

²³³ A.g.e. ss. 124.

²³⁴ A’dan Z’ye PKK’nın Tarihi ve KCK <http://arslantaskoyu.net/index.php/dil-ve-azmz/1527-a-dan-z-ye-pkk-nin-tarih-ve-kck.html> (Erişim Tarihi 23.04.2012 saat 14.08).

3.2.2.1. Örgütün Önemli Eylemleri

PKK'nın 27 Ekim 1978 tarihli kuruluş bildirgesine kadar olan dönem Apocular olarak adlandırılmaktadır. Kuruluş bildirgesiyle bölgede varlığını geliştirme ve sosyal yapıya bürünme devresine girmiştir. Türkiye genelinde 43.000 olayın yaşandığı şehir çatışmaları döneminde, PKK aktif bir yapıdadır. Bu dönemde PKK ilk saldırılarını İşçi Partisinin Güneydoğudaki İl başkanlarına karşı yapmıştır. Darbe öncesi duyum alan Öcalan, ülkeyi terk etmiş ama onunla ülke dışına çıkmayan PKK militanları darbe grubunca yakalanıp hapsedilmişlerdir.²³⁵

PKK'nın çatışmaları sadece karşıt görüşlerin çatışması olmakla kalmayıp 30 Temmuz 1979'da Urfa Milletvekili Mehmet Celal Bucak'a düzenlenen suikastla, PKK'yı devletle işbirliği içinde olmakla, Kürtleri sömürmekle suçladığı aşiretlere de yönlendirmiştir.²³⁶

1984 senesiyle PKK yeni bir yapıya bürünmüş, Mao'nun Halk devrimi yöntemini seçmiş ve Suriye'nin desteklemesiyle Güneydoğu Anadolu'da terör metotlarını uygulamaya başlamıştır. 15 Ağustos 1984 akşam 21.30'da Erüh ve Şemdinli baskınları ile örgüt ilk büyük ölçekli silahlı eylemini gerçekleştirmiştir.²³⁷

1991-1992 yılında örgütün artan eylemleri 1993'te doruk noktasına ulaşmış 24 Mayıs 1993'te Bingöl-Elazığ karayolunu kesen PKK militanları, görev yerlerine sevk edilen silahsız 33 eri otobüslerden indirerek kurşuna dizerek şehit etmiş, 13 er, bir polis ve 8 vatandaşı da kaçırmışlardır.²³⁸

Örgütün Başbağlar katliamı olarak bilinen bir diğer eylemi ise 5 Temmuz 1993 tarihinde 100'e yakın teröristin, Kemaliye'nin Başbağlar Köyü'nde sivilleri kurşuna dizip evleri ateşe vermesidir. Bu eylem sonucunda 31 sivil ölmüş, 3 kişi ise yaralanmıştır.²³⁹

PKK terör örgütü intihar bombacıları ile de eylemler gerçekleştirmiştir. 30 Haziran 1996'da PKK'lı kadın militan olan 'Zilan' Z.K., kod adlı terörist Tunceli'de

²³⁵ Wikipedia, (2012), "PKK", <http://tr.wikipedia.org/wiki/PKK> (Erişim Tarihi 23.04.2012 saat 11.05).

²³⁶ A.g.k.

²³⁷ A.g.k.

²³⁸ T.C Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, (2012), <http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/ayintarihi/1993/mayis1993.htm> (Erişim Tarihi 23.04.2012 saat 11.47).

²³⁹ Belgenet, (2009), "Öcalan Davası", <http://www.belgenet.com/dava/durusma02.html> (Erişim Tarihi 23.04.2012 saat 11.47).

vücuduna sardığı bombaları İstiklal Marşı'nın okunduğu sırada tören alanında patlatmış, 2 astsubay toplam 6 asker şehit olmuştur. 25 Ekim 1996 tarihinde örgüt tarafından bir intihar saldırısı da Adana'da Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü bahçesindeki polisler'e yönelik yapılmış, PKK'lı terörist L.K. üzerindeki bombayı patlatmış, 3 polis hayatını kaybetmiştir. Benzer bir eylem de, 29 Ekim 1996 tarihinde Cumhuriyet Bayramı kutlamaları sırasında meydana gelmiştir. G.O. isimli kadın militan üzerindeki bombayı patlatmış, saldırıda 3'ü polis, biri sivil olmak üzere 4 kişi yaşamını yitirmiştir.²⁴⁰

Millî Savunma Bakanlığı'nın hazırladığı verilere göre 1984 yılında ilk büyük ölçekli silahlı eylemlerine başlayan PKK'nın 2009 yılına kadar, 4.828 sivil, 7.946 güvenlik görevlisi (bunlardan 5821'i Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu, 775'i emniyet görevlisi, 1350'si korucu) ve 28.000 civarında PKK'lı yaşamını yitirmiştir.²⁴¹

3.2.3. Dini İstismar Eden Terör Örgütleri

Türkiye'de radikal dini hareketlerin ortaya çıkmasının çeşitli sebepleri vardır. Bunları, Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşme sürecine girmesi ile din ve dindarlara yönelik uygulanan yanlış politikalar, yeterli dini eğitim verilecek mekanizmaların kurulamaması, Mısır ve Pakistan kökenli yazarların Türkçeye çevrilen eserleri, 1979 yılında gerçekleştirilen İran İslam Devrimi olarak sıralamak mümkündür.²⁴²

1980'li yıllardan sonra Ortadoğu kökenli örgütlerin yayınlarından ve faaliyetlerinden etkilenen gruplar tarafından çeşitli örgütler kurulmuştur. Bunlardan bazıları Hizbullah, İslami Hareket Örgütü (İHÖ), Hilafet Devleti (İCB-AFİD), Vasat ve Tevhid Selam/Kudüs isimli terör örgütleridir.²⁴³

Günümüzde İBDA/C, İCCB/AFİD, Vasat ve Tevhid Selam/Kudüs Ordusu terör örgütlerinin birçok militanının cezaevinde olması sebebiyle herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır. Bununla birlikte Hizbullah terör örgütü ve 11 Eylül

²⁴⁰ Wikipedia, (2012), "İntihar Eylemleri (1996)", http://tr.wikipedia.org/wiki/PKK#cite_note-58 (Erişim Tarihi 23.04.2012 saat 12.49).

²⁴¹ Çalışlar, Oral, (2009), "En çok Şehit Şırnaktan", <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalYazar&ArticleID=953006&Yazar=ORAL%20%C7ALI%DELAR&Date=05.09.2009&CategoryID=98> (Erişim Tarihi 23.04.2012 saat 11.47).

²⁴² Alkan, (2009), a.g.e. ss. 125-126.

²⁴³ A.g.e. ss. 126.

saldırılarından sonra Türkiye’de de eylemlerine başlayan El Kaide terör örgütünün faaliyetleri hala devam etmektedir.

3.2.3.1. Örgütlerin Gerçekleştirdiği Önemli Eylemler

Tevhid Selam/Kudüs Ordusu adlı terör örgütü 1990-1992 yılları arasında gerçekleştirdiği eylemlerle Uğur Mumcu, Bahriye Üçok, Muammer Aksoy, Ahmet Taner Kışlalı gibi önemli isimleri öldürmüşlerdir. Bu eylemler aydınlatılana kadar fail-i meçhul eylemler olarak kalmıştır.²⁴⁴

Dini istismar eden ve Türkiye’de faaliyetlerine devam eden terör örgütlerinden El Kaide ise ismini ilk 15 Kasım 2003 tarihinde Neve Şalom ve Beth İsrail Sinagoglarına yaptığı intihar saldırıları ile duyurmuştur. Bu saldırı neticesinde 26 kişi yaşamını yitirmiş, 300’ün üzerinde insan yaralanmıştır. Bu olayın gerçekleştiği tarihten beş gün sonra 20 Kasım 2003 tarihinde bomba yüklü kamyonlarla İngiliz Konsoloslugu ve HSBC Bankasına El Kaide mensuplarınca saldırı düzenlenmiştir. İntihar bombacılarının bomba yüklü kamyonlarla gerçekleştirdiği bu saldırılar sonucunda ise 32 kişi hayatını kaybetmiş, 400’ün üzerinde insan ise yaralanmıştır.²⁴⁵

Türkiye’de dini istismar eden diğer bir örgüt olan Hizbullah terör örgütünün yaptığı şiddet eylemleri ilerleyen kısımlarda ayrıntılı bir şekilde anlatılmaya çalışılacaktır.

3.3. HİZBULLAH TERÖR ÖRGÜTÜNÜN ŞİDDET EYLEMLERİ

Örgüt’ün temellerinin 1980’li yılların başında kitapevleri etrafında bir araya gelen şahıslar tarafından atıldığını, zaman içerisinde örgüt içerisinde liderlik ve hedefe ulaşmadaki strateji farklılıkları nedeniyle fikir ayrılıklarının büyüdüğünü ve 1987 yılına kadar beraber hareket eden Fidan Güngör ve Hüseyin Velioğlu’nun iki ayrı gruba ayrıldığını belirtmiştik.

Hizbullahi gruplar 1990’lı yıllara kadar tebliğ faaliyetlerine ağırlık vermesi sebebiyle güvenlik güçlerinin dikkatini çekmemiştir. Ancak örgüt ne zaman güçlenip

²⁴⁴ A.g.e. ss. 126.

²⁴⁵ A.g.e. ss. 131.

PKK'ya karşı alternatif olmaya başlamış, bunun üzerine PKK bu gruplara karşı silahlı saldırılara başlamıştır.

PKK'nın silahlı saldırılara başlaması ile Hizbullah terör örgütü de misilleme yaparak şiddet eylemlerine başlamıştır. 1991-1995 yılları arasında PKK ile örgüt arasında başlayan çatışmalar sonucunda 500'ü PKK'lı 200'ü İlim grubu mensubu 700 kişi hayatını kaybetmiştir.²⁴⁶

1993-1994 yılları arasında Hüseyin Velioğlu'nun PKK ile işbirliği yaptığı nedeniyle "münafıklıkla" suçladığı Menzil grubuna karşı silahlı eylemlere başlamış bu çatışmalar sonucunda 200 kişi hayatını kaybetmiştir.²⁴⁷

1995 yılından itibaren örgüt toplumdaki ahlaki yönü bozuk olan, örgüt içerisinde ajan olarak tespit edilen, örgütün hâkimiyetine başkaldıran, örgütün tebliğ faaliyetlerini engel olan kişilere yönelmiştir. Feminist görüşleri ile tanınan muhafazakâr yazar Konca Kuriş, Hizbullah'la aynı tabana hitap eden Kürt kökenli Nurcu Zehra grubunun lideri İzzettin Yıldırım kaçırılmış ve sorgulanmasına müteakip öldürülmüştür.²⁴⁸

Örgütün şiddet eylemlerinden bazı örnekler verdikten sonra, örgütün gerçekleştirmiş olduğu şiddet eylemlerini "*Silahlı Saldırı ve Dövme*", "*Bombalı Saldırı ve Kundaklama*", "*Adam Kaçırma*" başlıkları altında incelenmeye çalışılacağız.

3.3.1. Silahlı Saldırı ve Dövme

Silahlı saldırılar ve dövme eylemleri örgütün Askeri/Silahlı kanadında görev alan elemanlarınca yapılmaktadır. Örgütün askeri kanadı *tehdit grubu*, *satırlı eylem grubu* ve *silahlı eylem grubu* olmak üzere üçe ayrılır.²⁴⁹ Tehdit grubu ve satırlı eylem grubu hedef alınan şahısları uyarmak, korkutmak amaçlı sopa ile dövme veya satır veya bıçakla basit yaralama fiilini işlemektedir. Örgüt tarafından hakkında ölüm fetvası verilen şahıslara yönelik uygulanan yöntem ise silahlı eylem grubunun hedef şahsı

²⁴⁶ Alkan, (2009), a.g.e. ss. 128-129.

²⁴⁷ Sözer ve Eski, (2011), a.g.k. ss. 163.

²⁴⁸ A.g.e. ss. 165.

²⁴⁹ A.g.k. ss. 174.

eylemin yapılacağı yerin veya şahsın özelliklerine göre ateşli silahla; bıçakla veya satırla infaz etmesidir.²⁵⁰

Silahlı eylem grubuna seçilecek elemanın seçimi önem arz etmektedir. Örgüte girişinden itibaren değerlendirilerek, hal ve hareketleri takip edilmekte, az konuşan, sır saklayan, sportif yapılı ve örgüte bağlılığından emin olunan militan birkaç basit eylemle test edilerek silahlı kanada dâhil edilmektedir. Silahlı eylem grubunda genel olarak gözcü, koruma ve tetikçi olmak üzere üç kişi bulunmaktadır.²⁵¹ Ekip sorumlusu eylemden önce ekipteki şahıslara silahları ulaştırır, eylem anında tüm grup mutlaka silahlıdır. Bu tür eylemler çok yakın mesafeden hedefin baş veya ense bölgesine yönelik tek kurşunla Takarov ve Makarov tipi tabancalarla gerçekleştirilmektedir.²⁵² Eylem gerçekleşikten sonra olay yeri hızla terk edilmekte, eyleme katılan her şahıs hazırladığı raporu bir üst sorumlusuna aktarmaktadır.²⁵³

3.3.2. Bombalı Saldırı ve Kundaklama

Hizbullah tarafından, PKK mensubu veya sempatizanlarına, zekât vermeyen, o bölgede faaliyet göstermesi istenmeyen, fuhuş yapıldığına inanılan yerler veya o bölgeden taşınması istenen vatandaşların ev ve iş yerlerine yönelik gerçekleştirdikleri eylemlerdir. Molotof kokteyl atma veya benzin gibi yakıcı ve yanıcı sıvılarla kundaklama türü eylemlere yer verilmektedir. Bazen de sigorta şirketlerinden gelir elde etmek için kendi iş yerlerini kundaklayarak gelir elde etmeyi amaçladıkları görülmüştür.²⁵⁴

3.3.3. Adam Kaçırma

Adam kaçırma eylemleri örgüt dışındaki şahıslara yönelik olduğu gibi örgüt mensuplarına yönelik de olmaktadır. Örgüt içindekilerin sorgulanma sebebi genelde örgütün “ajan” olarak ifade ettiği muhbir olduğundan şüphelenilen elemanlara yönelik yapılmaktadır. Örgüt dışındakilerin kaçırılma ve sorgulanma sebebi ise örgüt emirlerine uymadıkları, örgüt aleyhine çalıştıkları tespit edilen şahıslardır. Fakat

²⁵⁰ Bulut ve Faraç,(1999), a.g.k. ss. 161-164.

²⁵¹ Kurubaş, Erol, (2000) *Türkiye'deki Kürt Sorununun Uluslararası Boyutu*, A.Ü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, ss.59.

²⁵² Bulut ve Faraç,(1999), a.g.k. ss.114,115.

²⁵³ A.g.k. ss.161-164.

²⁵⁴ A.g.k. ss.168.

örgüt maddi kaynak sıkıntısı çektiği dönemlerde sadece fidye istemek amacı ile de adam kaçırmıştır.²⁵⁵

Bu tür eylemlerde örgüt mensuplarının kendilerine polis süsü verdikleri veya sorgulanacak şahsı birlikte iftar açmak, namaz kılmak gibi bahanelerle kandırdıkları ve uygun yere getirilen şahsın etkisiz hale getirilerek sorgulanılacak yere götürüldüğü görülmektedir. Kısa süreli sorgular için şehir merkezlerindeki evler kullanılırken, uzun süreli sorguları yapılacak şahıslar içinse köy ve mezra tipi yerlerdeki evler kullanılmaktadır.²⁵⁶

Sorgulanacak şahsa sorulacak sorular önceden hazırlanmakta, sorgu esnasında cevaplar hem kâğıda yazılmakta hem de sesli veya görüntülü kayıt yapılmaktadır. Sorgu esnasında insan aklının alamayacağı derecede şiddetin uygulandığı hatta sorgulama esnasında yapılan işkenceye dayanamayarak ölen şahısların olduğu bilinmektedir. Bazı şahısların ise bu işkencelere dayanamayarak yapmadıkları fiilleri yapmış gibi itiraf ettikleri bilinmektedir. Sorgulama sonucu merkez birimlere aktarılmakta ve buradan gelen talimata göre şahıs salıverilmekte veya infaz edilmektedir. İnfazların genellikle boğma şeklinde olduğu bilinmekte ancak bazı durumlarda da şahıs serbest bırakıldıktan sonra silahla vurularak infaz edilmiştir.²⁵⁷

²⁵⁵ A.g.k. ss. 171.

²⁵⁶ Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcılığınca 2000/143 hazırlık sayılı, 24.05.2000 tarihli Hizbullah İddianamesi, ss. 28.

²⁵⁷ A.g.k. ss. 28.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

METODOLOJİ

4.1. GEREÇ VE YÖNTEM

Evren, bilimsel çalışmalarda verilerin toplandığı örnek grubunun temsil edildiği grupları veya yığınları ifade eder.²⁵⁸ Bu çalışmanın evreni Türkiye’de faaliyet gösteren Hizbullah-İlim terör örgütünün Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianamesi’ne yansıyan, 1991-2001 yılları arasında yaptığı şiddet içerikli eylemleridir. Çalışmada, İddianameye yansıyan bütün şiddet içerikli eylemler incelenmiş, dolayısıyla çalışma bütün evreni kapsar niteliktedir.

Çalışmada zaman aralığının 1991-2001 yılları arasında seçilme sebebi, örgütün kayıtlara (*Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianamesi*) yansıyan ilk şiddet eylemini 1991 yılında PKK’ya karşı yaptığı silahlı saldırı ile gerçekleştirmesidir. 2001 ile sınırlandırılmasının sebebi ise örgüt liderinin 17 Ocak 2000 tarihinde emniyet güçlerince İstanbul Beykoz’da ölü ele geçirilmesi ile örgütün bu tarihten sonra dağılma sürecine girmesi, 2001 yılında tepkisel olarak yaptığı 2 eylem dışında kayıtlara (*Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianamesi*) yansıyan eylemi bulunmamasıdır. Ayrıca 2003 yılı itibarıyla toparlanma gayreti içerisinde olan örgütün bu tarihten sonra strateji değiştirdiği ve strateji gereği şu an örgütün şiddet eylemleri için erken olduğunu düşünmesi sebebiyle örgütün 2001 tarihinden sonra eylem yapmadığı bilinmektedir.²⁵⁹ Bu nedenle çalışma 1991-2001 yılları arasındaki 10 yıllık dönem ile sınırlandırılmıştır.

Bu çalışma, literatürde tanımlayıcı araştırma (descriptive research) olarak bilinen bir araştırma amacı taşımaktadır. Tanımlayıcı araştırmalarda, araştırmacı araştırdığı durumun, olayın belirli özelliklerini kapsayan bir tablo sunar, odaklanmış bir araştırma sorusu ve konusu belirler, genellikle “Nasıl” sorusu üzerine odaklanır.²⁶⁰

²⁵⁸ Böke, Kaan, (2009), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, İstanbul: Alfa Yayınları, ss. 106

²⁵⁹ Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM, (2008), a.g.k. ss.24.

²⁶⁰ Böke, (2009), a.g.k. ss.14.

Bu araştırma tekniğinde nicel yöntemlerle veriler toplanır ve toplanan bu veriler istatistiksel analizlere tabi tutulurlar.²⁶¹

Sosyal bilimlerde ikincil veri analizi önemli yer tutmaktadır. Önceden toplanmış veya hazırlanmış araştırmacıların istifadesine sunulmuş dokümanlar, istatistiksel raporlar, araştırma raporları, önceki doktora ve yüksek lisans tezleri vs. çalışmalardan elde edilen veriler bu kaynaklara örnek teşkil etmektedir.²⁶² Sonuç olarak ikincil veri analizi yapan araştırmacı var olan nicel veri setlerini kullanarak yeniden analiz yapar ve sonucunda, farklı bir araştırma sorusuna cevap aramaya çalışır.²⁶³

Bu çalışmanın ikincil veri kaynağını konu ile yazılmış kitaplar, raporlar, önceki doktora ve yüksek lisans tezleri, internetteki web sayfaları ve örgütle alakalı iddianameler oluşturmaktadır. Ayrıca çalışmanın konusunu oluşturan Hizbullah terör örgütün şiddet içerikli eylemleri Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2009/727 Karar Numaralı İddianamesi'nin seçilerek oluşturulmuştur.

Türkiye'nin terörle mücadele geçmişi otuz yılı aşkın süredir devam etmekte ve hale kanayan bir yara olma özelliğini korumaktadır. 90'lı yıllarda ortaya çıkarak yaptığı birbirinden korkunç eylemlerle sesini duyuran Hizbullah terör örgütü ile ilgili olarak literatürde yeterince çalışma bulunmamakta, olan çalışmaların da genel itibari ile örgütün yapılanmasını incelediği, örgütün yaptığı eylemlerin ise göz ardı edildiği bilinmektedir. Bu nedenle, çalışmada örgütün yapmış olduğu şiddet içerikli eylemler incelenerek, örgütün 1991-2001 yılları arasında yapmış olduğu şiddet içerikli eylemlerin sayısı, eylem tipleri, eylemlerin sonucu, eylemlerin yıl olarak sayısal dağılımı, eylemlerin yapıldığı yer olarak sayısal dağılımı, eyleme maruz kalan mağdurların profili nedir? olan araştırma soruları niceliksel olarak ortaya konulmuş, araştırma sorularına cevap bulmak amaçlanarak, literatürdeki bu konu ile ilgili eksik giderilmeye çalışılmıştır.

Örgütün yaptığı eylemlerin seçimi sürecinde, şiddet içerikli eylemler *Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianamesinden* tek tek

²⁶¹ Berrin,Sevinç, (2012) “Araştırma Yöntemleri”, <http://www.slideshare.net/sevincberrin/aratrmayontemleriunalaydersnotlari-11919423> (Erişim tarihi 10.04.2012 saat 19.08).

²⁶² Böke, (2009) a.g.e. ss.14-15.

²⁶³ A.g.e. ss.322.

incelenmiş, tekrar eden eylemlerin seçilmemesine özen gösterilmiştir. Eylemler belirlendikten sonra eylemlerin hangi yıllarda yapıldığı tespit edilmiş bu eylemler içerisinde 1991-2001 yılları arasında yapılan eylemler seçilmiştir. Eylemlerin seçiminden sonra eylem sonuçları değerlendirilmiş ‘Eylem Türlerinin Dağılımı’ tablosu oluşturulmuş ve böylece örgütün kayıtlara geçen kaç eylem yaptığını, yaptığı eylemlerin eylem tiplerine ulaşılmıştır. Daha sonra eylem tiplerine ulaşılan eylemlerin sonucu değerlendirmeye tabi tutulmuş ve ‘Eylem Sonucu Dağılımı’ tablosu oluşturulmuş, böylece eylem sonuçları değerlendirilerek analize tabi tutulmuştur.

Eylemlerin zamansal dağılımı incelenmiş, örgütün 1991-2001 yılları arasında yaptıkları eylemler ‘Yıllara Göre Eylem Sayılarının Dağılımı’ ve ‘Yıllara Göre Eylem Tipleri Dağılımı’ olarak tablolaştırılmış, ortaya çıkan veriler değerlendirilerek veriler zamansal olarak değerlendirilmiştir.

Eylemler zamansal olarak incelendikten sonra eylemlerin hangi illerde yapıldığı tespit edilmiş, ‘İllere Göre Eylem Sayısı Dağılımı’ ve ‘İllere Göre Eylem Tipleri ve Sayıları Dağılımı’ tabloları oluşturulmuş ve böylece elde edilen verilerin mekânsal olarak dağılımı incelenmiştir.

En son olarak ise örgütün yaptığı eylemlerin hedefindeki mağdurların kimliği incelenmiş ‘Mağdurun Kimliğine Göre Eylem Sayısı Dağılımı’ tablosu oluşturularak elde edilen veriler incelemeye tabi tutulmuş ve araştırma sorusuna cevap aranmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

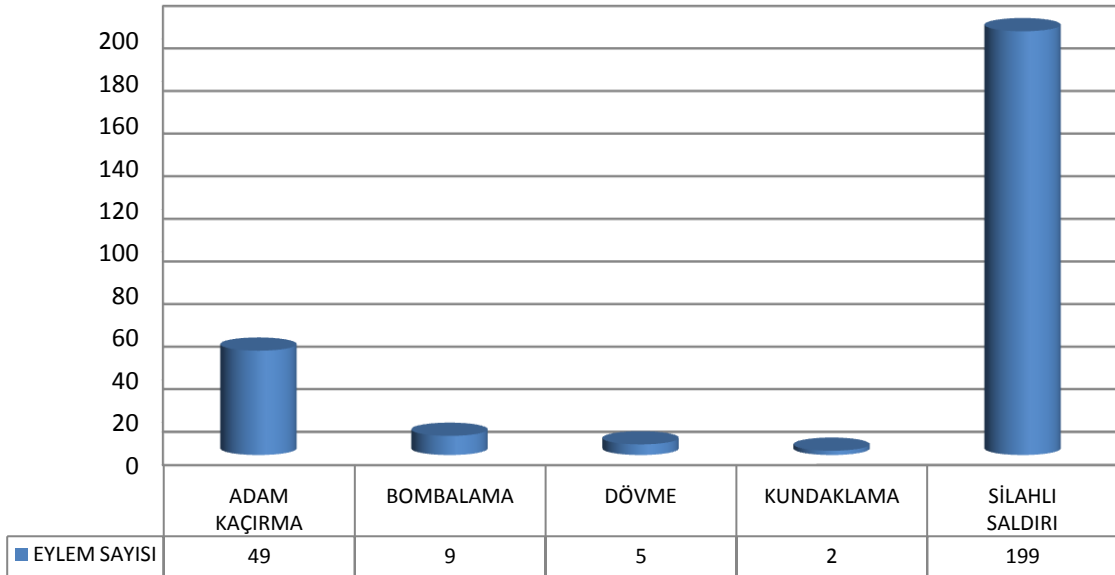
BULGULAR

5.1. EYLEM SAYILARI VE EYLEM ÇEŞİTLERİ

Hizbullah terör örgütünün 1991-2001 yılları arasında kayıtlara yansıyan toplam 264 şiddet içerikli eylem gerçekleştirdiği görülmektedir.

Örgütün gerçekleştirdiği eylem türlerinin sayısal olarak dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Eylem Türlerinin Dağılımı

Eylem türleri içerisinde *Silahlı Saldırının* 199 eylemle toplam eylemin %75,4'ünü oluşturarak birinci sırada olduğu görülmektedir. Örgütün *Silahlı Saldırıları* incelendiğinde hedefin;

- Bölgede aynı tabana hitap ettiği PKK ve “münafıklıkla” suçladıkları Hizbullah-Menzil grubu mensupları olduğu,
- Örgüt içerisinde “*ajan*” olarak suçlanan örgüt elemanları olduğu,
- Örgütün propaganda faaliyetlerine engel olan kişiler ve
- Örgüt tarafından “*ahlaksız*” olarak tespit edilen kişilerin olduğu anlaşılmaktadır.

Adam kaçıırma eylemleri 49 eylemle toplam eylem sayısının %18,6'sını oluşturmaktadır. Adam kaçırmaların genellikle sorgulama amaçlı olarak yapıldığı anlaşılmaktadır. Adam kaçıırma eylemleri incelendiğinde;

- Örgüt içinde örgüte ihanet ettiği veya ahlaki yönden bozulduğu tespit edilen örgüt üyeleri,
- Hizbullah-Menzil grubu mensupları,
- PKK terör örgütü mensupları,
- Bölgede ki cemaat üyeleri,
- Fidyeye amaçlı kaçırılan ve sorgulanan şahıslar olduğu anlaşılmaktadır.

Bombalama eylemleri 9 eylemle toplam eylemin %3,4'ünü oluşturmaktadır. Bombalama eylemleri incelendiğinde;

- Neve Şalom Sinagogu
- Örgütün ahlaksızlıkla suçladığı ev ve
- Hizbullah-Menzil ve PKK terör örgütü mensuplarının ev, iş yeri ve araçlarını hedef aldığı anlaşılmıştır.

Dövme eylemleri 5 eylemle toplam eylemin %1,9'unu oluşturmaktadır. Dövme eylemleri incelendiğinde;

- PKK terör örgütü üyelerini ve
- Hizbullah-İlim terör örgütü hakkında olumsuz konuşan kişileri hedef aldığı görülmektedir.

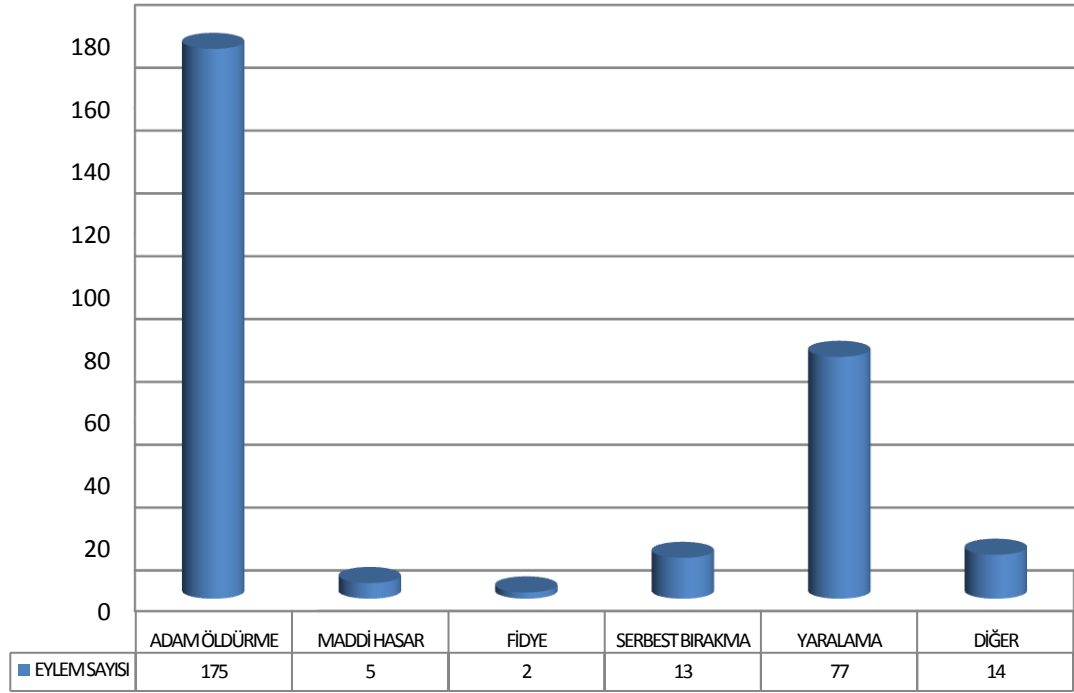
Kundaklama eylemleri ise 2 eylemle toplam eylemin %0,8'ini oluşturmaktadır. Kundaklama eylemleri incelendiğinde ise;

- Dini grup mensubu bir şahsın aracının ve
- Alkollü içki satan bir iş yerinin kundaklandığı görülmektedir.

5.2. EYLEM SONUCUNA GÖRE EYLEM SAYISI VE MAĞDUR SAYISI DAĞILIMI

Örgütün gerçekleştirdiği eylem sonucuna göre sayısal olarak dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Eylem Sonucu Dağılımı

Eylem sonuçları incelendiğinde:

- *Adam Öldürme* ile sonuçlanan 175 eylem toplam eylem sayısının %66,3'ünü,
- *Yaralama* ile sonuçlanan 77 eylem toplam eylem sayısının % 29,2'sini,
- *Maddi Hasar* ile sonuçlanan 5 eylem toplam eylem sayısının % 1,9'unu,
- *Fidye* ile sonuçlanan 2 eylem toplam eylem sayısının % 0,8'ini,
- *Serbest Bırakma* ile sonuçlanan 13 eylem toplam eylem sayısının % 4,9'unu,
- Eylem sonucunun bilinmediği 7 eylem ve teşebbüs aşamasında kalan (başarısızlıkla sonuçlanan) 7 eylem “Diğer” kategorisi altında değerlendirilmiş olup, bu kategori altında değerlendirilen 14 eylem toplam eylem sayısının % 5,3'ünü oluşturmaktadır.

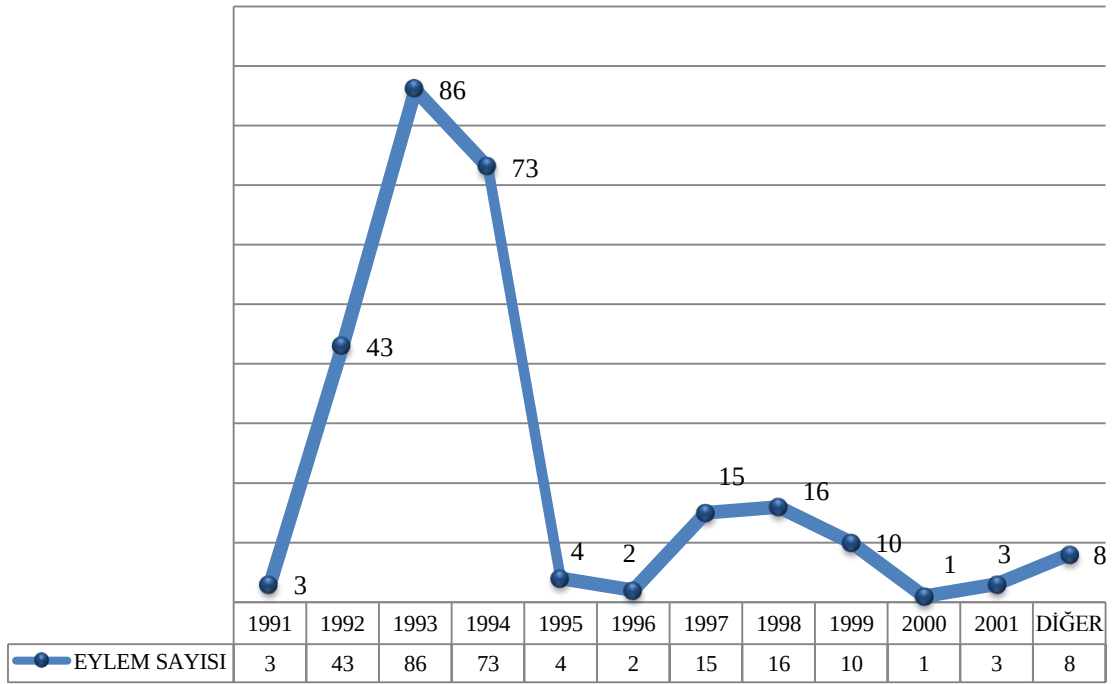
Mağdurların sayısal dağılımı incelendiğinde; adam öldürme ile sonuçlanan 175 eylem sonucunda 233 kişinin hayatını kaybettiği, yaralama ile sonuçlanan 77 eylem sonucunda ise 98 kişinin yaralandığı görülmektedir.

Hizbullah terör örgütün yaptığı eylem sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, örgütün gerçekleştirmeyi amaçladığı ve başarılı olduğu eylemlerin % 97,3 gibi büyük bir orana sahip olduğu görülmektedir. Bu da örgütün silahlı kanadının yapacağı eylem konusunda iyi eğitildiğini, eylem öncesinde istihbarat çalışmalarının ihtiyacı karşılayacak şekilde yapıldığını, eylemleri yapan ekibin eylemi profesyonelce ve sistemli bir biçimde gerçekleştirdiğini göstermektedir.

5.3. YILLARA GÖRE EYLEM SAYISI VE TİPLERİ DAĞILIMI

Örgütün 1991-2001 yılları arasında yaptığı eylemlerin sayısal dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3: Yıllara Göre Eylem Sayılarının Dağılımı

Örgütün eylemleri zamansal olarak incelendiğinde örgütün 1991 yılı sonu itibariyle şiddet içerikli eylemlerine başladığı görülmektedir. 1991 yılında yapılan eylemler incelendiğinde hedefin PKK terör örgütü olduğu görülmektedir. PKK terör örgütü ile aynı tabana ve bölgeye hitap eden örgütün PKK ile sürtüşmeleri kavgalar ile başlarken 1991 yılına geldiğinde Hizbullah mensubu bir çiftin öldürülmesiyle ve Hizbullah'ın aynı yıl içerisinde misilleme yapmasıyla silahlı çatışmalara dönüşmüştür.

1992-1994 yılları içerisinde örgütün 202 eylemle toplam eylemin %76,5'ini gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Bu eylemler incelendiğinde 1991 yılında PKK ile başlayan çatışmaların 1992-1994 yılları arasında da artarak devam ettiği anlaşılmaktadır. Örgütün PKK terör örgütüne yaptığı toplam 127 eylemin 120'sini bu yıllar arasında yaptığını, bu eylemler sonucunda 1995 yılından itibaren PKK'nın Hizbullah terör örgütünün faaliyet gösterdiği bölgelerde hâkimiyeti örgüte bırakarak, ateşkese gitmek zorunda kaldığı görülmektedir.

1992-1994 yılları içerisinde yapılan eylemlerin diğer hedefinde ise örgütün lideri olan Velioğlu'nun 1987 yılına kadar beraber hareket ettiği ancak bu tarihten sonra liderlik tartışmaları ve özellikle hedefe ulaşmada öngörülen strateji konusunda fikir ayrılıkları yaşadığı Fidan Güngör'ün liderliğini yaptığı Hizbullah-Menzil terör örgütü olduğu görülmektedir. Örgütün Hizbullah-Menzil grubuna yaptığı 20 eylemin 19'unu 1992-1994 yılları içerisinde gerçekleştirmiştir. 1994 yılında Menzil grubu lideri Fidan Güngör'ün kaçırılarak sorgulandıktan sonra öldürülmesiyle başta Batman ve Diyarbakır olmak üzere Menzil grubu etkin olduğu bölgeleri terk etmek zorunda kalmıştır.

1992-1994 yılları içerisinde yapılan eylemlerden dikkat çeken diğer bir hedef ise örgütün “*ahlaksızlıkla*” suçladığı şahıslara yönelik eylemleridir. Örgütün bu amaçla yaptığı eylemlerin 14'ünden 13'ü bu dönemde yapılmıştır. Örgüt sözde toplumun ahlaki yapısını düzeltmek amacıyla hayat kadınlığı yapan, alkollü içki satan, bayanlara sarkıntılık yapan, hırsızlık yapan, İslama küfür ettiği tespit edilen şahıslara karşı bu dönemde çeşitli eylemler düzenlemiştir.

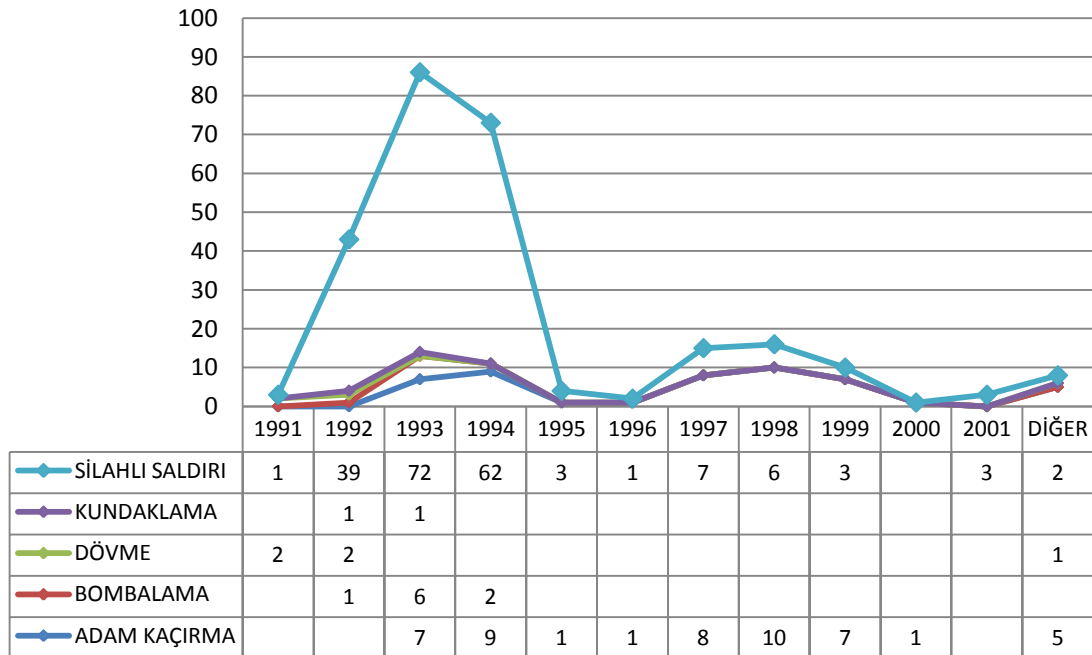
1995 yılından sonraki süreçte eylemlerin azaldığı görülmekle birlikte, örgütün hedefinin üstünlük sağladığı PKK ve Menzil grubundan örgüt içerisinde “*ajan*” olarak değerlendirilen militanlarına, örgütün faaliyetlerine engel olan kişi ve cemaat üyelerine kaydı olduğu görülmektedir. Tabloya bakıldığında 1997-1999 yıllarında eylem sayısında bir artış olduğu görülmektedir. Örgütün kendi elemanlarına karşı gerçekleştirdiği 29 eylemin 26'sını bu yıllarda gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu istatistiksel veriden de anlaşılabileceği üzere 1997 yılından itibaren emniyet teşkilatı örgütün deşifre edilmesi için çalışmalarını hızlandırmış bu da örgütün ‘ajan veya hain’ olduğunu düşündükleri elemanlarına karşı eylem yapmasına sebep olmuştur.

2000 yılında ise örgütün sadece 1 eylem ve 2001 yılında 3 eylem yaptığı dikkat çekici olarak görülmektedir. Bunun sebebi 17 Ocak 2000 yılında örgüt lideri Hüseyin Velioğlu'nun İstanbul Beykoz'da Malazgirt operasyonu sonucu ölü ele geçirilmesi ve örgüt arşivinin polisin eline geçmesidir. Bu sayede örgüt deşifre edilerek takip eden operasyonlarla örgütsel yapı ciddi bir şekilde tahrip edilmiştir. Eylemler incelendiğinde 2000 yılında yapılan eylem 3 örgüt elemanının kaçırılarak sorgulanması ve infaz edilmesidir. 2001 yılında yapılan eylemlerin hedefinde ise örgüte büyük darbeler vuran Emniyet Teşkilatıdır. Hüseyin Velioğlu'nun öldürülmesinden bir yıl sonra 24 Ocak 2001 tarihinde dönemin Diyarbakır İl Emniyet Müdürü Gaffar OKKAN'a suikast düzenlenmiş kendisi ve koruması olan 5 polis memuru şehit olmuş 2 polis memuru ise yaralanmıştır. Yine aynı yıl içerisinde İstanbul'da 3 polis memuru şehit edilmiştir. Örgüt bu profesyonelce yapılmış eylemlerle bitirilemediği mesajını vermek istemiştir.

Son olarak ise eylemin yapılış tarihinin bilinmediği 8 eylem ise tabloda “diğer” olarak belirtilmiştir.

Örgütün 1991-2001 yılları arasında yaptığı eylemlerin eylem tipine göre sayısal dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4: Yıllara Göre Eylem Tipleri Dağılımı

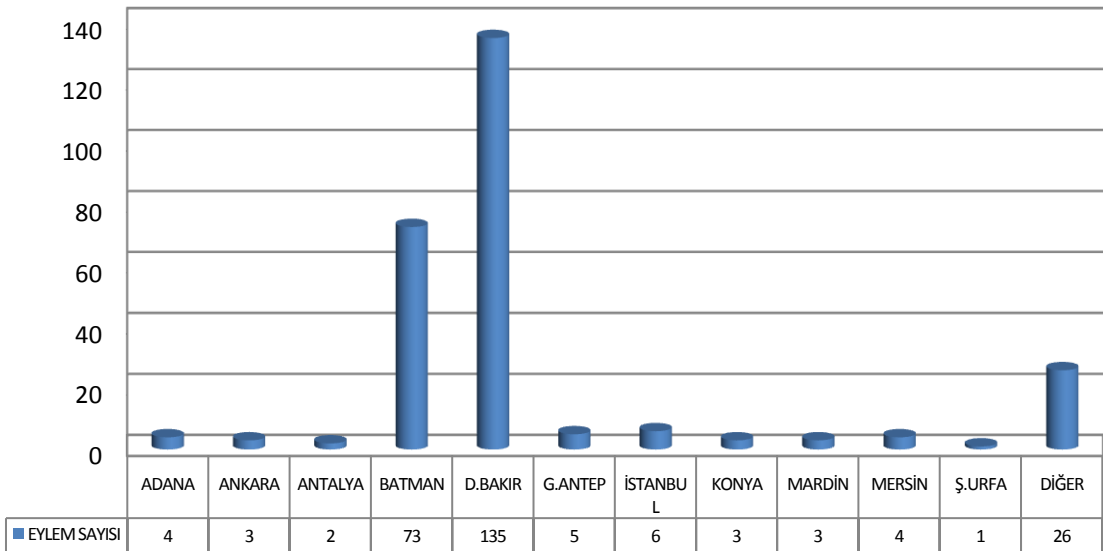

Tablo yatay olarak incelendiğinde *Silahlı Saldırı* eyleminin 2000 yılı dışında bütün yıllarda yapıldığı görülmektedir. Ayrıca örgütün hemen hemen her yıl yaptığı ve sayısal olarak da silahlı saldırıdan sonra gelen *Adam Kaçırma* eylemi de dikkat çekicidir. *Dövme*, *Kundaklama* ve *Bombalama* eylemlerinin ise 1991-1994 yılları arasında gerçekleştirildiği görülmektedir. 1991-1994 yılından sonra dövme, kundaklama ve bombalama eylemlerinin tercih edilmemesinin sebebi ise örgütün 1995 yılından itibaren faaliyet gösterdiği bölgedeki diğer gruplara üstünlük sağlayarak kendi içindeki “ajan” olarak tabir ettiği elemanlarına ve bölgede faaliyetlerini engelleyen kişi veya cemaat üyelerine yönelmesidir. Bu şahıslar örgüt tarafından kaçırarak sorgulanmış veya silahlı saldırı sonucu infaz edilmiştir.

5.4. İLLERE GÖRE EYLEM SAYISI VE TİPLERİ DAĞILIMI

Örgütün 1991-2001 yılları arasında yaptığı eylemlere il bazında bakıldığında çeşitli yoğunluklarda olmasıyla birlikte örgütün 11 ilde faaliyet göstererek eylem yaptığı gözlemlenmektedir. Örgütün yaptığı eylemlerin mekânsal olarak sayısal dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5: İllere Göre Eylem Sayısı Dağılımı

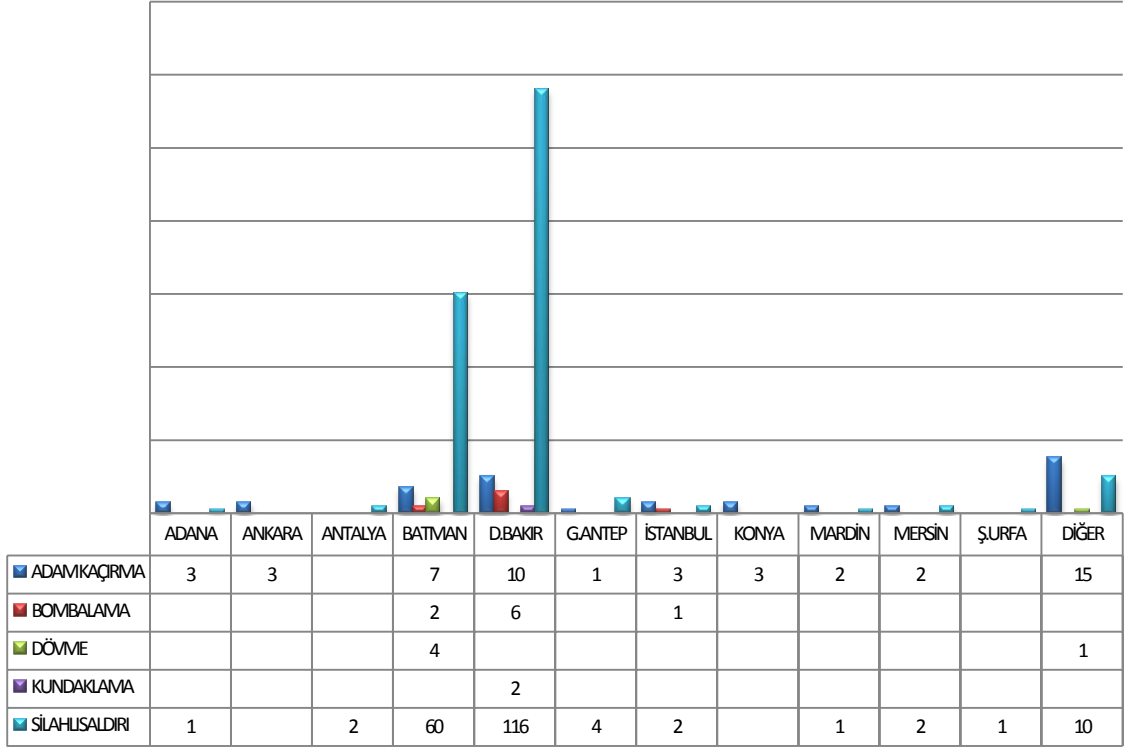
Örgütün yaptığı eylemlerin mekânsal olarak incelendiğinde örgütün Batman ve Diyarbakır illerinde yaptığı eylem sayısı dikkat çekicidir. Örgüt 208 eylemle toplam analiz edilebilen eylemin % 87'ini bu illerde yapmıştır. Eylemlerin bu illerde yoğunlaşma sebebi Hizbullahi düşüncenin 1980 darbesinden sonra Diyarbakır'da dini neşriyatın satıldığı kitapçıları etrafında hayata geçmesidir. O dönemde Müslüman Kardeşler Örgütünden etkilenen örgüt kitapçıları ve ev sohbetleri ile taban, eleman kazanma sürecine girmiştir. Batman ili ise örgüt lideri Hüseyin Velioğlu'nun memleketidir. Velioğlu'nun Fidan Güngör'le arasında fikir ayrılığı oluşması ile örgütün İlim ve Menzil olarak ayrılmasından sonra memleketi olan Batman'a gittiği ve burada faaliyetlerine devam ettiği bilinmektedir. Örgütün merkezi denilebilecek bu iki ilde taban ve eleman kazanan örgüt eylemlerine bölgede diğer hâkim güçler olan PKK ve Hizbullah-Menzil terör örgütlerine karşı bölgede tek hâkim güç olma amaçlı yapmış ve başarı da elde etmiştir.

Örgütün Batman ve Diyarbakır dışındaki illerde eylem yapmasının sebebi ise; Örgütün Diyarbakır ve Batman illerinde silahlı eylemlerini özellikle 1991-95 yıllarında yoğun bir şekilde sürmesiyle, bölgedeki güvenlik güçlerinin operasyonları artmış silahlı kanattaki elemanlarının da yakalanmasının etkisiyle örgütçe “hicret” olarak adlandırılan örgüt mensuplarının Güneydoğu Anadolu bölgesi dışındaki illere gönderilmesi gerekmiştir. Bu illerin seçiminde Doğu ve Güneydoğu'dan göç eden Kürt kökenli vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı Mersin, Adana, Antalya, İstanbul, Ankara gibi iller tercih edilmiştir. Doğu ve Güneydoğu'da yoğunlaştırılan operasyonlarla pek çok militanın aranır duruma düşmesinin yanı sıra yeni gelir kaynakları elde etme ihtiyacı, taban kazanma gerekliliği ve cemaat aşamasındaki örgütsel faaliyetlerin tüm Türkiye'ye yayılması amacı da bu illere açılımı zorunlu kılmıştır.

Son olarak ise eylemin yapıldığı yerinin bilinmediği 26 eylem ise tabloda “diğer” olarak belirtilmiştir.

Örgütün yaptığı eylemlerin mekânsal olarak eylem çeşitlerinin sayısal dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6: İllere Göre Eylem Tipleri ve Sayıları Dağılımı

Tablo yatay olarak incelendiğinde *Silahlı Saldırı* ve *Adam Kaçırma* eyleminin örgütün eylem tipi olarak değerlendirilebileceği ve faaliyet gösterdiği bütün illerde hemen hemen uyguladığı görülmektedir. Bunun sebebi yukarıda da izah edildiği gibi örgütün silahlı saldırı ve adam kaçırmayı PKK ve Hizbullah-Menzil ile çatışma sürecinde Batman ve Diyarbakır’da yoğun bir şekilde gerçekleştirmiş fakat bu gruplara üstünlük sağlayan örgüt için yeni tehlike ise güvenlik güçlerinin operasyonlarla elemanlarını yakalaması ve örgütün yavaş yavaş deşifre olması sürecidir. Örgüt bu durumla mücadele etmek amacıyla “*hicret*” olarak ifade ettiği istihbari çalışmalarla daha önce tespit edilen illere göçü yapmak zorunda kalmıştır. Sözde hicretten sonra yerleşilen şehirlerde de emniyet güçlerinin örgütü deşifre

etmesini önlemek amacıyla muhbir olabileceklerinden şüphelendikleri ve “*ajan*” olarak suçladıkları elemanlarına karşı ve faaliyetlerine engel olduklarını düşündükleri şahıslara karşı Adam Kaçırma ve Silahlı Saldırı eylemlerine devam etmişlerdir. *Kundaklama, Dövme ve Bombalama* eylemlerinin örgütün merkezi konumundaki iller olan Batman ve Diyarbakır’da yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun sebebi ise örgütün merkezi konumundaki bu illerde dövme, kundaklama, bombalama eylemleri ile toplumun ahlaki yönü bozuk olan şahıslara ve PKK’lı veya sempatanlarına gözdağı vermek, korkutmak istemişlerdir. Örgüt bu illerde hâkimiyet mücadelesinde başarılı olmuş ve artık İslami kurallar çerçevesinde halkın ahlaki yönünün düzeltilmesini hedeflemiştir. Böylece bu illeri örgütün kurtarılmış bölgesi ilan etmek istemişlerdir.

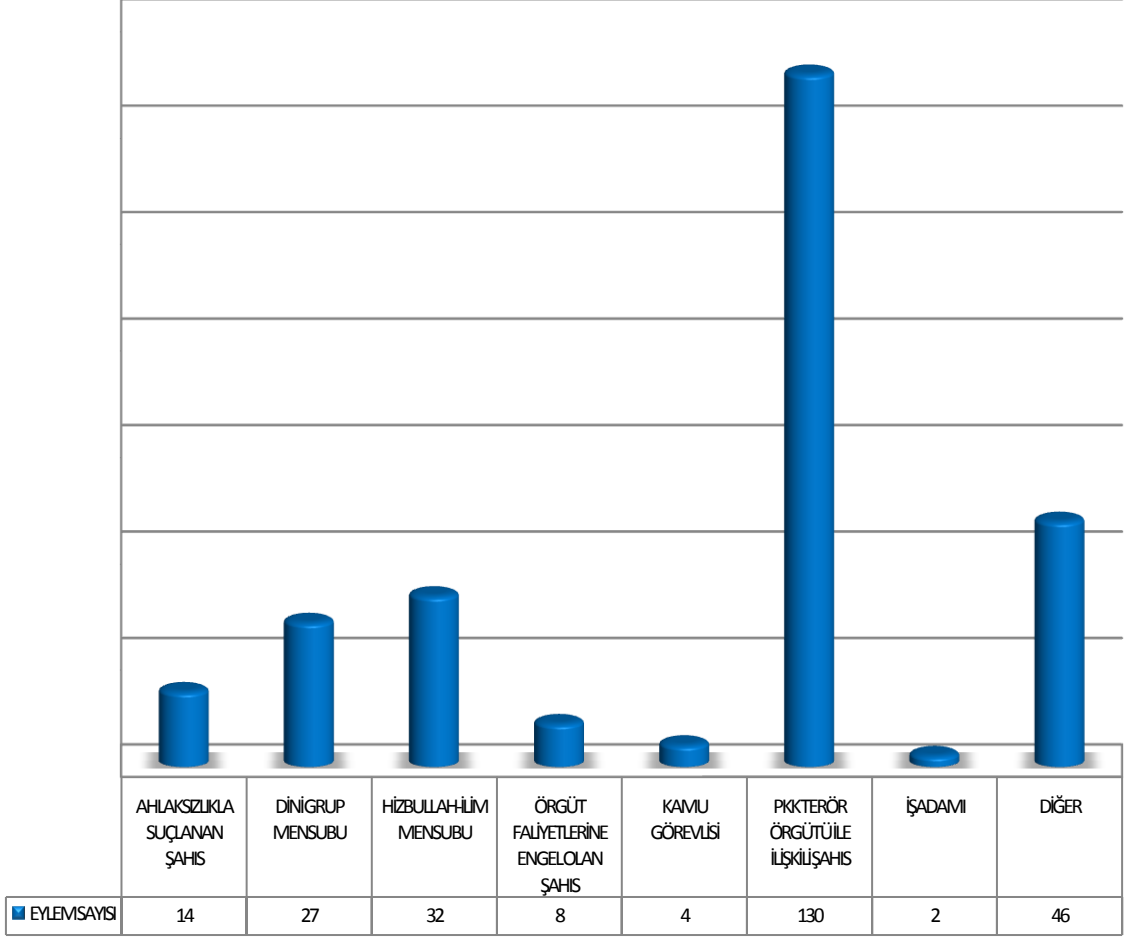
Örgütün gerçekleştirdiği eylemlerin yapılış merkezine göre analizi yapıldığında 217 eylemin yani toplam analizi yapılabilen eylem sayısının %91,1’inin şehir merkezlerinde yapıldığı görülmektedir. Bu da örgütün İran Devrimi’nde olduğu gibi nüfusun çok olduğu şehir merkezlerinde faaliyet göstererek ve halkı organize ederek devrimi gerçekleştirmeyi amaçladıklarını göstermektedir. İlçede yapılan eylemler incelendiğinde ise örgütün etkin olduğu Batman ve Diyarbakır ilçelerinde faaliyet gösteren PKK terör örgütü mensuplarını hedef aldığını böylece il merkezindeki hâkimiyetini ve faaliyetlerini ilçelere de yaymak istediklerini görmekteyiz. Ayrıca örgütün Adam kaçırma eylemlerinde de dikkat çekmemesi amacıyla özellikle uzun süreli sorgulama eylemleri için kırsal tercih ettiği görülmektedir.

Son olarak ise eylemin yapılış yerinin bilinmediği 26 eylem ise tabloda “*diğer*” olarak belirtilmiştir.

5.5. MAĞDUR KİMLİĞİ PROFİLİ

Örgütün 1991-2001 yılları arasındaki yaptığı eylemlerin hedefindeki mağdurların kimliğine göre eylem sayısı dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7: Mağdurun Kimliğine Göre Eylem Sayısı Dağılımı

Eylemlere maruz kalan şahıslar incelendiğinde;

Örgütün yaptığı 130 eylemin yani toplam mağdur kimliği tespit edilebilen eylemin %59,7'ünde hedefin PKK terör örgütü olduğu görülmektedir. Bunun sebebi; Hizbullah terör örgütünün faaliyet gösterdiği alan itibariyle PKK terör örgütü ile aynı bölge ve tabana hitap etmesi sebebiyle PKK terör örgütünü rakip olarak görmesi ve hâkimiyet mücadelesine girmesidir. PKK bölgede kazandığı gücün etkisiyle bölgedeki dini yapılanmaları sindirmeye çalışmış ve bölgede uyguladığı baskı sonucunda iki örgüt arasında çatışmalar başlamıştır. 1991 yılında PKK terör örgütünün Hizbullah mensubu çifti Şırnak İdil'de öldürmüş, buna misilleme olarak da Hizbullah aynı yıl içerisinde İdil'de bir PKK'lıyı öldürmüş böylece iki örgüt

arasında silahlı çatışmalar başlamıştır. 1991-1994 yılları arasında yoğun bir şekilde süren çatışmalar neticesinde PKK'nın eylemsel ve sayısal olarak zirvede olduğu bu yıllarda Hizbullah terör örgütü faaliyet gösterdiği il ve ilçelerde PKK'nın etkinliğini kırmayı başarmış ve hâkimiyet mücadelesini kazanmıştır. Örgüt PKK'ya karşı yaptığı eylemlerde PKK'lı veya sempatizanı olarak tespit ettikleri 126 kişiyi öldürmüş, 105 kişiyi yaralamış, 2 kişiden fidye almış, 1 iş yerini bombalamıştır. Bu şahıslar incelendiğinde PKK ile yakınlığı bilinen Özgür Gündem Gazetesi, Özgür Ülke Dergisi ve 2000'e Doğru Dergisi'nde çalışan gazeteciler, yine PKK ile bağlantılı dönemin HADEP, HEP partilerinin il ve ilçe başkanları, DEP milletvekili, örgüt tarafından PKK üyesi veya sempatizanı olarak tespit edilen şahıslar, öğrenci ve öğretmenler, PKK terör örgütünde üst düzey yöneticilik yaptığı tespit edilen şahıslar olduğu görülmektedir.

Örgütün kendi elemanlarına karşı yaptığı eylem sayısı 32 eylemle toplam eylem sayısının % 14,7'sini oluşturmaktadır. Örgütün, PKK ve Menzil terör örgütlerine karşı bölgede üstünlük sağlamak amacıyla eylemlerini artırdığını ve başarılı olduğunu belirtmiştik. Nitekim bu süreçte yaptığı dehşet verici eylemler neticesinde polisin dikkatini üzerine çeken örgüt polisin sıkı takibi sonucunda deşifre olmaya başlaması ile polise yardım ettiğinden şüphelendikleri elemanlarına silahlı saldırı eylemi veya adam kaçırmaya eylemi yaparak elemanlarını sorgulamış ve infaz etmişlerdir. Bu sayede elemanlarını kontrol altına almayı hedefleyen örgüt, polisin operasyonlarını engellemeyi düşünmüştür. Elemanlarına karşı yaptıkları kaçırma eyleminin diğer bir sebebi ise örgütün emirlerine itaat etmeyen elemanlarını sorgulamak ve infaz etmektedir. Hüseyin Velioğlu'nun örgüt içinde muhalif sese kesinlikle izin vermediği görülmektedir. Örgütün elemanlarına karşı yaptıkları eylemlerin bir diğer sebebi ise işi gereği ahlaki yönden bozulduğunu tespit ettikleri elemanlarını sorgulama amaçlıdır. Örgütün kendi elemanlarına karşı yaptığı 18 adam kaçırmaya, 14 silahlı saldırı eylemi sonucunda 35 elemanını öldürmüş, 1 elemanını yaralamış sadece ahlaki bozulmaya uğradığını düşündükleri elemanlarını serbest bırakmışlardır. Adam kaçırmaya eylemleri incelendiğinde ahlaki bozulmaya uğradığı düşünülen eleman dışında sorgulanan bütün elemanlarının infaz edilmesi dikkat çekici bir durumdur. Ajan olarak tespit edilen eleman kaçırıldıktan sonra sorgulanmakta ve suçu itiraf ettirilmiştir. Ancak sorgulamanın formalite gereği

yapıldığını görmekteyiz, çünkü kaçırılan şahıslara suçunu itiraf ettirene kadar işkence yapılmış, işkenceye dayanamayan şahısların artık ölümü istediğini ve iddia edilen fiilleri yapmasa dahi yapmış olarak anlattığını görmekteyiz.

Örgütün gerçekleştirdiği eylemlerin hedefindeki bir diğer husus ise toplumun sözde İslami kurallar çerçevesinde yaşamasını sağlamak amacıyla bu kurallara riayet etmediklerini tespit ettikleri ve “*ahlaksız*” veya “*soytarı*” olarak tabir ettikleri şahıslara karşı yaptıkları eylemlerdir. Örgütün bu amaçla 14 eylem yaptığı bu da toplam eylem sayısının % 6,4’ünü oluşturduğu görülmektedir. Eyleme maruz kalan şahıslar incelendiğinde örgütün eylemi *hırsızlık yapan, hayat kadınlığı yapan, alkollü içki satan, bayanlara sarkıntılık yapan, İslam'a küfür ettiğini* tespit ettikleri şahıslara karşı yaptığı görülmektedir. Bu eylemler sonucunda ise 6 kişinin yaralandığı, 7 kişinin öldüğü ayrıca 1 alkollü içki satan iş yerinin kundaklandığını ve 1 bombalama eyleminin ise başarısızlıkla sonuçlandığını görmekteyiz.

Örgütün hedefinde, örgütün faaliyetlerine engel olan şahıslara karşı yaptıkları eylemler de mevcuttur. Örgütün bu kesime yaptığı 8 eylem toplam tespit edilebilen eylemin %3,7’sini oluşturmaktadır. Örgütün eylem yaptığı bu şahıslar incelendiğinde; *örgüt hakkında olumsuz konuşan şahıslar ve imamlık hizmeti yapan kamu görevlileri* olduğu anlaşılmaktadır.

Örgüt hakkında olumsuz konuşan şahısların toplumu olumsuz yönde etkilediklerini, taban ve eleman kazanmasını engelleyeceğini düşünmüştür. Bu sebepten 5 eylem yapan örgüt, 4 kişiyi silahlı saldırı sonucu öldürmüş, 1 kişiyi yaralamış, 1 dövme eylemi ise başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Örgütün eleman ve taban kazanma faaliyetleri çerçevesinde camileri kullandığını söylemiştik. Örgütün cami faaliyetlerini engellediğini düşündükleri imamlara karşı 2 silahlı saldırı 1 adam kaçırma eylemi gerçekleştirmiş bu eylemler sonucunda 2 kişi ölmüş 2 kişi ise yaralanmıştır.

Örgütün hedefindeki diğer bir kesim ise tabloda dini grup mensubu başlığı altında incelenmiştir. Örgütün bu kesime yaptığı 27 eylem toplam tespit edilebilen eylemin %12,6’sını oluşturmaktadır. Örgütün hedefindeki bu şahıslar incelendiğinde; *Hizbullah-Menzil terör örgütü mensupları, mütedeyyin kimliğiyle tanınan cemaat üyeleri ve gayri-müslim şahıslardır.*

Örgütün yaptığı 20 eylemin yani toplam mağdur kimliği tespit edilebilen eylemin % 9'unun hedefinde Hizbullah-Menzil terör örgütü olduğu görülmektedir. Bunun sebebi ise; Hizbullahi yapılanmanın hayata geçtiği ilk yıllarda beraber hareket eden Hüseyin Velioğlu ve Fidan Güngör arasında liderlik kavgası ve hedefe ulaşmadaki strateji farklılıklarından dolayı fikir ayrılıklarının yaşandığı ve örgütün İlim ve Menzil grubu olmak üzere ikiye ayrıldığını daha önceden belirtmiştik. Hizbullah-İlim lideri Hüseyin Velioğlu, PKK konusunda olduğu gibi aynı bölge ve tabana hitap ettiği Hizbullah-Menzil grubunun PKK ile işbirliği yaptığını ileri sürerek Menzillacileri “münafıklıkla” suçlamış ve silahlı eylemler gerçekleştirmeye başlamış ve böylece Menzil grubunu ortadan kaldırmayı ve bölgede tek hâkim güç olmayı amaçlamıştır. Nitekim Menzil grubu 1994 yılında liderleri Fidan Güngör'ün kaçırılarak infazından sonra başta Diyarbakır ve Batman illeri olmak üzere İlim grubunun etkin olduğu birçok il ve ilçeyi terk etmek zorunda kalmıştır. Örgüt Menzillacilere karşı yaptığı eylemlerde 9 kişiyi öldürmüş, 8 kişiyi yaralamıştır. Bu eylemlerden 3'ünde başarısız olan örgüt 1 kişiyi ise sorguladıktan sonra serbest bırakmıştır.

Örgütün hedefindeki diğer bir kesim ise Kürt ve mütedeyyin kimliğiyle tanınan cemaat üyeleridir. Tabloda dini grup mensubu kategorisi altında değerlendirilen bu eylemler 6 eylemle toplam eylemin % 2,8'ini oluşturmaktadır. Örgüt PKK ve Hizbullah-Menzil terör örgütlerini hedef aldığı ve hâkimiyet mücadelesine girdiği gibi Kürt halkına hitap eden hiçbir oluşuma tahammül edememiş, bölgede tek hâkim güç olma isteği sebebiyle, Kürt kökenli mütedeyyin kimliği ile tanınan Zehra Vakfı Başkanı İzzettin Yıldırım bir zat örgüt lideri Velioğlu tarafından sorgulanmıştır. Burada ki amacın şahsın ikna edilerek örgüte kazandırılması ve şahsın hitap ettiği kesimi doğrudan örgüte kazandırmanın hedeflendiği düşünülmektedir. Aynı şekilde Zehra Vakfı ile ilişkili bir başka şahsın ve İslami kimliği ile bilinen partilerden olan Büyük Birlik Partisinin Silvan Nizam-ı Âlem Ocağı yöneticisinin kaçırılıp sorgulanmasına müteakip infaz edilmesi bu düşüncüyü desteklemektedir. Örgütün İzzettin Yıldırım'ın öldürülmesini kabul etmediği, derin devleti suçladığı görülmektedir.²⁶⁴ Çünkü örgütün muhafazakâr kesimi hedef alan bu eylemlerinin duyulmasının ardından alt kademelerde üye olan veya örgüte sempati besleyenlerin,

²⁶⁴ Bagasi, (2004), a.g.e. ss. 234.

örgütün bu eylemlerini öğrendiklerinde reaksiyon göstererek, örgütün samimi olmadığını görmüş ve örgütten kolayca kopabilmişlerdir. Örgüt son dönemde yayınladığı Manifestosunda da bu konu ile ilgili toplumda ve örgüt elemanları içerisinde oluşan tepkiye cevap verme amaçlı “İslami Cemaat ve Gruplara Bakış” bölüm başlığı altında değerlendirmelerde bulunmuştur: *“Sadece Cemaatimiz hak, dışımızdaki grup ve cemaatler batıldır” şeklinde yanlış bir anlayış içinde olmamıştır. Böyle dar görüş ve anlayış içinde olanları da tasvip etmemektedir.*²⁶⁵” ifadeleri samimi değildir, geçmişte diğer cemaat üyelerine veya dindar insanlara karşı yaptıkları katliamları ört-bas etmeye, kamuoyunda oluşan olumsuz imajı silmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

Örgütün gayri-müslimleri hedef aldığı sadece iki eylem gerçekleştirdiği görülmektedir. Bunlardan birincisi 1992 yılında Neve Şalom Sinagogu’na yapılan bombalama eylemidir. Bu eylemin amacı Lübnan Hizbullahi liderinin İsrail saldırısı sonucunda öldürülmesine tepki vermektir. Türkiye’deki Museviliğin önemli ibadethanelerinden birine eylem yapılmış böylece İsrail’e mesaj verilmiştir. Hizbullah-İlim terör örgütünün Lübnan Hizbullahi ile herhangi bir bağı olmamasına rağmen bu eylemi niçin yaptığı konusu aynı amaç için mücadele ettikleri örgüte destek vermek ve küresel düşman olan İsrail ve Amerika’ya mesaj verme isteği olarak düşünülmektedir. Diğer ise, yezidi dini mensubu köy muhtarlığı yapan Kürt kökenli şahsa yapılan eylemdir. Örgütün bu şahsı PKK mensubu olduğu için öldürdüğü görülmektedir.

Örgütün ses getiren eylemlerinden biri ise toplumda İslami-feminist yazar olarak bilinen Konca Kuriş’i Mersin’deki evinden kaçırarak Konya ilinde sorgulayıp infaz ettikleri eylemdir. Örgütün bu eylemi “İslami değerlere zarar veren bir şahıs” olarak gördükleri şahsı cezalandırmak bu eylemle İslamiyet’e sahip çıktığı konusunda topluma, sempatizanlarına mesaj vermek ve bu sayede eleman kazanmak amacıyla gerçekleştirmiştir.

Örgütün yaptığı tespit edilebilen eylemlerden 2 kaçırma eylemini işadamlarına karşı yaptığı görülmektedir. Daha önce de bahsettiğimiz üzere örgüt adam kaçırma

²⁶⁵ Hizbullah Terör Örgütü Manifestosu, ss. 7.

eylemlerini fidye amaçlı da yapmıştır. Eylem sonuçlarına ulaşamamış olmasına rağmen örgütün şahısları fidye amaçlı kaçırmış olacağı düşünülmektedir.

Örgütün dikkat çeken bir diğer eylemi ise emniyet güçlerine karşı yaptığı eylemlerdir. Örgütün polise iki eylem yaptığı görülmektedir. Bölgede PKK'nı tersine örgüt devletle çatışmaya girmek istememiştir. Bunun sebebi ise lider kadronun henüz vaktinin gelmediği düşüncesidir. Eylemlerin yapılış tarihleri ise dikkat çekicidir. 2001 yılında yapılan iki eylemin ortak özelliği, 17 Ocak 2000'den sonra yani örgüt lideri Hüseyin Velioğlu'nun ölü ele geçirildiği operasyondan sonra yapılmasıdır. İlk eylem 24 Ocak tarihinde liderlerinin ölümünün 1. yılında Diyarbakır İl Emniyet Müdürü Gaffar Okkan ve korumalarına karşı intikam amaçlı yapılan eylemdir. Örgütün bu eylemi incelendiğinde profesyonelce hazırlanmış bir eylem olduğu görülmektedir. Eylem sonucunda maalesef 6 polisimiz şehit olmuş 2 polisimiz ise yaralanmıştır. Örgütün ikinci eylemi ise İstanbul Küçükçekmece'de daha önce bir olayda kullanılan silahla sivil polis ekibine yapması dikkat çekicidir. Bu eylemde de maalesef 2 polisimiz şehit 1 polisimiz ise yaralanmıştır. Aracın sivil araç olması örgütün istihbari olarak konuya çalıştığını, rastgele seçilmiş bir hedef olmadığını göstermektedir. Dikkat çeken diğer bir husus ise örgütün eylemlerde genellikle iz bırakmamayı tercih ettiğidir, bunun içinde kullandıkları tabancalarda tahribat yaptığı bilinmektedir. Ancak bu eylem de örgütün mesaj vermek için daha önce bir olayda kullanılan silahı tercih etmesi örgütün her iki eylemde de Hüseyin Velioğlu'nun intikamını almak istediğini, medyada çıkan örgütün dağılma sürecine girdiği haberinin aksine hala örgütün devam ettiği mesajını vermeyi amaçlandığı görülmektedir.

Son olarak ise mağdur kimliğinin tespit edilemediği 46 eylem ise tabloda “diğer” olarak belirtilmiştir.

Mağdurun cinsiyetine göre eylem sayısı incelendiğinde örgütün yaptığı 248 eylemin yani toplam eylemin % 96,9'unun hedefinde erkek mağdurların olduğu görülmektedir. Bayanların ise 9 eylemin, yani toplam eylemin % 3,1'inde mağdur olduğu görülmektedir. Örgütün bayanlara karşı yaptıkları eylemler incelendiğinde örgütün genellikle “ahlaksızlıkla” suçladıkları bayanlara eylem yaptığı görülmektedir. Eylemlerin biri örgüt tarafından PKK'lı olduğu tespit edilen bir

bayana yapılırken bir diğeri ise örgütün “ajan” olarak tespit ettiği bir bayana karşı yapılmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Tarihin her safhasında, mevcut devlet düzenlerinin toplumun her kesiminin isteklerine aynı ölçüde cevap veremediği, devletin yönetiminden memnun olmayan kişi veya grupların mevcut devlet düzenini değiştirmek maksadıyla isyan ettikleri, ayaklanmalar çıkartıldığı bilinmektedir. Geçmişte isyan, ayaklanma olarak nitelenen ve masum kişi veya kişileri hedef alan bu faaliyetler günümüzde ise ‘terör’ veya ‘terörizm’ olarak nitelendirilmektedir. Terör, terörizm kavramlarını tanımlama çabaları devletler, akademisyenler, sivil toplum örgütleri tarafından devam etmekle birlikte bu kavramlara bakan tarafın görüşünü yansıtmaması sebebiyle tıpkı geçmişte olduğu gibi, kimine göre ‘bağımsızlık mücadelesi, özgürlük hareketi’ olarak görülen faaliyetler diğer tarafa göre ‘terörist’ faaliyetler olarak görülmekte bu da uluslar arası sistemde teröre karşı topyekûn bir mücadeleye engel olmakta özellikle terör, uluslar arası arenada siyaset malzemesi olarak kullanılmaktadır. Günümüzde dünyanın değişik bölgelerinde faaliyet gösteren, isimleri, politik amaçları ve eylem biçimleri birbirinden farklı yüzlerce terör hareketine ve örgütüne rastlamak mümkündür. Bu sebeple günümüzde terörizm konusu küresel anlamda bir sorun halini almıştır.

11 Eylül 2001’de küresel aktör olan ABD’ye yapılan saldırılar ‘terörizm’ konusu için bir dönüm noktası olmuştur. Afganistan merkezli İslam dinini istismar eden bir örgüt olan El Kaide’nin dünyanın diğer ucundaki ABD’de bu eylemleri gerçekleştirmesi terörün artık küreselleştiğinin bir kanıtı olmuştur. ABD bu saldırıdan sonra terörizmle küresel olarak mücadele vereceğini ifade etmiş, batılı güçler tarafından o güne kadar ortaya konan terör ve terörizm ile ilgili kavramların değişmesine neden olmuş ve literatüre ‘Küresel Terörizm’ kavramının eklenmesine sebebiyet vermiştir.

Dini istismar eden bir terör örgütü olan El Kaidenin ABD’deki yapılan terör saldırılarını sahiplenmesi batıda İslamiyet’in terörün kaynağı olduğu ve tüm Müslümanların terörist oldukları yönünde bir kanat oluşmasına sebep olmuştur. Bunun en önemli sebebi ise dini öğretileri istismar ederek radikalleşen ve

faaliyetlerini bir takım dini referanslarla meşrulaştırmaya çalışan şiddet ve terör gruplarıdır.

Dünyada dini istismar eden terör örgütleri olduğu gibi Türkiye’de de dini istismar eden terör örgütleri varlıklarını devam ettirmektedirler. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında modern bir Türkiye için devrimler yapılırken o dönemde İslami bilgilerin öğretildiği kurum olan ve sayıları 500’e yaklaşan medreselerin kapatılması ile yerine alternatif olarak çeşitli illerde kurulan 29 tane imam-hatip lisesinin 1930-1931 yılına gelindiğinde ise tamamının kapatılması İslami bilgilerin öğretilmesi ve öğrenilmesinde toplumun ihtiyaçlarını karşılayamamıştır. Medreselerin kaldırılmasıyla geleneksel İslam anlayışının toplumda etkisini yitirmesi ve 1960 yıllarından sonra özellikle Mısır ve Pakistan kökenli yazarların tercüme edilen eserleri Türkiye’de radikal İslami hareketlerin oluşmasına sebep olmuştur. Türkiye’de özellikle dini hassasiyeti fazla ama dini bilgisi az olan Müslümanlardan bir kısmı bu düşünce sisteminden etkilenmiştir. 12 Eylül 1980 darbesinden sonra Diyarbakır’da Kitapevleri etrafında toplanan ve yapılan sohbetlerde Mısır ve Pakistan kökenli yazarların yazdığı ve İslami konuların özellikle hadis ve ayetlerin istismar edilmesi ile radikalleşmiş düşünce sistemlerinden etkilenen bu şahıslar Hizbullahi yapılanmaların temellerini atmış, ‘Müslüman Kardeşler’ örgütünün stratejisi ile kitapevi ve ev sohbetleri ile taban kazanma faaliyetlerine başlamış, daha sonra ise İran devriminde yapılan ‘cami faaliyetleri’ taklit edilerek eleman kazanma sürecini hızlandırılmışlardır.

1987 yılına gelindiğinde Hizbullahi hareketin önde gelen iki ismi olan Hüseyin Velioğlu ve Fidan Güngör arasında gelecekte uygulanacak strateji hakkında fikir ayrılığı oluşmuş, Hüseyin Velioğlu artık silahlı eylemlere başlanması gerektiğini düşünürken, Fidan Güngör ise şiddet eylemleri için daha erken olduğunu ileri sürmüştür. Bu fikir ayrılığı zamanla büyüyerek ayrılmaya sebep olmuştur. Hüseyin Velioğlu İlim grubu, Fidan Güngör ise Menzil grubu olarak ayrılmıştır. Hüseyin Velioğlu bölgede tek hâkim güç olma isteği ile 1992-1994 yılları arasında Menzil grubuna yönelik şiddet eylemlerini gerçekleştirmiştir. 1994 yılında Hizbullah-Menzil grubu lideri Fidan Güngör kaçırılıp sorgulanmasına müteakip infaz edilmiştir. Bu tarihten sonra Menzil grubu İlim grubunun hâkim olduğu il ve ilçeleri terk etmek zorunda kalmıştır. Örgütün Menzilcilere karşı yaptığı eylemlere bakıldığında 18’i

silahlı saldırı 1'i bombalama ve 1'i de adam kaçıрма olmak üzere yapılan toplam 20 eylem sonucunda 9 kişi öldürülmüş, 8 kişi ise yaralanmıştır. Bu eylemlerden 3'ünde başarısız olan örgüt, 1 kişiyi ise sorguladıktan sonra serbest bırakmıştır.

Hüseyin Velioğlu'nun aynı bölge ve tabana hitap etmesi sebebiyle hâkimiyet mücadelesine girdiği diğer bir örgüt ise PKK olmuştur. PKK Marksist-Leninist bir ideolojiye sahip olması sebebiyle ve eylem stratejisi olan “zorun rolü” yöntemiyle bölge insanını ve dini yapılanmalarını sindirmeye çalışmıştır. PKK'nın bu baskıları sonucunda bölge insanı için Hizbullah, PKK terör örgütüne bir alternatif oluşturmuştur. Bunun üzerine iki örgüt arasında kavga ile başlayan sürtüşmeler, 1991 yılında PKK'nın Şırnak'ta Hizbullah mensubu bir çifti öldürmesi ile iki örgüt arasında çatışmaların başlamasına sebep olmuştur. 1991-1994 yılları arasında yoğun bir şekilde süren çatışmalar neticesinde Hizbullah terör örgütü faaliyet gösterdiği il ve ilçelerde PKK'nın etkinliğini kırmayı başarmış ve hâkimiyet mücadelesini kazanmıştır. Örgütün PKK'ya karşı yaptığı tespit edilen 130 eylemde, PKK'lı veya sempatzanı olarak tespit ettikleri 126 kişiyi öldürmüş, 105 kişiyi yaralamış, 2 kişiden fidye almış ve 1 iş yerini bombalamıştır.

Örgütün faaliyet gösterdiği bölgede PKK ve Menzil grubuna üstünlük kurduktan sonra 1995 yılı itibariyle eylemlerini kendi militanlarına yönelttiği görülmektedir. Bunun sebebi, örgütün yaptığı eylemler sonucunda güvenlik güçlerinin baskısının artması ile örgütün deşifre olmasının önüne geçmek amacıyla ‘ajan’lıkla suçladıkları elemanlarını sorgulayıp infaz etmişlerdir. Örgütün kendi elemanlarına yönelmesinin diğer bir sebebi ise Hüseyin Velioğlu'nun örgüt mensuplarından mutlak itaat istemesidir. Örgütün faaliyetlerini eleştiren veya emirlere itaat etmeyen militanlarda aynı şekilde infaz edilmekte, bu sayede örgüt içerisinde ki isyan sesleri çıkmadan bastırılmaktadır. Örgütün kendi elemanlarına karşı yaptığı 32 eylemin 18'i adam kaçıрма, 14'i silahlı saldırı eylemidir. Bu eylemler sonucunda örgüt 35 elemanını öldürmüş, 1 elemanını yaralamış sadece ahlaki bozulmaya uğradığını düşündükleri elemanlarını serbest bırakmışlardır.

Örgütün eylem hedefindeki bir diğer husus ise kendilerince “ahlaksız” olarak tabir ettikleri hırsızlık yapan, hayat kadınlığı yapan, alkollü içki satan, bayanlara sarkıntılık yapan, İslam'a küfür ettiğini tespit ettikleri şahıslara karşı yaptıkları eylemlerdir. Bu şahıslara yapılan eylemlerin amacı ise örgütçe “İslami değerlerin

yaşatılması”, buna aykırı davranan şahısların ise “İslami usullere” göre cezalandırılmalarıdır. Bu amaçla yapılan 14 eylem sonucunda 7 kişinin öldürüldüğü, 6 kişinin yaralandığı, ayrıca 1 alkollü içki satan iş yerinin kundaklandığını görmekteyiz.

Örgütün hedefindeki diğer bir kesim ise örgütün faaliyetlerine engel olan şahıslara karşı yaptıkları eylemlerdir. Örgütün hedefindeki bu şahıslara bakıldığında, örgüt hakkında olumsuz konuşan şahıslar, imamlık hizmeti yapan kamu görevlileri, Kürt ve mütedeyyin kimliğiyle tanınan kişiler olduğu görülmektedir. Bu hedeflere yapılan toplam 11 eylem sonucunda 8 kişi öldürülmüş, 2 kişi yaralanmış, 1 araç ise kundaklanmıştır.

Örgüt stratejisi gereği emniyet güçlerine yönelik eylem gerçekleştirilmemiştir. Ancak 17 Ocak 2000 tarihinden sonra örgüt liderinin polis tarafından ölü ele geçirilmesi sebebiyle örgütün misilleme amaçlı emniyet güçlerine yönelik iki eylem yaptığı görülmektedir. Profesyonelce yapılmış bu eylemler sonucunda 8 polis şehit olmuş 3 polis ise yaralanmıştır.

Örgütün 1991-2001 yılları arasında kayıtlara yansıyan toplam 264 tane eylemi bulunmaktadır. Bu eylemler tasnife tabi tutulduğunda 199 eylemin silahlı saldırı eylemi, 49 eylemin adam kaçırma eylemi, 9 eylemin bombalama eylemi, 5 eylemin dövme eylemi, 2 eylemin ise kundaklama eylemi olduğu anlaşılmıştır. Bu eylemler incelendiğinde; adam öldürme ile sonuçlanan 175 eylem sonucunda 233 kişinin hayatını kaybettiği, yaralama ile sonuçlanan 77 eylem sonucunda ise 98 kişinin yaralandığı ayrıca maddi hasarla sonuçlanan 5 eylem, fidye eylemi ile sonuçlanan 2 eylem, kaçırılan şahsın serbest bırakılmasıyla sonuçlanan 13 eylem bulunmaktadır. Bu veriler ışığında örgütün eylem sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, başarı yüzdesinin % 97,3 gibi büyük bir orana sahip olduğu görülmektedir. Bu da örgütün silahlı kanadının yapacağı eylem konusunda iyi eğitildiğini, eylem öncesinde istihbarat çalışmalarının ihtiyacı karşılayacak şekilde yapıldığını, eylemleri yapan ekibin eylemi profesyonelce ve sistemli bir biçimde gerçekleştirdiğini göstermektedir.

Örgütün yaptığı eylemlere zamansal olarak bakıldığında, örgüt şiddet eylemlerine 1991 yılında PKK çatışmaları ile başlamıştır. 1992-1994 yılları

içerisinde örgütün 202 eylemle toplam eylemin %76,5'ini gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Örgütün bu yıllar içerisinde bölgede hâkimiyet mücadelesi verdiği PKK ve Hizbullah-Menzil terör örgütlerine karşı yoğun eylemler yaptığı görülmektedir. Örgütün PKK terör örgütüne yaptığı toplam 127 eylemin 120'sini, Hizbullah-Menzil grubuna yaptığı 20 eylemin 19'unu 1992-1994 yılları içerisinde gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

1995 yılından sonra PKK ve Hizbullah-Menzil terör örgütlerine üstünlük sağlayan örgütün, yaptığı eylem sayılarında bir azalma görülmektedir. Bu tarihle birlikte örgüt, emniyet güçlerince deşifre edilmesini ve örgüt içerisinde itaatsizliği önlemek için ajanlıkla suçladıkları kendi elemanlarına karşı eylemler yaptıkları anlaşılmaktadır. Örgütün kendi elemanlarına karşı yaptıkları toplam 32 eylemin 29'unu 1995 yılından sonra yaptığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bu tarihten sonra örgütün hedefindeki diğer kesim ise faaliyetlerine engel olan şahıslardır. Örgütün bu şahıslara toplam 9 eylem yaptığı 8 eylemin ise 1995 yılından sonra gerçekleştiği görülmektedir.

Örgütün yaptığı eylemlere mekânsal olarak bakıldığında örgütün Türkiye ve Dünya'da terör örgütlerince örnekleri uygulanan kırsalda mücadelenin tersine, İran Devrimi'nde olduğu gibi nüfusun yoğun olduğu şehir merkezlerinde faaliyet göstererek ve halkı organize ederek devrimi gerçekleştirmeyi amaçladıklarını göstermektedir. Örgütün il bazında yaptığı eylemler incelendiğinde ise Batman ve Diyarbakır illerinde yapılan eylemlerin 208 eylemle toplam tespit edilebilen eylemin %87'sini oluşturması dikkat çekicidir. Örgütün bu illerde faaliyet göstermesi ve bu illerde bu kadar çok eylem yapacak tabana ve güce ulaşmasının sebebi Batman ve Diyarbakır illerinde örgütün kuruluşu itibari ile faaliyet göstermesi, bu nedenle de eleman kazanma sürecinde başarılı olmasıdır. Ayrıca bölge insanının PKK terör örgütünün yaptığı baskılar ve dini hassasiyetleri nedeniyle bölgede PKK ile hâkimiyet mücadelesine giren Hizbullah'ı sığınacak güvenli bir liman kabul ettikleri anlaşılmaktadır.

Örgütün Batman ve Diyarbakır dışındaki illerde eylem yapmasının sebebi ise 1990-95 yıllarında silahlı eylemlerin yoğun bir şekilde sürmesiyle, emniyet güçlerince deşifre edileceğinden korkan örgüt 'hicret' olarak adlandırdığı açılımı gerçekleştirmiş böylece deşifre olan, aranan örgüt mensupları Güneydoğu Anadolu

bölgesi dışındaki illere gönderilmiştir. Doğu ve Güneydoğu’da yoğunlaştırılan operasyonlarla pek çok militanın aranır duruma düşmesinin yanı sıra yeni gelir kaynakları elde etme ihtiyacı, taban kazanma gerekliliği ve cemaat aşamasındaki örgütsel faaliyetlerin tüm Türkiye’ye yayılması amacı da bu illere açılımı zorunlu kılmıştır.

Örgütün 2003 yılı itibariyle strateji değişikliğine gittiği, legal alanda faaliyetler yürüterek tekrar eski gücüne kavuşmak için taban kazanma çabaları içerisinde olduğu bilinmektedir. Bununla amacın geçmişte yaptığı vahşetin izlerini silmek, kendisini sözde “cemaat” olarak göstererek, topluma sevimli gözükme ve böylece 2000 yılı sonrası emniyet güçleri tarafından yapılan operasyonlarla kaybettiği gücünü ve tabanını tekrar kazanmayı hedeflemektedir. Örgütün yeni dönemdeki strateji değişikliği ile daha önceden uyguladığı metot olan “doğrudan tebliğ” yerine cemaatleri taklit ederek “dolaylı tebliğ” yöntemini kullandığı, bu amaçla da 2003 yılından itibaren gazete, dergi, poliklinik, dernek, vakıf, dersane, internet siteleri, öğrenci yurtları kurduğu bilinmektedir.

Örgütün deşifre edilme sürecinde, emniyet güçlerinin sıkı takibi nedeniyle cami faaliyetlerinden uzak kalmak zorunda kalan örgüt, legal alana kayarak dernek faaliyetleriyle insanlara ulaşmayı ve bu şekilde eleman kazanmayı hedeflemektedir. Derneklerin illegal alanda faaliyet göstermeleri ve kapatılma tehlikesi içerisinde olması sebebiyle birçok şehirde farklı isimlerle dernekler açılmaktadır. Bu derneklerin faaliyet gösterdiği şehirlere bakıldığında ise örgütün önceki döneminde faaliyet gösterdiği illerin yanı sıra Ağrı, Bingöl, Bursa, İzmir, Siirt, Van gibi illerde de faaliyetlere başladığı görülmektedir. Dernek faaliyetlerinde dikkat çeken bir diğer husus ise çeşitli komisyonlar adı altında Türk hukuk sisteminin görev alanına giren konularda, başvuran insanların sorunlarını çözme gayretinde olan örgütün, kendi düşünce sistemlerince İslami usullerle yönetilmeyen devletin hukuk sistemine bir alternatif üretmeye çalıştığı, devleti yok saydığı ve hayallerindeki halk devrimi sonrasında uygulamaya konulacak sisteme benzer bir sistemle insanlara mesaj vermeye çalıştığı değerlendirilmektedir.

Örgütün yeni dönemindeki strateji değişikliklerinden bir diğeri ise, daha önce örgüt tarafından kullanılmamış olan iletişim araçlarının kullanılmasıdır. İletişim

araçlarının kullanımı ile örgüt herkese ulaşabilmeyi ve bu sayede tabanını genişletmeyi amaçlamaktadır. Bu strateji kapsamında örgütün yeni dönemde internet sitelerinin olduğu, gazete, dergi gibi yayınlar çıkardığı, radyo ve haber ajansına sahip olduğu görülmektedir.

Örgüt, propaganda faaliyetlerinde “İslami” kimliğiyle birlikte hitap ettiği kesimin etnik yapısı olan “Kürt” kimliğini de ön planda tutmaktadır. Örgütün yaptığı miting ve organizasyonlarda, propaganda amaçlı basılan her türlü yayında kullanılan dilin Kürtçe olmasına ve Kürt milliyetçiliğine vurgu yapılmasına dikkat edilmektedir.

Örgütün yeni dönemde şiddet eylemleriyle yeniden gündeme gelmek istemediği, bunun için henüz hazır olunmadığı örgütçe değerlendirilmektedir. Son yıllarda Hizbullah ve PKK arasında kavgalar olmasına rağmen, örgütün elemanlarına kesinlikle eylemsel bir cevap verilmemesi konusunda talimatının olduğu bilinmektedir. Örgüt her ne kadar şiddete başvurmasa da örgütün yaptığı toplantı ve mitinglerde düşmana karşı direnmeyi öven ayet ve hadisler kullanılarak örgüt mensuplarını ve sempatizanlarına mücadeleye hazır olun mesajı verilmektedir.

Yeni dönemde örgütün yurtdışı yapılanması önem kazanmıştır. 2000 yılında İstanbul’da yapılan operasyondan sonra örgüt arşivinin ele geçirilmesi ile örgüte Türkiye genelinde operasyonların artırılması ile Avrupa ülkelerine kaçan üst düzey örgüt mensupları, yurt dışı yapılanmasını güçlendirmiş ve faaliyetlerini artırmıştır. Örgüt, Türkiye vatandaşlarının yoğun olarak bulunduğu Almanya, Hollanda, Fransa, Avusturya ve İsviçre gibi ülkelerde faaliyet göstermekte, Türkiye’deki faaliyetleri için finansman sağlamaktadır.

Örgütün silahlarını bırakmamış olması da yeni dönem için samimi olmadığını göstermektedir. Örgüt silahları bırakmadığı ve geçmişiyile yüzleşmek yerine yaptıklarını gerekçelendirme çabasına girdiği sürece samimi olmadıkları kamuoyu nezdinde aşikârdır.

Bu değerlendirmeler ışığında ortaya konulabilecek çözüm önerilerinden bazıları aşağıda belirtilmeye çalışılmıştır.

Emniyet güçlerince yapılan operasyonlar neticesinde yurt dışına kaçan örgütün lideri ve birçok üst düzey yöneticisi, örgütü yurt dışında yönetmekte ve

örgütün Türkiye'deki faaliyetleri için finansman sağlamaktadır. Bu nedenle örgütün finansmanın ve örgüt yöneticilerinin faaliyetlerinin engellenmesi için örgütün faaliyet gösterdiği ülkelerle işbirliği ve koordinasyon sağlanarak örgütle uluslararası mücadele sağlanmalıdır.

Örgütün finansmanının yurtiçinde de engellenmesi önem arz eden diğer bir konudur. Emniyet güçleri örgütün bu tür illegal faaliyetleri ile mutlak surette mücadele etmeli ve dini istismar eden örgütün bu faaliyetleri hakkında toplum bilgilendirilmeli ve bilinçlendirilmelidir.

Örgütün Dernekler kurmak suretiyle legal alana kayarak eleman kazanma ve taban oluşturma gayreti içerisinde olduğu bilinmektedir. Emniyet güçlerinin bu derneklerin faaliyetlerini takip etmeleri ve illegal faaliyetlerinin tespit edilmesi durumunda gerekli hukuki süreci başlatarak gerekli işlemlerin tesis edilmesi yanında, toplumun bu derneklerin faaliyetleri konusunda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Örgütün dini içerikli mitingler, protesto yürüyüşleri yaptığı bilinmektedir. Samimi duygularla bu mitinglere ve yürüyüşlere katılan halkın, bu organizasyonu gerçekleştirenin legal dernekleri kullananın Hizbullah terör örgütü olduğu konusunda bilgilendirilmesi ve böylece katılımın mümkün olduğunca azaltılması sağlanmalıdır.

Örgüt sosyal yardım faaliyetleri düzenleyerek halka kendini şirin göstermeye geçmişte çizdikleri Hizbulvahşet imajını ortadan kaldırmaya çalışmakta, yaptığı yardımlarla taban kazanmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle devletin ilgili birimlerinin her konuda ihtiyaç sahiplerine yönelik sosyal yardım kampanyalarını organize etmesi sağlanmalıdır.

Örgütün silahlı kanat militanları ile yapılan araştırmalarda görüldüğü üzere; militanların dini hassasiyeti fazla ama dini bilgisinin az olduğunu dolayısıyla dini duygularının istismar edilmeye açık olduğunu belirtmiştik. Dini istismar eden terör örgütlerinin ayet ve hadisleri istismar ederek sempatizanlarını radikalleşme sürecine girdirdikleri bilinmektedir. Bu nedenle örgüt tarafından istismar edilen ayet ve hadislerin Diyanet İşleri Başkanlığınca dinin ruhuna ve özüne uygun şekilde bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir. Özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine görevlendirilecek din görevlilerinin bu konularda

eğitilmesi, bilinçlendirilmesi ve halka bu konularla ilgili bilgi aktarması konusu önem arz etmektedir. Özellikle örgütün taban kazanma faaliyetlerinin yoğun olduğu ve geçmişte birçok eylem yaptığı Diyarbakır ve Batman gibi illerde bu tarz projelerin pratiğe geçmesi örgütün eleman kazanma sürecini zorlaştıracakđı aşıkârdır.

Cezaevinden çıkan örgüt mensuplarının örgüte geri döndükleri bilinmektedir. Bu nedenle dini hassasiyeti fazla ama dini bilgisi az olan, kandırılmış, dini duyguları istismar edilmiş cezaevlerinde ki örgüt mensuplarının dini hassasiyetleri göz önüne alınarak örgütün istismar ettiği konularda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca örgüt mensuplarının cezasını tamamladıktan sonra topluma kazandırılması ve tekrar örgüte mecbur kalmaması için tutukluluk sürecinde meslek edindirilmelidir. Cezasını tamamladıktan sonra ise örgütün faaliyet göstermediği yerleşim merkezlerinde iş istihdamı sağlanarak tekrar örgüte dönmemesi konusunda fırsat oluşturulmalı ve bu konuda teşvik edilmelidir. Cezaevlerinden çıkan şahısların artık kaybedecek bir şeylerinin kalmadığı değerlendirildiğinde, bu şahısların topluma kazandırılmadığı takdirde örgüte tekrar kazandırılmış olacaklardır. Örgüte dönenlerin ise şiddet eylemleri içerisinde yer almaları kaçınılmazdır.

Örgütün yayın organları incelendiğinde bölgede faaliyet gösteren diğer cemaat üyelerine yapılan eylemleri kendilerinin yapmadığını, derin devlet tarafından yapılarak Hizbullah yapmış gibi gösterildiği propagandası yapılmaktadır. Bu nedenle örgütün gerçek yüzünün ortaya çıkarılması ve eylemlerin sorumlusunun Hizbullah terör örgütü olduğu konusunda kamuoyunda ortak kanaat oluşturulması sağlanmalıdır. Böylece örgütün samimi olmadığı ve dini hassasiyeti olan insanların bu duygularını istismar ettikleri ortaya çıkacaktır. Ayrıca bu durum örgütün taban kazanma sürecini de olumsuz etkileyecektir.

Örgüt strateji gereği şiddet eylemlerinden uzak durmakta ve bu süreçte tekrar taban kazanma faaliyetlerine ağırlık vermektir. Ancak örgütün düzenlediği miting ve toplantılarda düşmanla mücadeleyi öven hadis ve ayetleri kullandığı ve örgütün silahlarını teslim etmediği bilinmektedir. Dolayısıyla örgütün silahlı mücadeleye hazır olduğuna inandıklarında, geçmişte (1991-2001) olduğu gibi hedeflerindeki yönetim şekli için silah kullanmaktan çekinmeyecekleri aşıkârdır. Bu nedenle emniyet güçlerinin dikkatli ve tedbirli olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktay, Yasin, (2004), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: İslamcılık*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Akyol, Fuat, (2000), “*Hangi Hizbullah*”, 22.01.2000 tarihli Aksiyon Dergisi, S.268, ss. 54.
- Alkan, Necati, (2002), *Gençlik ve Terörizm*, Ankara: TEMUH Yayınları.
- Alkan, Necati, (2009), “Türkiye’nin Terörizmle Mücadele Deneyimi”, İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kitaya, Terörle Mücadele*, Ankara:Usak Yayınları.
- Altuğ, Yılmaz, (1992) *Terörizm Dünü, Bugünü ve Yarını*, Ankara: İçişleri Bakanlığı Yayınları.
- Arıboğan, Deniz Ülke,(2003), *Tarihin Sonundan Barışın Sonuna Terörizmi Anlamak ve Anlamlandırmak*, Ankara: Timaş Yayınları.
- Ataman, Muhittin, (2004), “Kuzey İrlanda: Bir Etnik ve Dini Milliyetçilik Sorunu”, Kemal İnat v.d. (Der.), *Dünya Çatışma Bölgeleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Avcı, Gültekin, (2008), *Entrikalar Ağında Kürt Buhranı, Öcalan-PKK-Hizbullah-Devlet-ABD*, İstanbul: Metropol Yayınları.
- Bagasi, İ.,(2004), “Kendi Dilinden Hizbullah”, http://www.huseynisevda.biz/viewpage.php?page_id=33, (Erişim Tarihi 22.02.2012).
- Bal, İhsan, (2006), *Terörizm*, Ankara: USAK Yayınevi.
- Başbüyük, Oğuzhan, (2008), *Social (Dis)organization and Terror Related Crimes in Turkey*, University of North Texas, Dissertation Prepared for the Degree of PHD.
- Belgenet, (2009), “Öcalan Davası”, <http://www.belgenet.com/dava/durusma02.html> (Erişim Tarihi 23.04.2012).
- Bilim Araştırma Vakfı, (2012), “Aydınlık Yol’un Kanlı Bilançosu”, http://www.bilimarastirmavakfi.org/Dinler_teroru_lanetler/Dinler_teroru_lanetler02.html (Erişim Tarihi 22.04.2012).
- Böke, Kaan, (2009), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bulut, Faik ve Mehmet FARAÇ,(1999), *Kod Adı: Hizbullah*, İstanbul: Ozan Yayıncılık.

Bulut, Faik, (2005), *İslamcı Örgütler*, İstanbul: Güniz Yayınları.

Büyük Lauresse Sözlük ve Ansiklopedisi, İstanbul: Milliyet Yayıncılık, C.22.

Cinoğlu, Hüseyin (2008), *An Analysis of Established Terrorist Identity in Political And Military Wings of Turkish Hizballah*, North Texas University, Dissertation Prepared for the Degree of PHD.

Cinoğlu, Hüseyin ve Özeren, Süleyman (2009), “ABD’nin Yeni Terörle Mücadele Konsepti: Savaş Yerine Uyumlu İşbirliği mi?”, İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara: Usak Yayınları.

Çakır, Ruşen, (2009), *Ayet ve Slogan*, İstanbul: Metis Yayınları.

Çakır, Ruşen, (2012), “Hizbullah yolunu arıyor”,
<http://haber.gazetevatan.com/hizbullah-yolunu-ariyor/454066/4/Haber>.
(Erişim Tarihi: 30.07.2012).

Çalışlar, Oral, (2009), “En çok Şehit Şırnaktan”,
<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalYazar&ArticleID=953006&Yazar=ORAL%20%C7ALI%DELAR&Date=05.09.2009&CategoryID=98> (Erişim Tarihi 23.04.2012).

Çaştın, M. Hakkı, (2008), *Uluslararası Terörizm*, Ankara: Nobel Yayınevi.

Çiçek, Hikmet,(2000) *Hangi Hizbullah*, İstanbul: Kaynak Yayınları.

Çitlioğlu, Ercan, (2001), *Tahran Ankara Hattında Hizbullah*, Ankara: Ümit Yayıncılık.

Demir, Oguzhan Omer, Basibuyuk, Oguzhan ve Karakus, Onder (2011), “Social Environment, Individual Characteristics, Religion, and Radicalization: The Case of Turkish Hizbullah,” Bal, İhsan, Suleyman Ozeren, Mehmet Alper Sozer (Der.), *Multi-Faceted Approach to Radicalization in Terrorist Organizations*, IOS Press.

Demirel, Emin, (2002), *Terör*, İstanbul: IQ Yayıncılık.

Dinleyici, Ezgi Çiler, (2004), “Kolombiya: Uyuşturucu ve İç Savaş Arasında”, Kemal İnât v.d. (Der.), *Dünya Çatışma Bölgeleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Diyanet İşleri Başkanlığı, (2012) , “Cihâd”,
<http://www.diyanet.gov.tr/turkish/dy/DiniBilgilerDetay.aspx?ID=351> (Erişim Tarihi 29.01.2012).

Diyanet İşleri Başkanlığı, (2012), “Şeriat”,
www.diyanet.gov.tr/turkish/dy/DiniBilgilerDetay.aspx?ID=1268 (Erişim Tarihi 29.01.2012).

Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianame.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcılığınca 2000/143 hazırlık sayılı, 24.05.2000 tarihli Hizbullah İddianamesi.

El Benna, Hasan, (1969), *Kongre Risalesi*, (Çev. Akif Nuri KARCIOĞLU), İstanbul: Dava Yayınları.

Emniyet Genel Müdürlüğü İ.D.B. (1996) *Hizbullah Örgütleri İlim-Menzil*, Ankara: EGM İDB Yayınları.

Emniyet Genel Müdürlüğü TEMÜH Daire Başkanlığı, *Terörle Mücadele ve İstihbarat Kurs Notları*, hizmete özel sayısı.

Emniyet Genel Müdürlüğü TEMÜH Dairesi Başkanlığı, (2001), *Hizbullah Terör Örgütü*, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü TEMÜH Dairesi Başkanlığı Yayınları.

Erdost, Muzaffer İlhan, (2012), Laiklik, Dinin Siyasallaşması ve Şiddet, Türkiye İnsan Hakları Kurumu internet sayfası, http://www.tihak.org/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=1, (Erişim Tarihi: 07.03.2012).

Ersoy, Hamit, (27-27-28 Mart 2000), “*Ulusal Çıkar Aracı Olarak Uluslararası Politikada Terörizm*” I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, ss.997.

Esposito John L., (2002), *İslam Tehdidi Efsanesi*, (Çev. Ömer Baldık, Talip Küçükcan, Prof. Dr. Ali Köse), Ufuk Kitapları.

Esposito, John L., (2003), *Kutsal Olmayan Savaş İslamcı Terör*, (Çev. Nuray Yılmaz- Ertan Yılmaz), Oğlak Bilimsel Yayıncılık.

Faraç, Mehmet, (2001), “Camilerde Örgütlenme Sürüyor”, <http://www.mehmetfarac.com/belgeb.asp?select=159>, (Erişim Tarihi: 06.03.2012).

Faraç, Mehmet, (2002) *Hizbullah'ın Kanlı Yolculuğu*, İstanbul: Güniz Yayıncılık.

Faraç, Mehmet, *Camilerde Örgütlenmeler Sürüyor, (2011)* <http://www.mehmetfarac.com/belgeb.asp?select=159>, (Erişim Tarihi: 06.03.2012).

Göksu, Göksel, (2011), “Gonca Kuriş Neden Öldürüldü”, <http://www.cnnturk.com/2011/yasam/diger/01/20/gonca.kuris.neden.olduruld u/603876.0/index.html> (20.01.2011, 10:26:40) (Erişim Tarihi: 28.03.2012).

Göksu, Göksel, (2011), “Hizbullah Kendine Siyasi Arenada Yer Arıyor” <http://www.cnnturk.com/2011/yasam/diger/01/17/hizbullah.kendine.siyasi.aren a>

nada.yer.ariyor/603459.0/index.html (20.01.2011, 10:26:40) (Erişim Tarihi: 28.03.2012).

Göksu, Göksel, (2011), “Hizbullah Varlığını Nasıl Yürütüyor?”
<http://www.cnnturk.com/2011/yasam/diger/01/19/hizbullah.varligini.nasil.yurutuyor/603749.0/index.html> (Erişim Tarihi: 28.03.2012).

Gürbüz, Beyhan, (2008), “*Dini Motifli ve Uluslar arası Bir terör Örgütü Olarak El Kaide*”, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Güzel, Cemal, (2002), *Silinen Yüzler Karşısında Terör*, Ankara: Ayraç Yayınevi.

Hizbullah Terör Örgütünün Manifestosu,
huseynisevda.biz/downloads.php?cat_id=1&file_id=4, (Erişim tarihi 20.02.2012)

Hocaoğlu, Abdullah, (2012), Dünü ve Bugünüyle 17 Ocak Süreci <http://huseynisevda.com>, (Erişim Tarihi: 03.01.2012).

Karaağaçlı, Abbas, (2009) “Sri Lanka ve Tamil Kaplanları”, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi
http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=1805:-sri-lanka-ve-tamil-kaplanlar-&catid=177:analizler-hindistan (Erişim Tarihi 20.04.2012).

Karamatullah, P. Gori, (27-27-28 Mart 2000), *Terörizm ve İnsan Hakları-Nerede Çizgi Çekelim*; I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, ss.194.

Karasar, Niyazi, (2005), Bilimsel Araştırma Yöntemi (15. baskı) Ankara: Nobel Yay. Dağ.

Karlsson, Ingmar, (2005), *Din, Terör ve Hoşgörü* (Çev. Turhan Kayaoğlu), İstanbul: Homer Kitabevi.

Kayaoğlu Mustafa ve Başbüyük, Oğuzhan, (2009), “Aydınlık Yol”un Karanlık Yüzü: Bölücü Terörle Mücadelede Peru Örneği”, İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara: Usak Yayınları.

Kirman, Mehmet Ali, (2004), *Din Sosyolojisi Terimler Sözlüğü*, İstanbul: Rağbet Yayınları.

Korkmaz, Gürol, (1999), *Terör ve Medya İlişkileri*, Ankara: Egm Basımevi.

Kurubaş, Erol, (2000) *Türkiye’deki Kürt Sorununun Uluslararası Boyutu*, A.Ü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

- Küçükakkaya, Zuhuri, (2003) *Türkiye'de Terör ve Terörün Gelişimi*, Polis Dergisi sayı.34, Ankara, ss. 23.
- Mango, Andrew, (2005) *Türkiye'nin Terörle Savaşı*, (Çev. O. Azizoglu), İstanbul: Doğan Kitap.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2012), "İmam Hatip Liselerinin Tarihçesi", <http://okulweb.meb.gov.tr/61/05/373271/imam%20hatiplerin%20tarihi.html> (Erişim Tarihi 14.04.2012).
- Mozaffari, Mehdi (2007), "What is islamism? History and Definition of a Concept", Totalitarian Movements and Political Religions.
- Mütercimler, Erol, (2000), *21.Yüzyıl ve Türkiye*, İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- Özdağ, Ümit, (2007), *Türk Ordusu'nun PKK Operasyonları*, İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Özdaş, Oğuz, (2010), "Tamil Kaplanları ve Terörle Mücadelenin Zaferi", <http://www.turksam.org.tr/yazdir1929.html> (Erişim Tarihi 20.04.2012).
- Özeren, Süleyman ve Sever, Murat, (2011), *Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, Ankara: Karınca Yayınları.
- Özeren, Süleyman, Sözer, M.Alper ve Demirci, Süleyman, (2010), "Terör Örgütlerinde Militan Kimlik Profili: Türkiye'de Hizbullah Örneği", Murat Sever, Hüseyin Cinoğlu, Oğuzhan Başbüyük (Der.), *Terörün Sosyal Psikolojisi*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Özeren, Süleyman, (2004) "Turkish Hizbullah: A Case Study of Radical Terrorism", <http://www.turkishweekly.net/article/28/turkish-hizbullah-a-case-study-of-radical-terrorism.html>, (Erisim Tarihi: 06.03.2012)
- Öztürk, Ümit, (2004), "Bask Bölgesi: İspanya'da Ayrılıkçılık Sorunu", Kemal İnât v.d. (Der.), *Dünya Çatışma Bölgeleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM, (2008), *Dini İstismar Eden Terör Örgütleri ile Mücadelede Önleme Stratejileri Çalıştay Değerlendirme Raporu I.*
- Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM,(2009), *Dini İstismar Eden Terör Örgütleri ile Mücadelede Önleme Stratejileri Çalıştay Değerlendirme Raporu II.*
- Qassam, Naem, *Hizbullah Bir Hareketin Anlatılmamış Öyküsü*, (2006), (Çev. Huharrem Tan), İstanbul: Kesit Yayınları.
- Rengin, Gün, (2002), *11 Eylül Sonrasında Başat Tehdidinin Yeni Adı: Uluslar arası Terörizm Olgusu*, Stratejik Analiz, ss.113-119.
- Robert Fisk, (2001), "Usame Bin Ladin Terörün Babası mı?", Metin Sever ve Ebru Kılıç (Der.), *Düşmanını Arayan Savaş*, İstanbul: Everest Yayınları.

- Rustemova, Saadat, (2006), “*Küresel Terörizm*”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Sevinç,Berrin, (2012), “Araştırma Yöntemleri”,
<http://www.slideshare.net/sevincberrin/aratrmayontemleriunalaydersnotlari-11919423> (Erişim Tarihi 10.04.2012).
- Shepard, William E, (1987), *Islam and Ideology: Towards a Typology*, International Journal of Middle East.
- Sozer, M.Alper and Sever, Murat, (2011), “Violent Extremism in Terrorist Organizations: The Case of Turkish Hizbullah”, İhsan Bal, Suleyman Ozeren, and Mehmet Alper Sozer (Der.), *Multi-Faceted Approach to Radicalization in Terrorist Organizations*,IOS Press.
- Sözer M.Alper ve Elmas M.Salih, (2009), “Terörle Mücadele Farklı Bir Yaklaşım: Japonya Örneği”, İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara: Usak Yayınları.
- Sözer, M.Alper ve Eski, Uğur, (2011), “Dünden Bugüne Hizbullah”, Süleyman Özeren ve Murat Sever(Der.) (2011), *Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, Ankara: Karınca Yayınları.
- Şimşek, Yılmaz, (2009), *İspanya’nın Terörle Mücadelesinde ETA Örneği*, İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Der.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya, Terörle Mücadele*, Ankara: Usak Yayınları.
- T.C Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, (2012),
<http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/ayintarihi/1993/mayis1993.htm>
(Erişim Tarihi 23.04.2012).
- Tanilli, Server, (1990), *Dünyayı Değiştiren On Yıl: Fransız Devrimi Üstüne (1789-1799)*, Ankara: Say Yayınları.
- Taslaman, Caner ve Kapitan, Tomis, (2007),*Terör’ün ve Cihad’ın Retoriği*, İstanbul: İstanbul Yayınevi.
- Taşgetiren, Ahmet, (2012), “Hizbullah Yeniden”,
<http://gundem.bugun.com.tr/hizbullah-yeniden-194027-makalesi.aspx>,
(Erişim Tarihi: 30.07.2012)
- Türkoğlu, Mehmet Emin,(2006) *Türkiye’de ki Dini Motifli Terörün Arka Planındaki Nedenler*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
- Türköne, Mümtaz'er, (2003), *Siyasi İdeoloji Olarak İslamcılığın Doğuşu*, Ankara: Lotus Yayınları.
- U.S. Department of State, Office of the Coordinator for Counterterrorism, *Patterns of Global Terrorism*, U.S. Department of State, W.D.C., April,1994.

- Uslu, Emrullah and Cagaptay, Soner, (2005), *Hizballah in Turkey Revives - Al-Qaeda's Bridge between Europe and Iraq?*
<http://www.ict.org.il/apage/5224.php> (Erişim Tarihi 29.07.2012).
- Uslu, Emrullah,(2007) “*From Local Hizbollah to Global Terror: Militant Islam in Turkey*”, Middle East Policy, Vol. XIV, NO. 1, Spring 2007, ss.128.
- Uyar, Tulga (2008),*Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, Ankara: Adalet Yayıncılık.
- Wikipedia, (2012), “Aum şinrikyo”
http://tr.wikipedia.org/wiki/Aum_%C5%9Einrikyo (Erişim Tarihi 20.04.2012).
- Wikipedia, (2012), “Devrimci sol”, http://tr.wikipedia.org/wiki/Devrimci_Sol (Erişim Tarihi 23.04.2012).
- Wikipedia, (2012), “Irish Republican Army”,
http://en.wikipedia.org/wiki/Irish_Republican_Army (Erişim Tarihi 21.04.2012).
- Wikipedia, (2012), “Kanlı Cuma (1972)”,
[http://tr.wikipedia.org/wiki/Kanl%C4%B1_Cuma_\(1972\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Kanl%C4%B1_Cuma_(1972)) (Erişim Tarihi 21.04.2012).
- Wikipedia, (2012), “PKK”, <http://tr.wikipedia.org/wiki/PKK> (Erişim Tarihi 23.04.2012).
- Wikipedia, (2012), “Revolutionary Armed Forces of Colombia”,
http://en.wikipedia.org/wiki/Revolutionary_Armed_Forces_of_Colombia (Erişim Tarihi 21.04.2012).
- Yılmaz, şimşek,(2009), “İspanya Terör Örgütü ETA’nın Profil Analizi”,
<http://www.usakgundem.com/ders-notu/7/%C4%B0spanyol-ter%C3%B6r-%C3%B6rg%C3%BCt%C3%BC-eta%E2%80%99n%C4%B1n-profil-analizi.html> (Erişim Tarihi 21.04.2012).
- Yurtseven, Ömer Alper, (2006), “*Türkiye’de Faaliyet Gösteren Dini Bir Terör Örgütü Olarak Hizbullah*”, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gebze.
- Zuhayli, Vehbe, (1996), *İslam Hukukunda Savaş*, (Çev. İsmail Bayer), Erzurum: İhtar Yayıncılık.

EKLER

ÖRGÜTÜN EYLEM KRONOLOJİSİ

1 NUMARALI EYLEM

01.03.1992 tarihinde İstanbul ili Beyoğlu ilçesinde bulunan Neve Şalom Sinagogu'na 2 adet el bombası atılması, 1 kişinin yaralanması eylemi*

2 NUMARALI EYLEM

29.12.1999 tarihinde İstanbul'dan kaçırılan İ.Y.'nin boğularak öldürülmesi eylemi

3 NUMARALI EYLEM

24.01.2001 tarihinde Diyarbakır İl Emniyet Müdürü Gaffar Okkan ve 5 polis memurunun şehit edilmesi ve 2 polis memurunun yaralanması eylemi

4 NUMARALI EYLEM

13.02.1994 günü Batman merkezde R. M. ve G.U. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu öldürülmesi eylemi

5 NUMARALI EYLEM

01.11.1992 tarihinde, Batman merkezde T.B. isimli şahsın öldürülmesi eylemi

6 NUMARALI EYLEM

25.01.1993 günü Diyarbakır merkezde M.A., H.A. ve İ.A. isimli şahısların öldürülmesi, Ü.A. isimli şahsın yaralanması eylemi

7 NUMARALI EYLEM

24.04.1998 günü Batman ili, Gercüş ilçesi merkezinde bulunan camii imamı olan N.M'nun kaçırılıp sorgulanması ve öldürülmesi eylemi

* Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 2009/727 Karar Numaralı İddianame'den seçilen şiddet eylemlerinden oluşmaktadır. Kronoloji iddianamedeki sıralamaya göre yapılmıştır.

8 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde PKK terör örgütü mensubu olduğu gerekçesiyle Servet kod Mecid isimli şahsın hapsedilip sorgulanması eylemi,

9 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde örgüt adına fidye almak amacıyla F.T. ve H.T. isimli iki kardeşin kaçırılıp hapsedilmesi eylemi.

10 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde açık kimliği tespit edilemeyen Zerdeşt kod adlı PKK terör örgütü mensubu bir şahsın işkence ile sorgulanması eylemi

11 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Mardin ili açık kimliği tespit edilemeyen Patnos'lu Nazım... isimli şahsın Midyat-Gercüş karayolu üzerinde gezinirken şüphe üzerine Hizbullah İlim örgütü mensuplarınca yakalanıp, getirildiğı Melle Şerif isimli örgüt üyesi şahsın Batman ili Gercüş ilçesindeki ahırında bulunan sığınakta hapsedilip sorgulanması eylemi,

12 NUMARALI EYLEM

1994 yılı içerisinde açık kimlikleri tespit edilemeyen 12 erkek şahsın PKK'lı oldukları gerekçesiyle öldürölmesi eylemi,

13 NUMARALI EYLEM

1994 yılı içerisinde açık kimliği tespit edilemeyen PKK terör örgütüne mensup erkek bir şahsın sorgulanıp öldürölmesi eylemi,

14 NUMARALI EYLEM

1994 yılı içerisinde PKK terör örgütüne üye oldukları iddiası ile açık kimlikleri tespit edilemeyen 10 erkek şahsın hapsedilip sorgulanması eylemi,

15 NUMARALI EYLEM

1994 yılı içerisinde PKK örgütüne mensup Nuhat kod, Menzil grubuna mensup Melle Behçet ile ajan olduğu iddia edilen Hüseyin isimli şahsın ve 3 diğer şahsın hapsedilip sorgulanması ve bunlardan PKK terör örgütüne mensup Nuhat kod isimli şahsın öldürülmesi eylemi,

16 NUMARALI EYLEM

1994 yılı içerisinde Batman'da işyeri sahibi Rojan.... isimli şahsın hapsedilip sorgulanması eylemi,

17 NUMARALI EYLEM

1999 yılı içerisinde Hizbullah Örgütü içerisinde faaliyet gösteren ve açık kimlikleri tespit edilemeyen Nihat kod isimli (Ş.İ.) şahsın sorgulanıp öldürülmesi eylemi

18 NUMARALI EYLEM

1996 yılı Nisan ayı içerisinde Diyarbakır ili Çınar ilçesinde bir arazide Y.Ö ve H.P. isimli şahısların kaçırılıp, sorgularına müteakip öldürülmeleri eylemi

19 NUMARALI EYLEM

06.04.1997 günü Diyarbakır ili Çınar ilçesinde bir arazide A.B. isimli şahsın kaçırılıp sorgusuna müteakip öldürülmesi eylemi

20 NUMARALI EYLEM

06.09.1997 günü ajan olduğu gerekçesiyle Diyarbakır ili Çınar ilçesinde bir arazide M.B. isimli şahsın sorgulanıp öldürülmesi eylemi

21 NUMARALI EYLEM

29.07.1997 günü Diyarbakır ili Çınar ilçesinde bir arazide N.G. isimli şahsın sorgulanıp öldürülmesi eylemi

22 NUMARALI EYLEM

02.08.1997 günü eski bir Hizbullah mensubu H.B. isimli şahsın sorgulanıp öldürülmesi eylemi,

23 NUMARALI EYLEM

1997 yılı içerisinde eski bir Hizbullah mensubu S.E.'in sorgulanıp öldürülmesi eylemi, 25.12.1997 günü saat 22.00 sıralarında Diyarbakır merkezde S.E.'in öldürüldüğü

24 NUMARALI EYLEM

1997 yılı içerisinde Ş.K. isimli eski bir Hizbullah örgütü mensubunun Diyarbakır ili Çınar ilçesinde bir arazide hapsedilip sorgulanıp öldürülmesi eylemi,

25 NUMARALI EYLEM

1997 yılı İçerisinde Hizbullah örgütü mensubu F.S. isimli şahsın hapsedilip sorgulanması eylemi,

26 NUMARALI EYLEM

06.12.1997 günü saat 18.45 sıralarında Diyarbakır merkezde silahlı saldırı sonucu M.A.E.'nin yaralanıp kaldırıldığı Devlet Hastanesinde Ex olması eylemi,

27 NUMARALI EYLEM

30.10.1997 günü saat 21.30 sıralarında Diyarbakır merkezde İ. S.'in silahlı saldırı sonucu öldürüldüğü

28 NUMARALI EYLEM

07.06.1998 günü saat 07.50 sıralarında merkezde meydana gelen silahlı saldırı sonucu gönüllü köy koruculuğu yapan Ş. S.'in öldürüldüğü

29 NUMARALI EYLEM

05.12.1997 günü saat 16.00 sıralarında Diyarbakır ili Silvan ilçesinde M.Ş. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu vurularak öldürüldüğü,

30 NUMARALI EYLEM

1999 yılı içerisinde Hizbullah İlim örgütü Muş kanadından E.A., H.T. ve A.A.'nın Konya ilinde, M.Y. ile M.A.'in Ankara ilinde sorgulanıp öldürülmesi eylemi

31 NUMARALI EYLEM

04.03.1999 günü İ.S. isimli şahsın İstanbul ilinden Konya iline kaçırılması eylemine ilişkin olarak,

32 NUMARALI EYLEM

1997 yılı içerisinde H.K. isimli şahsın sorgulanıp öldürülmesi eylemi,

33 NUMARALI EYLEM

28.01.1994 tarihinde saat 07.15 sıralarında Diyarbakır merkezde silahlı saldırı sonucu H.G. isimli şahsın yaralandığı,

34 NUMARALI EYLEM

18.05.1994 tarihinde Diyarbakır merkezde K.A.'ın öldürülmesi,

35 NUMARALI EYLEM

28.06.1992 günü Diyarbakır merkezde A.A.'un öldürülmesi eylemine ilişkin olarak yapılan değerlendirme;

36 NUMARALI EYLEM

02.07.1992 günü saat 18.00 sıralarında Şanlıurfa merkezde R. Ş.'ın ateşli silah ile öldürüldüğü,

37 NUMARALI EYLEM

03.02.1993 günü Batman merkezde İ.Y.'ın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi, oğlu M.Y.'ın yaralanması eylemi;

38 NUMARALI EYLEM

18.02.1992 günü Diyarbakır merkezde 2000'e Doğru Dergisi temsilciliğinde çalışan şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

39 NUMARALI EYLEM

24.07.1992 günü Diyarbakır merkezde M.F. ve M.E. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu yaralanması,

40 NUMARALI EYLEM

05.08.1992 gönu Diyarbakır merkezde B.K. isimli şahsın silahlı saldırı sonuca yaralanması,

41 NUMARALI EYLEM

28.08.1992 günü Diyarbakır Merkezde ticari otonun yakılması, sürücüsü A.K.'ın tabanca ile öldürölmesi,

42 NUMARALI EYLEM

23.09.1992 günü Diyarbakır merkezde İ.K. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürölmesi,

43 NUMARALI EYLEM

03.10.1992 günü Diyarbakır merkezde H.T. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması eylemi

44 NUMARALI EYLEM

03.10.1992 günü Diyarbakır merkezde M.B. ve H.B. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu yaralanması,

45 NUMARALI EYLEM

31.10.1992 günü Diyarbakır merkezde Ş.K. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürölmesi eylemi,

46 NUMARALI EYLEM

20.10.1992 günü Diyarbakır merkezde H.A. ve F.D. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu yaralanması,

47 NUMARALI EYLEM

03.11.1992 günü Diyarbakır merkezde M.E. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürölmesi,

48 NUMARALI EYLEM

16.11.1992 günü Diyarbakır merkezde A.T. isimli şahsın tabanca ile öldürülmesi, maktule ait ticari otonun yakılması,

49 NUMARALI EYLEM

20.11.1992 günü Diyarbakır merkezde N.T. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu ldrlmesi,

50 NUMARALI EYLEM

13.12.1992 günü Diyarbakır merkezde K.E. İsimli şahsın silahlı saldırı sonucu ldrlmesi,

51 NUMARALI EYLEM

12.01.1993 günü Diyarbakır merkezde M.K. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu ldrlmesi, M.D. ve Y.K. isimli şahısların yaralanması,

52 NUMARALI EYLEM

21.01.1993 günü Diyarbakır merkezde C.C İsimli şahsın silahlı saldırı sonucu ldrlmesi, R.E. 'nin yaralanması,

53 NUMARALI EYLEM

01.02.1993 günü Diyarbakır merkezde A.Y. İsimli şahsın silahlı saldırı sonucu ldrlmesi,

54 NUMARALI EYLEM

11.02.1993 günü Diyarbakır merkezde M.T. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu ldrlmesi,

55 NUMARALI EYLEM

18.02.1993 günü Diyarbakır merkezde B.B. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu ldrlmesi,

56 NUMARALI EYLEM

20.02.1993 günü Diyarbakır merkezde T.S. ve T.İ. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu yaralanması,

57 NUMARALI EYLEM

15.03.1993 günü Diyarbakır merkezde K.Ö. isimli şahsa ait Keko Büfe unvanlı işyerine molotof kokteyli atılması,

58 NUMARALI EYLEM

16.03.1993 günü Diyarbakır merkezde A.A. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

59 NUMARALI EYLEM

27.04.1993 günü Diyarbakır merkezde A.İ. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

60 NUMARALI EYLEM

14.06.1993 günü Diyarbakır merkezde H.Y. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

61 NUMARALI EYLEM

21.06.1993 günü Diyarbakır merkezde İ.H. ve H.P. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

62 NUMARALI EYLEM

08.07.1993 günü Diyarbakır merkezde minibüsü ile dolmuşçuluk yapan K.G. isimli şahsın öldürülmesi,

63 NUMARALI EYLEM

24.07.1993 günü Diyarbakır merkezde A.S. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

64 NUMARALI EYLEM

31.07.1993 günü Diyarbakır Bağlar merkezde silahlı saldırı sonucu C.B. isimli şahsın öldürülmesi Ş.A., A.A., M.Y. ve U.K. isimli şahısların yaralanmaları,

65 NUMARALI EYLEM

03.08.1993 günü A.Ş. isimli şahsın Diyarbakır merkezde bulunan Berber dükkânına bomba atılması,

66 NUMARALI EYLEM

04.08.1993 günü Diyarbakır merkezde M.K. isimli şahsın, silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

67 NUMARALI EYLEM

07.08.1993 günü Diyarbakır merkezde bombalı ve silahlı saldırı sonucu O.G. isimli şahsın öldürülmesi,

68 NUMARALI EYLEM

07.08.1993 günü Diyarbakır merkezde işyerinin bombalanması ve silahla taranması sonucu H.O. isimli şahsın öldürülmesi,

69 NUMARALI EYLEM

25.08.1993 günü Diyarbakır merkezde M.Ç. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

70 NUMARALI EYLEM

28.08.1993 günü Diyarbakır merkezde S.B. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması,

71 NUMARALI EYLEM

24.09.1993 günü Diyarbakır merkezde H.Y. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

72 NUMARALI EYLEM

1993 yılı Eylül ayı içerisinde Diyarbakır merkezde açık kimliği tespit edilemeyen ticari taksi sürücüsüne silahlı saldırı,

73 NUMARALI EYLEM

07.10.1993 günü Diyarbakır merkezde A.Ş. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

74 NUMARALI EYLEM

07.10.1993 günü Diyarbakır Bağlar merkezde çimento ticareti yapan M.G. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

75 NUMARALI EYLEM

09.10.1993 günü Diyarbakır merkezde Z.M.Y. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

76 NUMARALI EYLEM

28.10.1993 günü Diyarbakır merkezde M. K. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

77 NUMARALI EYLEM

06.11.1993 günü Diyarbakır merkezde M.Ş.D. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması,

78 NUMARALI EYLEM

11.11.1993 günü Diyarbakır merkezde R.B. isimli şahsın satırla yaralanması,

79 NUMARALI EYLEM

16.11.1993 günü saat 07.55 sıralarında Diyarbakır merkezde kimliği belirsiz şahısların satırlı saldırısı sonucu Y.D. ve U.Ç. isimli şahısların yaralanması,

80 NUMARALI EYLEM

17.12.1993 günü R.A. isimli bayanın Diyarbakır merkezde yolda yürürken uğradığı satırlı saldırı sonucu hayati tehlike geçirecek şekilde yaralanması,

81 NUMARALI EYLEM

24.11.1993 günü Diyarbakır merkezde bulunan Güngör Ticaret isimli işyerinin silahla taranması sonucu M.K. isimli şahsın öldürülmesi, B.G., E.G., Ş.K., R.K. ve H.A. isimli şahısların yaralanması,

82 NUMARALI EYLEM

23.12.1993 E.B.T. isimli şahsın satırla yaralanması,

83 NUMARALI EYLEM

24.12.1993 günü Diyarbakır merkezde işyerine silahlı ve bombalı saldırı sonucu H.H.Ö. isimli şahsın yaralanması,

84 NUMARALI EYLEM

26.12.1993 günü Diyarbakır merkezde işyeri önünde B.İ. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması,

85 NUMARALI EYLEM

31.12.1993 A.B. isimli öğrencinin satırla yaralanması.

86 NUMARALI EYLEM

06.01.1994 günü Diyarbakır merkezde M.E. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması,

87 NUMARALI EYLEM

10.01.1994 günü Diyarbakır merkezde C.G. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

88 NUMARALI EYLEM

15.01.1994 günü Diyarbakır merkezde seyir halinde bulunan minibüs sürücüsü S.Ç.'ın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

89 NUMARALI EYLEM

18.01.19994 günü Diyarbakır merkezde işyerinde S.D. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

90 NUMARALI EYLEM

18.01.1994 günü Diyarbakır merkezde imam B.T.'nün satırla yaralanması,

91 NUMARALI EYLEM

21.01.1994 günü Diyarbakır merkezde H.Ç. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması,

92 NUMARALI EYLEM

22.01.1994 günü Diyarbakır merkezde M.Ç. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

93 NUMARALI EYLEM

23.01.1994 günü Diyarbakır merkezde M.A. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

94 NUMARALI EYLEM

24.01.1994 günü Diyarbakır merkezde E.A. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

95 NUMARALI EYLEM

24.01.1994 günü Diyarbakır merkezde N.C. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

96 NUMARALI EYLEM

27.01.1994 günü Diyarbakır merkezde R.Y. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

97 NUMARALI EYLEM

28.01.1994 günü Diyarbakır merkezde işyeri önünde eski polis noktası yanında S.B. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması,

98 NUMARALI EYLEM

31.01.1994 günü Diyarbakır merkezde H.K. isimli şahsın yaralanması,

99 NUMARALI EYLEM

01.02.1994 günü Diyarbakır merkezde M.A. ve H.A. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu öldürülmeleri,

100 NUMARALI EYLEM

01.02.1994 günü Diyarbakır merkezde mukim A.B'e ait evin bombalanması sonucu N.B., S.B. ve F.B. isimli şahısların yaralanmaları,

101 NUMARALI EYLEM

03.02.1994 günü Diyarbakır merkezde minibüs sürücüsü M.Y. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

102 NUMARALI EYLEM

08.02.1994 günü Diyarbakır merkezde H.M.İ. ve K.Y. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanmaları eylemi,

103 NUMARALI EYLEM

08.02.1994 günü Diyarbakır merkezde mukim R.İ. isimli şahsın konutuna bomba atılması,

104 NUMARALI EYLEM

10.02.1994 günü Diyarbakır merkezde K.I. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

105 NUMARALI EYLEM

24.02.1994 günü Diyarbakır merkezde işyerlerinde S.T. ve A.T. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu öldürülmesi, S.K. isimli şahsın yaralanması,

106 NUMARALI EYLEM

25.02.1994 gönü Diyarbakır merkezde Y.B. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

107 NUMARALI EYLEM

01.03.1994 günü Diyarbakır merkezde H.A. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

108 NUMARALI EYLEM

01.03.1994 günü Diyarbakır merkezde S.A. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

109 NUMARALI EYLEM

02.03.1994 günü saat 16.55 sıralarında Diyarbakır merkezde okul öğrencisi olan N.D.'ın bıçaklanarak yaralanması,

110 NUMARALI EYLEM

23.03.1994 günü Diyarbakır merkezde H.S. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

111 NUMARALI EYLEM

08.04.1994 gönü Diyarbakır merkezde A.Y. ve E.A. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu yaralanmaları,

112 NUMARALI EYLEM

15.04.1994 günü Diyarbakır merkezde N.B. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

113 NUMARALI EYLEM

23.04.1994 günü Diyarbakır merkezde bakkal dükkânı içerisinde A.Ö. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması,

114 NUMARALI EYLEM

25.04.1994 günü Diyarbakır merkezde B.T. ve A.A. isimli şahısların silahlı saldırı sonucu olay yerinde, M.A.A. isimli şahsında kaçırılıp, sorgulandıktan sonra Ergani yolu üzerinde öldürülmesi,

115 NUMARALI EYLEM

25.04.1994 günü Diyarbakır merkezde E Tipi Kapalı Cezaevinde İnfaz koruma memuru olarak çalışan D.T. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

116 NUMARALI EYLEM

29.04.1994 günü Diyarbakır merkezde R.O. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

117 NUMARALI EYLEM

03.05.1994 günü Diyarbakır merkezde İ.K. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

118 NUMARALI EYLEM

04.05.1994 günü Diyarbakır merkezde ticari oto içerisinde M.P. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

119 NUMARALI EYLEM

14.05.1994 günü Diyarbakır merkezde S.K. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

120 NUMARALI EYLEM

01.06.1994 günü Diyarbakır merkezde N.T. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

121 NUMARALI EYLEM

17.06.1994 günü Diyarbakır merkezde Ş.Ö. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi, S.Ö. isimli şahsın yaralanması,

122 NUMARALI EYLEM

08.07.1994 günü saat 19.45 sıralarında Diyarbakır merkezde bıçaklı saldırı sonucu R.Ö.'in yaralandığı,

123 NUMARALI EYLEM

23.08.1994 günü Diyarbakır merkezde H.Ç. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu ldrlmesi,

124 NUMARALI EYLEM

03.09.1994 günü Diyarbakır-Elazıē Karayolu zerinde M.A.A. isimli şahsın ateşli silahla ldrlmesi,

125 NUMARALI EYLEM

01.09.1994 günü Diyarbakır merkezde A.A. isimli şahsın kaçırılması

126 NUMARALI EYLEM

02.12.1994 günü saat 09.00 sıralarında Diyarbakır merkezde M.K.'nın kesici aletle yaralandıēı,

127 NUMARALI EYLEM

1998 yılı içerisinde Mersin İli merkezde A.Ç isimli şahsın sorgulanması,

128 NUMARALI EYLEM

08.03.1993 günü Gaziantep ilinde .K. (Elmas) isimli bayanın pavyon kadını olması nedeniyle öldürülmesi eylemine ilişkin olarak yapılan deēerlendirme;

129 NUMARALI EYLEM

13.01.1993 günü saat 07.05 sıralarında Diyarbakır merkezde R.A.B. ve Z.A.'un ateşli silahla ldrldēı,

130 NUMARALI EYLEM

18.09.1993 günü Diyarbakır merkezde A.D.'nın silahlı saldırı sonucu ldrlmesi,

131 NUMARALI EYLEM

20.08.1993 günü Diyarbakır merkezde M.S.A.'ın ldrlmesi, H.Ç.'ın yaralanması,

132 NUMARALI EYLEM

23.03.1993 tarihinde Diyarbakır merkezde İ.H.B.'nın ldrlmesi,

133 NUMARALI EYLEM

1992 gönü Batman ilinde açık kimliği tespit edilemeyen yezidi dinine mensup B. ilçesinde köy muhtarlığı yapan bir şahsın silahlı saldırı sonucu öldürölmesi,

134 NUMARALI EYLEM

1992 yılı içerisinde TEVGER örgütüne belirlenemeyen bir şahsın sopa ile dövölerek yaralanması eylemine ilişkin olarak.

135 NUMARALI EYLEM

05.04.1992 günü Diyarbakır merkezde, Rabıta Örgütüne mensup olduğu iddia edilen A.E.'ye ait park halinde bulunan otunun yakılması,

136 NUMARALI EYLEM

08.06.1992 günü Diyarbakır merkezde Özgür Ülke Dergisi muhabiri H.A.'in silahlı saldırı sonucu öldürölmesi,

137 NUMARALI EYLEM

27.06.1992 günü Diyarbakır merkezde S.F. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması,

138 NUMARALI EYLEM

29.08.1992 gönü Diyarbakır merkezde, B. Camii imamlığı yapan S.T.'nın silahlı saldırı sonucu öldürölmesi,

139 NUMARALI EYLEM

15.01.1993 günü Diyarbakır merkezde E.Y.'nın silahlı saldırı sonucu öldürölmesi,

140 NUMARALI EYLEM

11.10.1993 günü Diyarbakır merkezde beyaz eşya ticareti yapan A.K.'un silahlı saldırı sonucu öldürölmesi, F.O.nun yaralanması,

141 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Diyarbakır merkezde mukim bir kadını öldürmeye tam kalkışma,

142 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde açık kimliği tespit edilemeyen Nedim isimli Silvan'lı bir şahsın yaralanması eylemine ilişkin olarak,

143 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Diyarbakır merkezde görevli açık kimliği tesbit edilemeyen bir erkek öğretmeni öldürmeye eksik kalkışma eylemi,

144 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Diyarbakır merkezde elektrikçi dükkânı bulunan ve aynı zamanda öğretmenlik yapan A.O. isimli şahsı öldürmeye eksik kalkışma eylemi,

145 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Diyarbakır merkezde Güngör Ticaret unvanlı işyeri sahibi ve Menzil grubu siyasi lideri Fidan GÜNGÖR'Ü öldürmeye eksik kalkışma eylemi,

146 NUMARALI EYLEM

28.01.1994 günü Diyarbakır merkezde Giyim Mağazası işleten H.Y.'in silahla yaralanması,

147 NUMARALI EYLEM

28.01.1994 günü Diyarbakır merkezde peynircilik yapan M.K. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

148 NUMARALI EYLEM

03.11.1992 günü Gaziantep merkezde HEP İl Başkanı A.S.'in silahlı saldırı sonucu öldürülmesi

149 NUMARALI EYLEM

1995 yılı içerisinde Gaziantep merkezinde Necdet isimli bir şahsın satırla yaralanması,

150 NUMARALI EYLEM

18.09.1996 günü Gaziantep merkezde D.Ç. isimli şahsın bıçaklanarak öldürülmesi,

151 NUMARALI EYLEM

28.08.1997 günü Gaziantep merkezde bulunan imam F.B.'nin bıçakla yaralanması,

152 NUMARALI EYLEM

13.09.1998 günü Gaziantep merkezde bulunan kitapevi sahibi A.N.T.'nun silahlı saldırı sonucu yaralanması,

153 NUMARALI EYLEM

1998 yılı yaz aylarında örgütün üst düzey mensuplarından Beşir kod Edip GÜMÜŞ'ün talimatı ile örgüt mensubu Mehmet Ali kod ve Hacı Nusret kod isimli şahısların hapsedilip, sorgulanması,

154 NUMARALI EYLEM

1998 yılı Kasım ayı içerisinde Hizbullah örgütü mensubu M.Ç.'in hapsedilip, sorgulanması

155 NUMARALI EYLEM

10.01.1999 günü Gaziantep ilinde Hizbullah Örgütü mensubu B.G. isimli şahsın hapsedilip, sorgulanması,

156 NUMARALI EYLEM

11.02.1999 günü Hizbullah örgütü mensubu S.F.'in kaçırılması eylemi,

157 NUMARALI EYLEM

11.01.1994 günü Diyarbakır merkezde gıda toptancılığı yapan A.Ö. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

158 NUMARALI EYLEM

1992 yılı içerisinde Diyarbakır merkezde Pişo Mehmet lakaplı hırsızlıktan sabıkalı bir şahsın satırla yaralanması,

159 NUMARALI EYLEM

24.11.1993 günü Diyarbakır merkezde Menzil Kitapevi'ne silahlı saldırı sonucu Z.G. isimli şahsın yaralanması,

160 NUMARALI EYLEM

29.12.1993 günü Diyarbakır merkezde bakkal dükkânı işleten M.S. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması,

161 NUMARALI EYLEM

25.12.1993 günü Diyarbakır merkezde yaya olarak yürümekte olan S.K.'ın öldürülmesi,

162 NUMARALI EYLEM

25.11.1998 tarihinde Silvan Nizam-ı Alem Ocağı yöneticisi R.O.'ın Silvan ilçesinden kaçırılarak Bismil ilçesinde sorgulandıktan sonra telle boğulması,

163 NUMARALI EYLEM

1997 yılı içerisinde Hizbullah örgütü mensubu Y.G. isimli şahsın örgütün parasını zimmetine geçirdiği ve ajan olduğu gerekçesiyle sorgulanıp, öldürülmesi,

164 NUMARALI EYLEM

1999 yılı içerisinde Silvan ilçe merkezinde tek el bayiliği yapan Ramazan ve Şahin isimli şahısların silahlı saldırı sonucu öldürülmeleri,

165 NUMARALI EYLEM

1999 yılı içerisinde Silvan ilçe merkezinde Hizbullah Örgütüne mensup M.Ç. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu öldürülmesi,

166 NUMARALI EYLEM

1997 yılı içerisinde Hasankeyf-Gercüş karayolu üzerinde bulunan bir Örgüt evindeki sığınakta Molla Musa ve Emin isimli şahısların sorgulanması,

167 NUMARALI EYLEM

1999 yılı içerisinde Batman ilinde ajan olduğu gerekçesiyle Nihat isimli Hizbullah örgütü mensubu şahsın sorgulandıktan sonra ipe boğularak öldürülmesi,

168 NUMARALI EYLEM

1999 yılı içerisinde Batman il merkezinde R.E. isimli şahsa silahlı saldırı sonucu yaralanması,

169 NUMARALI EYLEM

27.05.1993 günü Diyarbakır ili Çınar ilçesinde bulunan evlerinde B.K. ve H.K. isimli şahısların kaçırılması,

170 NUMARALI EYLEM

1994 yılı yaz aylarında Diyarbakır merkezde ikamet eden Menzil grubuna mensup açık kimliği tespit edilemeyen bir şahsın kaçırılması,

171 NUMARALI EYLEM

03.01.1994 günü Diyarbakır merkezde H.D. isimli şahsın silahlı saldırı sonucu yaralanması

172 NUMARALI EYLEM

13.12.1993 Günü Diyarbakır merkez yaytaş köyü ayışık mezrasında D.E. ve S.E. isimli şahısların kaçırılması,

173 NUMARALI EYLEM

24.10.1993 günü Batman merkezde M.M.A'nın silahla yaralanması,

174 NUMARALI EYLEM

04.11.1993 günü Batman merkezde M.C.S.'in öldürülmesi,

175 NUMARALI EYLEM

01.12.1993 günü Batman merkezde T.T'nin öldürülmesi H.G.'in yaralanması,

176 NUMARALI EYLEM

03.12.1993 günü Batman merkezde büfe içinde Y.Ç. ve M.B.'nün öldürülmesi,

177 NUMARALI EYLEM

10.01.1994 günü Batman merkezde A.İ.'nin öldürülmesi,

178 NUMARALI EYLEM

12.01.1994 günü Batman merkezde F.S., A.A ve M.Ş.Ç.' n  ld r lmeleri,

179 NUMARALI EYLEM

09.02.1994 günü Batman merkezde A.B.'in yaralanması,

180 NUMARALI EYLEM

20.04.1994 günü Batman merkezde A. . isimli şahsın  ld r lmesi,

181 NUMARALI EYLEM

21.04.1994 günü Batman merkezde M.R.Y.'in  ld r lmesi, Y.T.'in yaralanması,

182 NUMARALI EYLEM

11.08.1994 günü Batman merkezde H.A.'ın  ld r lmesi,

183 NUMARALI EYLEM

1994 yılında Batman merkezde mahalle muhtarı A.G.'nın kaçırılması,

184 NUMARALI EYLEM

1994 yılında Batman merkezde bir kundura tamircisinin kaçırılması eylemi,

185 NUMARALI EYLEM

03.10.1994 günü Adana merkezde S.C. ve R.Ç.'un  ld r lmesi, M.S.S.'in yaralanması eylemi,

186 NUMARALI EYLEM

08.05.1998 Günü Konya'da M.E.'in kaçırılması eylemi,

187 NUMARALI EYLEM

04.09.1998 Günü Konya'da Ş.U.'in kaçırılması ve öldürülmesi eylemi,

188 NUMARALI EYLEM

23.05.1998 günü Batman merkezde N.T.'in silahla yaralanması eylemi,

189 NUMARALI EYLEM

07.08.1998 günü Batman merkezde M.S.U.'nun silahla öldürülmesi,

190 NUMARALI EYLEM

31.08.1998 günü Batman merkezde M.A.B.'ın silahla öldürülmesi eylemi,

191 NUMARALI EYLEM

30.11.1998 günü Batman merkezde C.M.'ın silahla öldürülmesi eylemi,

192 NUMARALI EYLEM

08.12.1998 günü Adana ilinde M.B.C.'ın kaçırılması ve öldürülmesi eylemi,

193 NUMARALI EYLEM

1998 yılı Temmuz ayında Ankara'da Avukat F.T.'in kaçırılarak alı konulması eylemi,

194 NUMARALI EYLEM

20.01.2000 günü Ankara merkezde H.A.'a ait tek katlı evin kömürlüğünde 3 erkek cesedinin bulunması, (M. Ş. U., B. A. U. ve H. B.'un öldürülerek gömülmesi eylemi,

195 NUMARALI EYLEM

Aralık 1991'de Midyat'ta ikinci cadde üzerinde Selim kebab salonunda (Yeni ismi huzurevler salonu) B.A.'un silahla vurularak öldürülmesi eylemi,

196 NUMARALI EYLEM

03.04.1992 günü Diyarbakır ili Silvan ilçesinde B.G.'in öldürülmesi A.K.'ın yaralanması eylemi,

197 NUMARALI EYLEM

08.04.1992 günü Diyarbakır ili Silvan ilçe merkezinde A.T. ve N.K. isimli şahısların öldürülmesi eylemi,

198 NUMARALI EYLEM

26.03.1994 günü Batman merkezde İ.B.' un yaralanması,

199 NUMARALI EYLEM

05.03.1993 günü S.B.'in İçel merkezde silahlı saldırı sonucu öldürülmesi eylemi,

200 NUMARALI EYLEM

24.05.1992 günü Batman merkezde İ.D.'in öldürülmesi eylemi,

201 NUMARALI EYLEM

10.10.1992 günü Batman merkezde M.E.B.'in öldürülmesi eylemi,

202 NUMARALI EYLEM

19.10.1992 günü Batman merkezde terzi dükkânı içerisinde A.E.'nin yaralanması,

203 NUMARALI EYLEM

31.10.1992 gün Batman merkezde F.A.'ın silahla yaralanması eylemi

204 NUMARALI EYLEM

21.01.1993 günü Batman merkezde M.E.'in öldürülmesi eylemi,

205 NUMARALI EYLEM

05.03.1993 günü Mersin ilinde kasap A.B.'in öldürülmesi eylemi,

206 NUMARALI EYLEM

23.03.1993 günü Batman merkezde F.D. öldürülmesi eylemi,

207 NUMARALI EYLEM

29.12.1993 günü Batman merkezde A.B.'in öldürülmesi,

208 NUMARALI EYLEM

01.01.1994 gönü Batman merkez meydan Mahallesiinde D.Y.ve N.D.'in yaralanması eylemi,

209 NUMARALI EYLEM

04.04.1994 günü Batman Merkezde Ş.G.'in öldürülmesi eylemi,

210 NUMARALI EYLEM

09.05.1994 günü saat 11.55 sıralarında Batman merkezde, M. G. ile İ.G. öldürüldüğü, R.G. ile R.K.'un yaralandığı,

211 NUMARALI EYLEM

01.11.1992 tarihinde Batman merkezde İ.K.'un öldürülmesi eylemi,

212 NUMARALI EYLEM

30.01.1995 tarihinde Batman merkezde V.Ç.'in minibüs içerisinde öldürülmesi eylemi,

213 NUMARALI EYLEM

06.02.1995 tarihinde Batman ilinde O.K.'in kaçırılması eylemi,

214 NUMARALI EYLEM

1991 yılı sonlarında Batman merkezde Teğmen isimli şahsın sopalarla darp edilmesi eylemi,

215 NUMARALI EYLEM

1991 yılı sonlarında Batman merkezde F. L.'in sopayla darp edilmesi eylemi

216 NUMARALI EYLEM

1992 yılında Batman merkezde DEP Milletvekilinin kardeşinin sopayla darp edilmesi eylemi,

217 NUMARALI EYLEM

27.06.1992 gün Batman merkezde M.N.O. ve M.E.'un öldürülmesi ile F.Ö.'ın yaralanması eylemi,

218 NUMARALI EYLEM

25.12.1992 günü Batman merkezde N.K.'in öldürülmesi eylemi,

219 NUMARALI EYLEM

15.01.1993 günü Batman merkezde B.S.'ın öldürülmesi, B.A.'nın yaralanması eylemi,

220 NUMARALI EYLEM

05.04.1994 günü Batman merkezde R.T.'ın öldürülmesi, Y.T.'ın yaralanması eylemi,

221 NUMARALI EYLEM

04.09.1993 günü Batman merkezde M.S.'ın öldürülmesi,

222 NUMARALI EYLEM

25.11.1993 gün Batman merkezde R.İ. ve İ.İ.'ün araçlarına bomba konulması eylemi,

223 NUMARALI EYLEM

02.12.1993 gün Batman merkezde A.K.'un öldürülmesi eylemi,

224 NUMARALI EYLEM

1993 yılı Ekim ayında Batman ili Batı Raman yolu üzerinde M.Ş.'in öldürülmesi eylemi

225 NUMARALI EYLEM

06.01.1994 günü Batman merkezde M.E.K.'ın öldürülmesi eylemi,

226 NUMARALI EYLEM

09.01.1994 günü Batman Merkezde M.D.'in öldürülmesi eylemi,

227 NUMARALI EYLEM

06.03.1994 günü Batman Merkezde A.K.'ın öldürülmesi eylemi,

228 NUMARALI EYLEM

1994 yılı haziran ayında Batman'da örgütçe kaçırılan İ.G.'ün daha sonra öldürülerek Batman 19 Mayıs Mahallesiinde gömülmesi eylemi,

229 NUMARALI EYLEM

27.10.1993 günü Batman merkezde özel otoyol piknik tüplü bomba konulması eylemi,

230 NUMARALI EYLEM

28.02.1993 günü S.Ö. ve K.G.'in Diyarbakır ili Çınar ilçesi Çınar köyünden Karaçevre köyü yönüne doğru gittikleri sırada Leçelik mevkiinde yasadışı PKK terör örgütüne yardım ettikleri gerekçesiyle pusu kurulmak suretiyle yasadışı Hizbullah terör örgütü tarafından öldürülmesi eylemi,

231 NUMARALI EYLEM

31.12.1993 tarihinde T.Ç.'nin PKK'lı olması nedeniyle öldürülmesi eylemi,

232 NUMARALI EYLEM

15.09.1992 tarihinde A.K. ve Ş.K.'nin öldürülmesi, C.Ç.'in yaralanması eylemi,

233 NUMARALI EYLEM

24.10.1997 tarihinde Diyarbakır ili Suriçi bölgesinde Saraykapı semt sorumlusu olan M.A.'a bağlı olarak faaliyet yürüten Y.G.'nin Mit şüphelisi olduğu gerekçesi ile kaçırılıp sorgulandıktan sonra öldürülmesi eylemi,

234 NUMARALI EYLEM

Tarihini hatırlayamadığı bir zamanda T.P.A.O da çalışan personel şefinin Devlet Demiryolları Alt Geçidinde elinden bıçakla yaralanması eylemi

235 NUMARALI EYLEM

Tarihini hatırlayamadığı bir zamanda Batman ili Midyat garajında birisini dövme eylemi

236 NUMARALI EYLEM

1995 yılı yaz aylarında, Batman merkezde ismini bilmediği bir kişinin öldürülmesi eylemi,

237 NUMARALI EYLEM

16.12.1992 tarihinde Batman merkezde S.Y.'ın öldürülmesi eylemi,

238 NUMARALI EYLEM

03.12.1997 tarihinde Diyarbakır merkezde meydana gelen bıçaklı saldırı neticesinde H.S.'in boynundan yaralanması eylemi,

239 NUMARALI EYLEM

17.07.1998 günü Mersin ilindeki evi önünden silah zoru ile kaçırılıp, aynı ildeki bir hücre evinde tutulan Konca KURİŞ'in örgüte ait oto ile Konya iline götürülmesi eylemi,

240 NUMARALI EYLEM

R.G. isimli şahsın bir bahane ile Tarsus'tan Adana iline götürüldükten sonra hapsedilip sorgulanması eylemi,

241 NUMARALI EYLEM

F.E. ve A.E. isimli şahısların Adana ilinden kaçırılarak Konya iline götürülüp sorgulanması eylemi,

242 NUMARALI EYLEM

M.K. isimli şahsın Tarsus'tan kaçırılarak Adana ilinde hapsedilip sorgulanması eylemi,

243 NUMARALI EYLEM

O.K., C.N., İ.A., M.S.D., Y.A., K.T., M.K., A.C., Ö.Ç. ve R.Y isimli şahısların kaçırılıp, sorgulandıktan sonra öldürülmesi eylemi,

244 NUMARALI EYLEM

Yusuf isimli yaşlı bir şahıs ile açık kimliği tespit edilemeyen damadının öldürülmesi eylemi,

245 NUMARALI EYLEM

A.A isimli şahsın hapsedilip sorgulanması eylemlerine katıldığı eylemi.

246 NUMARALI EYLEM

22.01.1993 günü Batman merkezde M.Y. ve A.Y. isimli şahısların silahla öldürülmeleri,

247 NUMARALI EYLEM

30.01.1993 günü Batman merkezde A.B. isimli şahsın silahla yaralanması,

248 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Batman merkezde Et Lokantasında çalışan bir kişinin öldürülmesi eylemi,

249 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Batman merkezde T.D. adlı şahsın öldürülmesi eylemi,

250 NUMARALI EYLEM

22.09.1992 günü Batman merkezde S.K. isimli şahsın silahla yaralanması,

251 NUMARALI EYLEM

04.01.1993 günü Batman merkezde D.Ç. isimli şahsın silahla öldürülmesi, A.U. isimli şahsın silahla yaralanması,

252 NUMARALI EYLEM

23.10.1994 günü Batman merkezde A.A. isimli şahsın silahla öldürülmesi,

253 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Batman Çarşı Mahallesi 700 Sokak içinde DEP Milletvekili M.S. ve iki korumasının öldürülmesi eylemi,

254 NUMARALI EYLEM

23.11.1992 günü Batman merkezde M.E.G. isimli şahsın silahla öldürülmesi,

255 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Batman merkezde Özgür Gündem Gazetesi muhabirinin kardeşinin öldürülmesi eylemi,

256 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Batman merkezde Mustafa isimli şahsın öldürülmesi eylemi,

257 NUMARALI EYLEM

1993 yılı içerisinde Batman-Diyarbakır Caddesi üzerinde bulunan Mahmut isimli şahsın öldürülmesi eylemi,

258 NUMARALI EYLEM

23.07.1992 günü Batman merkezde S.Ö. isimli şahsın silahla öldürülmesi,

259 NUMARALI EYLEM

04.02.1992 günü Batman merkezde S.A. isimli şahsın silahla öldürülmesi,

260 NUMARALI EYLEM

23.11.1993 günü Batman merkezde R.B. ve A.B. isimli şahısların silahla öldürülmesi, Z.B. isimli şahsın silahla yaralanması,

261 NUMARALI EYLEM

25.06.2001 günü İstanbul ilinde ikamet eden eski hizbullah örgüt mensubu itirafçı Ş. E. ve M. E. isimli şahısların öldürülmesi eylemi,

262 NUMARALI EYLEM

14.09.2001 günü İstanbul Küçükçekmece de M. K., K. B. şehit edilmesi, M. B.'nin yaralanması eylemi,

263 NUMARALI EYLEM

01.12.1992 tarihinde Antalya merkezde uğradığı silahlı saldırı sonucu İ.Ç. isimli şahsın öldürülmesi eylemi,

264 NUMARALI EYLEM

04.12.1992 günü saat 10.30 sıralarında Antalya merkezde kimliği meçhul kişi veya kişilerin silahlı saldırısına uğrayan Y.S. isimli şahsın öldürülmesi eylemi,